

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
EĞİTİM POLİTİKASI VE ERASMUS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Erhan TANYERİ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR

EKİM - 2006

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
EĞİTİM POLİTİKASI VE ERASMUS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Erhan TANYERİ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 14/09/2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Recep KAYMAKCAN

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. M. Kemal ŞAN

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahmet Erhan TANYERİ

14 Ekim 2006

ÖNSÖZ

“Avrupa Birliği’nin Eğitim Politikası ve Türkiye” isimli bu çalışmam; konusu itibariyle Türkiye için güncelliğinden ya da değişen dünyada aldığı önemli rolden öte, politikaların temellerinin güncel olarak ifade edilebilmesi için konu olarak seçilmiştir.

Bu alışma incelenirken; konunun kapsamının ve uygulama alanının her daim değiştiği, yeni açılımlar ilave edildiği gibi, tecrübelerin ve kazanımların farklı boyutlar kazanacağı gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışmamın tamamlanmasında emeği geçen başta; tez danışmanım, Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR’e, akademik ve bilimsel katkılarından dolayı Doç. Dr. Recep KAYMAKCAN’a, dostlukları ile hep yanımda olan Murat Can ÖZTAŐKIN’a ve Sakarya niversitesi’ne gelen ilk Erasmus ğrencisi Serdar EREN’e, Sakarya niversitesi’ndeki tüm çalışma arkadaşlarıma, Türkiye’de Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları’nın yürütülmesinde emeği geçen herkese ve çalışmalarımı destekleyen adlarını saymakla bitiremeyeceğim tüm arkadaşlarıma, aileme şükranlarımı sunarım.

Ahmet Erhan TANYERİ

14 Ekim 2006

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	viii

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE	5
1.1. Avrupa Birliği	5
1.1.1. Avrupa Birliği'nin Yapısı ve İşleyişi	6
1.1.2. Avrupa Birliği'nin Siyasi Vizyonu	8
1.2. Avrupa Birliği ve Türkiye	17
1.2.1. Avrupa Ekonomik Topluluğu'na Başvuru	18
1.2.2. Avrupa Topluluğu Tam Üyeliğine Başvuru	18
1.2.3. Gümrük Birliği'ne Üyelik ve Avrupa Birliği Üyeliği Adaylığına Kabul	18
1.2.4. Müzakere Süreci	19
BÖLÜM 2. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK POLİTİKASI	21
2.1. Avrupa Eğitim Tarihi	21
2.2. Avrupa Birliği Eğitim Programlarının Dayanağı	25
2.3. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları	28
2.3.1 Socrates	28
2.3.1.1. Comenius	31
2.3.1.2. Erasmus	34
2.3.1.3. Grundtvig	37
2.3.1.4. Lingua	39
2.3.1.5. Minerva	40
2.3.1.6. Observation and Innovation (Gözlem ve Yenilikler)	42
2.3.1.7. Joint Actions (Ortak Faaliyetler)	43
2.3.1.8. Accompanying Measures (Destek Faaliyetleri)	43
2.3.2 Leonardo da Vinci	44

2.3.3 Youth (Gençlik)	47
2.3.3.1. Action1 (Eylem1).....	49
2.3.3.2. Action2 (Eylem2).....	50
2.3.3.3. Action3 (Eylem3).....	50
2.3.3.4. Action4 (Eylem4).....	51
2.3.3.5. Action5 (Eylem5).....	51
2.4. FP6 (Altıncı Çerçeve Programı)	52
2.5. Bologna Süreci	57

BÖLÜM 3. ERASMUS PROGRAMI VE SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDE ERASMUS UYGULAMALARI 67

3.1. Avrupa'da Erasmus Uygulamaları	69
3.2. Türkiye'de Erasmus Uygulamaları	86
3.3. Sakarya Üniversitesi'nde Erasmus Uygulamaları.....	99

BÖLÜM 4. TÜRKİYE'DE AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK POLİTİKASI UYGULAMALARI..... 106

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	118
KAYNAKÇA	122
ÖZGEÇMİŞ.....	128

KISALTMALAR

AT : Avusturya
BE : Belçika
CY : Kıbrıs
DE : Almanya
EE : Estonya
EL : Yunanistan
ES : İspanya
FI : Finlandiya
FR : Fransa
HU : Macaristan
IE : İrlanda
IT : İtalya
LT : Litvanya
LU : Lüksemburg
LV : Letonya
MT : Malta
NL : Hollanda
PL : Polonya
CZ : Çek Cumhuriyeti
DK : Danimarka
PT : Portekiz
SE : İsveç
SK : Slovakya
SL : Slovenya
UK : Birleşik Krallık
BG : Bulgaristan
RO : Romanya
HR : Hırvatistan
TR : Türkiye
NO : Norveç

IS : İzlanda

LI : Lihteytayn

CC : Aday Ülkeler

NMS: Mayıs 2004'ten itibaren yeni aday ülkeler

EU 15 : Mayıs 2004'ten önce Avrupa Birliği'ne üye ülkeler

EUR 18 : EU 15 ve EFTA ülkelerinin tamamı

EFA / EFTA : Avrupa Ekonomi Alanı / Avrupa Serbest Ticaret Birliği

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1.1. Erasmus Öğrenci Hareketliliği 1987/88-2004/2005.....	70
Şekil 3.1.2. EUR18'den Erasmus Öğrencileri 2000/01-2004/05.....	71
Şekil 3.1.3. NMS/CC'den Erasmus Öğrencileri 2000/01-2004/05.....	72
Şekil 3.1.4. Erasmus Öğrencilerinin EUR:18'in Öğrenci Nüfusuna Oranı.....	73
Şekil 3.1.5. Erasmus Öğrencilerinin NMS/CC'nin Öğrenci Nüfusuna Oranı.....	74
Şekil 3.1.6. EUR18'e Gelen Erasmus Öğrencileri, 2000/01-2004/05.....	75
Şekil 3.1.7. NMS/CC'ye Gelen Erasmus Öğrencileri, 2000/01-2004/05.....	76
Şekil 3.1.8. EUR 18'e Giden-Gelen Öğrenciler 2004/05.....	77
Şekil 3.1.9. NMS/CC'ye Giden-Gelen Öğrenciler 2004/05.....	78
Şekil 3.1.10. Erasmus Öğretim Elemanı Hareketliliği 1997/98-2004/05.....	79
Şekil 3.1.11. EUR 18'den Erasmus Öğretim Elemanları 2000/01-2004/05.....	80
Şekil 3.1.12: NMS/CC'den Erasmus Öğretim Elemanları 2000/01-2004/05.....	81
Şekil 3.1.13. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2004.....	82
Şekil 3.1.14. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2005.....	83
Şekil 3.1.15. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2006.....	84
Şekil 3.2.1. Mutabakat Zaptı Ödeme Planı.....	86
Şekil 3.2.2: Erasmus Öğrenci Hareketliliği 2004/2005 – Ülkelere Göre Toplam Öğrenci Sayıları.....	87
Şekil 3.2.3. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden İstatistikleri.....	89
Şekil 3.2.4. Erasmus Programına Katılmış Ülkelerin Programın Uygulanışının İlk Yıllarında Giden Öğrenci İstatistikleri.....	91
Şekil 3.2.5. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı.....	92
Şekil 3.2.6. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden Öğretim Elemanlarının Ülkelere Göre Dağılımı	93
Şekil 3.2.7. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden Öğrencilerin Akademik Alanlarına Göre Dağılımı.....	94
Şekil 3.2.8. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden Öğretim Elemanlarının Akademik Alanlarına Göre Dağılımı.....	95

Şekil 3.2.9. 2004-2005 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu.....	96
Şekil 3.2.10. 2005-2006 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu.....	98
Şekil 3.2.11. 2006-2007 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu.....	98
Şekil 3.3.1. 2004-2005 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler ve Öğretim Elemanları.....	99
Şekil 3.3.2. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler.....	100
Şekil 3.3.3. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları.....	101
Şekil 3.3.4. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler.....	102
Şekil 3.3.5. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları.....	102

Tezin Başlığı: Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası ve Erasmus Programı
Tezin Yazarı: Ahmet Erhan TANYERİ Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR
Kabul Tarihi: 14 Eylül 2006 Sayfa Sayısı: VIII (ön kısım) + 128 (tez)
Anabilimdalı: Sosyoloji
<p>Avrupa, Genişleme Politikasını yürütürken, ülkeler ve kültürlerarası entegrasyonu kolaylaştırmak, 2010 Avrupa'sını Bilgi Toplumu olarak yaşayabilmek için, eğitim politikası alanında bazı uygulama alanları belirlemiştir. Bu politikanın yürütülmesinde bazı programlar, hibe ile desteklenen çeşitli projeler söz konusudur. Yarının potansiyel Avrupası olarak tanımlanabilecek, Avrupa Birliği'ne aday ülkeler ve 3. dünya ülkeleri'nden bazıları da bu uygulama alanlarından faydalanabilmektedir.</p> <p>Bu çalışma kapsamında; Avrupa Birliği'nin tarihsel süreci, Avrupa eğitim tarihi gibi incelemeler ile Avrupa Birliği'nin eğitim politikası, uygulama alanlarının daha detaylı aktarılması yoluyla incelenmektedir. Ayrıca Türkiye'nin bu politikada kat ettiği yolun boyutu, katkısının önemi ve bu konu ile ilgili tavsiyeler çalışma içerisinde sunulmuştur.</p> <p>Avrupa Birliği'nin devamlılığı için, bahsedilen eğitim politikasının gerekliliği, bu politikanın temelinde yatan düşünceler ve şu anki işleyişinde yatan temel kavramların, uygulama alanlarının anahtar unsurlarının ortaya çıkarılması ile Türkiye'nin eğitim alanında ortağı olduğu Avrupa Birliği'ne katkıları ve çıkarımları daha somut bir şekilde anlaşılacaktır. Bunun için Erasmus Programı gibi, tüm paydaş ülkelerde en yoğun ve aktif şekilde uygulanan bir örnek seçilmiş ve Türkiye'nin bu örnekteki yeri belirgin olarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Daha da özelde Sakarya Üniversitesi örneği verilerek, Erasmus uygulama sonuçlarına, eğitim politikasına Türkiye'nin ne derece dahil olduğu ve olacağı ile ilgili ipuçları elde edilmeye çalışılmıştır.</p>
Anahtar kelimeler: Avrupa Birliği, Eğitim, Gençlik, Bilgi Toplumu

Title of the Thesis: European Union Education Policy and Erasmus Programme	
Author: Ahmet Erhan TANYERİ Supervisor: Assist Prof. Zeynep Gökçe AKGÜR	
Date: 14 September 2006	Nu. of pages: VIII (pre text) + 128 (main body)
Department: Sociology	
<p>Europe, bearing the enlargement policy, has determined some execution areas on education policy in order to facilitate international and intercultural integration and live Europe 2010 as an information society. Some programmes and various projects supported by donations become a current issue. Candidates to European Union as a potential future Europe and some third world countries may benefit from these execution areas.</p> <p>In this study extent, historical process of EU as EU educational history researches and EU education policy has been studied by more detailed transfer of execution areas. Moreover the achievement dimension of Turkey on this policy, importance of contribution and other recommendations have taken part in this study.</p> <p>In order to sustain the existence of EU, Turkey's contributions and inferences to EU will be came out more concretely through the transparency of switch principles of execution areas, the requirement of education policy, the thoughts hidden under this policy and basic elements hidden under its current execution. For this reason, the chosen sample such as Erasmus Programme is applied more actively and intensively into all sharing countries and the place of Turkey is struggled to be more identified. Sakarya University given a more special example, it is tried to be find discoveries on the matters that Turkey involves and will involve in Erasmus Execution results and education policy.</p>	
Keywords: European Union, Education, Youth, Information Society	

GİRİŞ

Bu araştırmanın konusu; Avrupa Birliği'nin doğuşu, oluşumu, yapısı ve işleyişinden yola çıkarak, bugün Avrupa Birliği'nin en önemli yapı taşlarından biri olan eğitim olgusunun, eğitim politikasının ülkemizdeki boyutunun değerlendirilmesidir.

Avrupa Birliği kurulduğu günden bugüne kendi bünyesinde oluşturduğu birçok alt kurum ile birlikte çeşitli politikalarda bir müktesebat oluşturmuştur. Bugün, bu politikalar otuz iki alt başlık altında toplanabilmektedir. Bu çalışmanın ana konusu olarak belirlenen Eğitim, Eğitim ve Kültür başlığı olarak otuz iki politika arasında yer almaktadır.

Detaylı olarak işleyeceğimiz eğitim politikasının diğer politikalar arasından seçilme sebebi; bir toplumun, hele hele yirmi sekiz ülkeyi bir araya getirmiş ve ortak bir çatı altında toplamış olan bir toplumlar birliğinin, kendi devamlılığını sağlayacak ve hatta diğer toplumlarla olan ilişkilerini oluşturabilecek en ciddi olgu oluşudur.

Eğitim politikaları, bir toplumun ya da topluluğun, bir kurumun ya da kuruluşun tüm eğitim hedeflerini ve o hedefe ulaşmada izleyeceği yolu planlayan, amaç ve ilkelerden oluşmaktadır. Bu politika ait olduğu birliğin doğasına ve gereğine uygun olarak, zaman içerisinde gerekli ihtiyaçları karşılayacak şekilde oluşturulursa devamlı olabilmektedir.

Araştırmamızın birinci bölümünde; Avrupa Birliği'nin kuruluşu, yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verildikten sonra, bu bilgiler doğrultusunda birliğin siyasi vizyonu belirlenmeye çalışılacaktır. Bunu yaparken de, seçtiğimiz eğitim politikası dışında, diğer otuz bir politika alanına da kısa değinilerek, Avrupa Birliği doğuş fikri ile karşılaştırarak tutarlığın ve uygulanabilirliğin seçtiğimiz politika ile ne derece gerçekleştiği konusunda bir fikir sahibi olabileceğiz.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise; çalışmanın temeli olan eğitim ve kültür politikasına detaylı bir şekilde değinilecektir. Eğitim ve kültür politikasının, Avrupa Birliği meydana gelmeden önceki temellerine uzanan, zaman içerisindeki gelişimleri,

değişimleri, getirileri ve götürülerini gözler önüne sermeye çalışacağımız bu bölümde, alt programlar halinde ve ayrıntılı şekilde, öznel yorumların daha arka planda olduğu bilgi paragrafları olacaktır. Bu bahsedilen programların ve çalışmaların Türkiye'deki uygulamalarına, hangi aşamada olduklarına dair bilgiler, ilk iki bölümün bilgilerinin yorumlanması ve sentezlenişi son bölümde gerçekleştirilecektir.

Araştırmanın konusunu belirleyip, ilgili temel bilgilerin sunulması ve yorumlanmasının ardından sonuç ve öneriler kısmı ile çalışma neticelendirilecektir.

ÖNEM

Avrupa Birliği'ne tam üyelik için adaylığını ilan etmiş ve müzakere sürecini başlatmış Türkiye için siyasi anlamda Avrupa Birliği bir hedefdir. Şüphesiz ki bu hedefe giden yolda uyulması gereken kurallar, yapılması gereken ödevler, iyileştirme ve yenileştirme çalışmaları olacaktır. Avrupa Birliği'nin politikaları içinde, bir toplumun devamlılığı için şart olan kurum, yani eğitim kurumu ile ilgili politikalar çok önemli bir yere sahiptir. Birincil öneme sahip olan bu politikalara Türkiye'nin de zaman içerisinde artan bir şekilde katılım göstereceği, bu politikaların yürütülmesinde, kaldırılmasında, yenilenmesinde ya da değiştirilmesinde etkin bir şekilde söz sahibi olacağı bir gerçektir.

İşte bu gerçek doğrultusunda, ülkemizde bu çalışmanın konusu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar ister istemez güncelliğini yitirmektedir. Eğitim ve Kültür politikasının temelini oluşturan bilgi, yenilenmediği takdirde güç olmaktan çıkacaktır. Sürekli yenilenen, zaman geçtikçe yeni ilke ve amaçlarla kamuoyuna ilan edilen program dönemleri, bir önceki dönemin çıktılarının bu politikalara katılması ve yorumlanması gerekmektedir. Bu devingen özelliği ile bu politikalar sürekli değerlendirilme ve ilerisi için iyi bir yol haritası olma önemine sahiptir. Bu önem ve gereklilik doğrultusunda eğitim politikası altında gerçekleşen programlardan biri olan Erasmus'u seçerek özelden genele doğru gidebilecek bir değerlendirme yapma yolunu seçtik. Bunu da Erasmus altında Sakarya Üniversitesi'ndeki uygulamayı, Türkiye'deki uygulama ve daha geniş ölçekte Avrupa'daki uygulamalarla ard arda değerlendirerek yapmayı uygun bulduk.

AMAÇ

Araştırmanın amacı;

- Avrupa Birliği'nin, Avrupalılık Bilinci ve Avrupalılık Vatandaşlığı olarak belirlediği kavramların hayat bulması için izlediği eğitim politikasının Türkiye'de ne derece hayat bulduğu,
- Eğitim politikası doğrultusunda izlenen programlardan doğan tecrübelerin Avrupa Birliği eğitim ve kültür politikasıyla örtüşüp örtüşmediği,
- Avrupa Birliği'nin eğitim politikasının birliğin devamlılığını sağlayan bir özelliğe sahip olup olmadığı,
- Avrupa Birliği'nin eğitim politikasının Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği sürecini hızlandıracak bir özelliğe sahip olup olmadığı,

gibi problemlerdir.

Araştırmanın öneminde belirtilen bu önemli politikaya Türkiye'nin ne zamandan beri ve ne şekilde katılabildiği, bu katılım süreci içerisinde Türkiye'nin bu politikalara katkısı ya da bu politikalardan götürüsünün ne olduğu gibi alt problemlerin çözümü amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi kaynak tarama modelidir. Araştırmamız konu ile ilgili verilerin toplanması, bunların betimlenmesi, ardından analizi ve yorumlanması metoduyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın özü, elde edilen verilerin, ulaşılan bilginin yorumlanması hareketine dayanır. Elimizdeki verilerin birbirleri ile arasında bağ oluşturulmaya çalışılarak nedensel bir sonuca ulaşılabilinecek bir yol izlenilmiş ve öznel olarak elde edilen yorumların eldeki verilere ayrı bir bakış açısı ile bakılarak gerek Avrupa Birliği ve Türkiye, gerekse diğer anahtar konular için farklı yorumlar yaratılmasına çalışılmıştır.

SINIRLILIKLAR

Araştırma, Avrupa Birliği eğitim politikalarının yalnızca Erasmus Programı uygulamaları ile sınırlıdır. Bu sınırlama ayrıca süreç olarak Eylül 2006 dönemine kadar

olan kısmı kapsamaktadır. Avrupa Birliği üye ülkeleri ve diğer aday ülkelerinin eğitim politikaları ile ilgili bir bölüm çalışmamızda yer almamaktadır.

BÖLÜM 1. AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE

Bu bölümde, önce kısaca Avrupa Birliği'nin doğuşu, kuruluşu, gelişim tarihçesi verildikten sonra, Avrupa Birliği'nin yapısı ve işleyişine değinilerek, çeşitli alt başlıklar altında Avrupa Birliği politikaları sunulacaktır.

Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi ise dört ana başlık altında yine kısaca sunulacaktır. Bunlar Avrupa Ekonomik Topluluğu'na başvuru, Avrupa Topluluğu tam üyeliğine başvuru, Gümrük Birliği adaylığı ve müzakere süreci olarak ayrılmıştır.

1.1. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği'nin somut ve resmi ilk adımı 09 Mayıs 1950 tarihine ve o zamanki Fransa Dış İşleri Bakanı Robert Schuman'a dayanmaktadır. Avrupa iki büyük savaşı atlattı, üçüncü bir savaşı beklemekteyken; dünya, daha sonra Schuman Planı olarak anılacak bir teklif ile karşı karşıyaydı. Bu teklif Almanya ve Fransa'nın başını çektiği ve diğer Avrupa Birliği ülkelerinin de dahil olduğu, Avrupa'daki kömür ve çelik üretimlerinin birleştirilmesi fikrine dayanıyordu. Bu görüş 18 Nisan 1951 tarihinde Paris Anlaşması adıyla Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg'un anlaşmayı imzalamasıyla. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu olarak hayat bulmuştur. Anlaşma resmen 25 Temmuz 1952 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Birliği için ikinci önemli adım, 25 Mart 1957 tarihinde yine aynı altı Avrupa ülkesi tarafından imzalanan yeni anlaşma, Roma Anlaşmasıdır. Bu anlaşma neticesinde Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu kurulmuştur. Avrupa, kömür ve çelik için ortak pazar oluşturduktan sonra ekonomik işbirliği için bu anlaşmaları da 01 Ocak 1958'de yürürlüğe koymuştur. Böylelikle ekonomik anlamda Avrupa'da daha kontrollü ama daha serbest bir işleyişin yolu açılmış, ortak pazarın, nükleer enerji politikasının oluşturulması ve bu doğrultuda şüphesiz ki barışçıl bir yol izlenilmesi hedeflenilmiştir.

08 Nisan 1965'te yukarıda bahsedilen üç topluluğun tüm komisyon ver organlarının birleştirilmesi kararı alınmış ve bu karar 1 Temmuz 1967'de hayata geçirilmiştir.

Bundan sonra Roma Anlaşması, 02 Aralık 1985'te kabul edilen ve 01 Temmuz 1987'de hayata geçirilen Tek Senet Anlaşması ile daha bütüncül politikalar izlemeye, daha belirgin bir birlik yapısı içerisine girmeye başlamıştır.

Bu ekonomik bütünleşme çabalarına Avrupa Birliği diyebilmek ancak 07 Şubat 1992'de imzalanan ve 01 Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Anlaşması ile 02 Ekim 1997'de imzalanan ve 01 Mayıs 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması ile mümkün olabilmiştir. Bu adımlarla birlikte artık Avrupa Birliğinde; ekonomi, sanayi, eğitim, kültür, sağlık, dış politika, iç politika, hukuk, güvenlik ve tartışmasız olarak Avrupa Birliği'nin devamlılığını sağlayacak olan Avrupa Vatandaşlığı gibi politika konuları belirlenmiştir.

Avrupa Birliği kısaca şöyle özetlenebilir.

“Avrupa Birliği'ni oluşturan temel değerler kalıcı barışın sağlanması, birlik, eşitlik, özgürlük, güvenlik ve dayanışmadır. Avrupa Birliği'nin amaçları özgürlük ve demokrasi ilkelerini korumak ve tüm üyeler tarafından insan haklarına saygı ve temel haklar ile birlikte hukukun üstünlüğü kuralının uygulanmasını sağlamaktır. Avrupa Birliği, dünyada benzeri olmayan kurumsal bir sistemdir” (Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, 23.04.2006).

İşte bu değerler ve amaçlar uğrunda bugün; Avusturya, Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Güney Kıbrıs, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya ve Yunanistan olmak üzere 25 devlet bir araya gelmiş ve tarih sahnesinde bugüne kadar hiç gerçekleşmemiş bir yapıyı oluşturmuşlardır. Bulgaristan ve Romanya'nın bu yapıya 2007 yılında üye olması hedeflenmektedir. Türkiye ve Hırvatistan halen Avrupa Birliği'ne aday ülke statüsündedirler.

1.1.1. Avrupa Birliği'nin Yapısı ve İşleyişi

Avrupa Birliği temel olarak; Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi kurumlarından oluşmaktadır. Bu kurumlar daha çok karar alma sürecini yürüten kurumlardır. Karar alma sürecinde ise karşımıza üç çeşit metod çıkar.

Bunlardan ilki ortak karar alma usulü, diğerkleri ise istişare usulü ve uygun bulma usulüdür. Konumuz itibariyle detaylı olarak değineceğimiz eğitim konusunda kararlar ilk metodla alınır. Eğitim, mesleki eğitim ve kültür ile ilgili kararlar şu şekilde alınmaktadır.

“Bu usulde Parlamento ve Konsey yasama yetkisini paylaşırlar. Komisyon yasa teklifini iki kuruma da gönderir. Bu iki kurum da teklifi sırasıyla iki kez okur ve tartışır. Eğer üzerinde mutabakata varılamazsa teklif, Konsey ve Parlamento'dan eşit sayıda temsilciden oluşan "uzlaştırma komitesi"ne gider. Bu komitenin toplantılarına Komisyon temsilcileri de katılır ve tartışmalara katkıda bulunurlar. Komite teklif üzerinde anlaşıldığında, metin yasa olarak kabul edilmek üzere üçüncü bir okuma için Konsey'e ve Parlamento'ya gönderilir” (Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, 23.04.2006).

Kurumların işleyişi ve görevlerine kısaca değinmek gerekirse; Avrupa Birliği Komisyonu; Parlamento ve Konseye yasa teklifi götürerek, Avrupa Birliği'nin politikalarını yönlendiren yapıdır. Avrupa Birliği Konseyi ise yüksek karar organıdır ve yılda iki kez toplanmaktadır. Avrupa Birliği ile ilgili yapısal sorunları tartışmak, değişiklik veya yenilikleri karara bağlamak asli görevidir. Parlamento ise Konsey gibi yasama yetkisini paylaşan, aynı zamanda konsey ve komisyonu denetleme yetkisine sahip yapıdır.

Bu üç yapı dışında, Adalet Divanı, Bidayet Mahkemesi ve Sayıştay gibi üç önemli diğer yapıda kurumda işleyişe yardımcı olmaktadır. Yargı ve Mali konularını yürüten bu iki önemli yapının yanında, Konsey ve Komisyona danışmanlık yapan; Bölgeler Komitesi, Ekonomik ve Sosyal Komite, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Danışma Komitesi Avrupa Birliği'nin devamlılığına yararlılık göstermektedir.

Avrupa Parlamentosu yine üye ülkelerden seçilen milletvekillerinden oluşmakta ve ülkelerini değil daha çok bir siyasi görüşü temsil etmektedirler. Siyasi anlamda Yeşiller, Sosyalistler, Liberaller ve Hıristiyan Demokratlar gibi gruplar Parlamentodaki sandalye dağılımını aralarında paylaşmaktadırlar.

1.1.2. Avrupa Birliği'nin Siyasi Vizyonu

Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikasını incelemeden önce, Avrupa Birliği'nin siyasi vizyonunu biraz daha iyi anlayabilmek ve bugün genel olarak hangi konularda faaliyetler yürütüldüğünü burada sergilemek, Eğitim Politikası için yapılacak olan genel vizyon ile tutarlılık, paralellik ve istikrar gibi değerlendirmelerin çeşitliliği için yararlı olacaktır.

Ekonomik kaygılar ve bunlara bağlı hedeflerle kurulan Avrupa Birliği'nin bugününe bakıldığında birçok alanda faaliyet yürüttüğü görülmektedir. İşte bu faaliyet alanlarının tümü Avrupa Birliği Vatandaşlığını ve Avrupalılık Bilincini oluşturma gibi bir temele oturtulmuştur. Bu alanları sıralamak ve kısaca değinmek gerekirse: (EUROPA-Gateway to the European Union, 23.04.2006)

Adalet, Özgürlük ve Güvenlik:

Adalet ve İçişleri olarak da tanımlanabilen bu faaliyet alanında Avrupa Birliği Vatandaşlarının Avrupa Birliği sınırları içerisinde istedikleri herhangi bir yerde ikamet etme, çalışma ve seyahat etme haklarının olduğu, bu özgürlüğün en güvenli ve adil şekilde korunması gerektiği görüşü temeldir. Bu doğrultuda terörizm, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı, organize suçlar, uyuşturucu ile mücadele ve vatandaşlık, göçmenlik, serbest dolaşım gibi konularda etkin çalışmalar yapılmaktadır.

Araştırma ve Yenilik:

Avrupa Birliği'nin Eğitim faaliyetleri ile paralel olarak hareket eden ve uygulama alanları itibariyle Avrupa'nın her ülkesinde farklı kurumlarda bazı programlarla desteklenen faaliyet alanıdır. Avrupa Birliği'nin dünyadaki bilimsel bilgi pastasında üçte bir oranındaki bir üretim payına sahip oluşu, Avrupa Birliği'nin geleceği ve hedefleri için büyük önem taşıyan ve sürekli geliştirilmesi gereken bir gerçekliktir. 1998-2002 yılları arasında uygulanan 5. Çerçeve Programı, 2002-2006 yılları arasında uygulanan 6. Çerçeve Programı ve 2007-2013 yılları arasında gerçekleşecek olan 7. Çerçeve Programı bu faaliyet alanının temel aracıdır.

Balıkçılık:

Avrupa Birliği için balıkçılık endüstrisinin, en önemli besin ve istihdam kaynağı oluğu, birliği ortak bir balıkçılık politikası hazırlamaya itmiştir. Bu politika ve faaliyet alanı; balık avlanmasında planlamaya, balıkçı filolarından pazara kadar geniş bir uygulama alanına, balıkçılara finansal destek sağlamaya, uluslar arası işbirliği oluşturmaya kadar geniş bir yelpazede hayat bulmaktadır.

Bilgi Toplumu:

15 yıl önce her yerde olmayan mobil telefonların bugün hayatın her alanında oluğu, internetin sağladığı kesintisiz bilgi akışı, yayın ve telekomünikasyon ağları, yüksek kapasiteli dijital sistemler, bugün bilgi teknolojisinde bir devrim yaratmıştır ve işte bu devrim evde, okulda, işte bilgi toplumunu oluşturmaktadır. Avrupa Birliği, politikaları ve eylemleri; bu devrime başından beri kılavuzluk etmiş ve onu desteklemiştir. İşte bu faaliyet alanı ve politikalar 2010 yılı Avrupa'sı için konulan Bilgi Toplumu Hedefi'nin temeli ve garantisidir.

Bölgesel Politika:

Avrupa Birliği'nin “zenginden al, fakire ver” felsefesini temel aldığı bu faaliyet alanında; Avrupa Birliği'nin dünyanın en zengin bölgelerinden birisi olmasına rağmen, bölgelerarası gelir dağılımı ve fırsat eşitsizliklerinin var olduğu ve bu eşitsizliklerin 2004 Mayıs ayı ile birlikte gelirleri Avrupa Birliği ortalamasının altında olan ve Avrupa Birliği'ne katılan on yeni ülke ile daha da derinleşeceği gerçeğinden yola çıkılarak, bölgesel politikalar yoluyla kaynakların zengin bölgelerden fakir bölgelere aktarılması planlanır. Ekonomik bütünleşme için ve finansal dayanışma için bu gerekli bir çalışmadır. Ulaşım, telekomünikasyon, eğitim ve daha birçok alanda bu politikanın başarılı izleri görülebilmektedir.

Bütçe:

Avrupa Birliği'nin bütçesinden fon sağlayanlar; Berlin'in Charlottenburg bölgesindeki küçük bir fırından, Slovenya'nın Jozef Stefan Enstitüsü'ndeki dilbilim öğretmenleri, Krakow Teknoloji Üniversitesi'ndeki araştırma mühendisleri ve Lizbon'un Oriente Tren İstasyonu kadar çeşitli alanlarda kişiler ve kuruluşlar olabilmıştır. Avrupa Birliği

bütçesinin büyük bir kısmının Avrupa'daki toplulukların faydası için kullanıldığı bir gerçektir. Temiz hava, temiz su, gıda güvenliği, kanser araştırmaları gibi birçok alanda Avrupa Birliği bütçesi kendisini göstermektedir.

Çevre:

Bu faaliyet alanının temeli, günümüz ve gelecek nesillerin yaşam kalitesinin korunmasının gerekliliği bilinci ve bunun ekonomik büyüme ile paralel olarak uzun dönem sürdürülebilir halde olması ihtiyacından kaynaklıdır. Avrupa Birliğinin çevre politikası, yenilik ve iş fırsatlarını teşvik eden yüksek çevre standartlarına dayanmaktadır. Bu çalışmalar ekonomi, sosyal ve çevre politikalarının bütünleştiğinin en güzel örneğidir.

Dış İlişkiler:

Avrupa Birliği'nin ekonomi, ticaret ve finansal rotası, onun dünya sahnesinde önemli bir rol almasını sağlamaktadır. Avrupa Birliği küresel anlamda pek çok ülke ve bölgeyi kapsayan ikili ve çok taraflı anlaşmalar ağına sahip, dünyanın en büyük ticaret hacmine sahip, dünyanın ikinci en güçlü para birimine sahip, beş kıtada yardım projelerine ayda beş yüz milyon Euro harcayan eşsiz bir yapıdır. Amerika başta olmak üzere, Japonya, Kanada, Rusya, Hindistan ve Çin gibi ülkelerle ilişkiler tüm hızıyla sürdürölmektedir. Avrupa Birliği'nin bu dış politikadaki aktif rolü ona aynı zamanda küresel bir sorumlulukta yüklemektedir.

Dış Ticaret:

Avrupa Birliği dış ticaret anlamında dünyanın lideri konumundadır ve dünya ithalat ve ihracatında %20'lik bir paya sahiptir. Elli yıldan fazla süredir serbest ticaret üye ülkeler arasında etkin bir şekilde sürdürölmektedir. Ayrıca zengin ve fakir ülkeler arasındaki karşılıklı çıkarlar çerçevesinde serbest ticaret alanında lider bir rol üstlenilmiştir. Bu dengeleyici rol, bıçak sırtı konum, dünya piyasalarında ilk sıralarda bir yeri Avrupa Birliği'ne her zaman kazandırmıştır.

Eğitim, Öğretim ve Gençlik:

Araştırmamızın konusu olan bu faaliyet alanı aslında özü itibariyle en geniş kitlelere seslenen, en çok güncellenen ve Avrupa Birliği'nin geleceği için hayati önem taşıyan kısımdır. Avrupa Birliği vatandaşlarına başka ülkelerde yaşam, eğitim ve çalışma gibi imkanlar sunmaktadır. Farklı kültürleri tanıma, kültürlerarası diyalogu sağlama, kişisel gelişim gibi içeriğe sahip eylem alanları mevcuttur. Avrupa Birliği her yıl toplam iki yüz bin Avrupa Birliği vatandaşına bu şansı sunarken, 2010 yılı hedefleri bu sayının daha çok artması hedefini taşır.

Enerji:

Avrupa Birliği enerji politikasında, petrol ya da enerji kesintilerinin arada sırada olsa bile bunların bir gün daimi olacağının bilincindedir. Ulaşımın ısınmaya, soğutmadan fabrikalara, çiftliklerden ofislere birçok konuda enerjiye ihtiyaç olduğu aşıkardır. Bazı enerji kaynaklarının tükenmiş olması ve enerji tüketiminin kirliliğe yol açması gibi gerçeklerden yola çıkarak, Avrupa Birliği enerji politikasında, sürdürülebilir kalkınma için petrolün daha az ve akıllıca kullanılması, ona alternatifler geliştirilmesi gibi faaliyet alanlarında bu politikasını geliştirmektedir.

Ekonomik ve Parasal İlişkiler:

Avrupa Birliği'nin kurulma amacı olan ekonomik birliktelik yolunda aldığı uzun mesafenin en parlak adımı şüphesiz ki ortak paraya geçilmesi olmuştur. İstikrarlı bir ekonomi, daha çok iş, rekabetçi bir ekonomi Avrupa Birliği'nin geneline hakimdir. Avrupa Merkez Bankasının dünya ekonomisinde aldığı rol ise tartışmasız çok önemlidir.

Genişleme:

Genişleme politikası Avrupa Birliği için başarı ve politikaların genelinin devamlılığı anlamına gelmektedir. En çok eleştirilen ve tartışılan politikası olsa da Avrupa Birliği'nin Malta ve Kıbrıs'ı da içine son genişleme dalgası, yüzyıllardır süregelen ayrılığı sonlandıran tarihi bir başarı olduğu su götürmez bir gerçektir. Yeniden bütünleşen Avrupa, dört yüz elli milyon vatandaşına ekonomik yararlar sağlayan tek pazarı ile eskisinden daha güçlü, demokratik ve istikrarlı bir kıta halini almıştır. Bu

genişleme zincirinin son halkaları şimdilik Bulgaristan ve Romanya daha sonra Hırvatistan ve Türkiye olarak gözükmektedir.

Gıda Güvenliği:

Son yıllarda gerek Avrupa'da gerekse dünyanın diğer farklı bölgelerinde tüketicilerin gıda güvenliği üzerindeki güvenlerini sarsan gıda sektörü ile ilgili sağlık konulu krizler patlak vermiştir. Bu gelişmelere karşılık Avrupa Birliği gıda güvenliği ile ilgili "tarladan tabağa" başlıklı, insanların güvenini tekrar kazanmaya yönelik bir politikayı başarı ile uygulamıştır. Ayrıca hayvan yemleri konusunda da ciddi çalışma alanları belirlenmiş, kamu sağlığı gibi alanlarla politikanın çerçevesi genişletilmiştir.

Görsel ve İşitsel Politikalar:

Televizyon günümüzde bizlerin temel bilgi ve eğlence kaynağı olmuştur. Bizler günde ortalama üç saatimizi, haberlere, sporlara, filmlere ve diğer programlara ayırmaktayız. Görsel ve işitsel sektör Avrupa Birliği içerisinde 1bir milyon iş olanağı sağlamaktadır. Büyük ticari çıkarların, kültürel çeşitliliğin, kamu hizmetlerinin ve sosyal sorumluluğun dahil olduğu bu politika alanında her ulusal hükümet kendi politikasını belirleme özgürlüğüne sahip olmakla beraber, Avrupa Birliği ortak çıkarların olduğu yerde kurallar belirlemekte ve rehberlik etmektedir. Avrupa Birliği ayrıca sinema endüstrisinde Hollywood'a alternatif bir sinema anlayışı ve seyirci kitlesi oluşturmak için çeşitli fonları kullanmaktadır.

Gümrük:

Gümrük Birliği Avrupa Birliği'nin en erken yapıtaşlarından biridir. Birlik içerisinde gümrük vergilerini kaldıran, ithal mallara karşı ise tek bir vergi sistemini öngören faaliyet sahasıdır. Üye ülkeler arasında gümrükteki kontrolleri kaldıran, bu kontrollerin sadece dış sınırlarda yapılmasını öngören bu politikanın içinde Türkiye de yer almaktadır. Bu politika ticaretin devamlılığını sağladığı gibi, çevrenin korunması, kültürel mirasa sahip çıkılması ve sahtekarlıkla mücadele gibi başka faaliyet alanlarına da katkı sağlamaktadır.

Güvenlik ve Dış Politika:

Avrupa Birliği'nin dış politikada tek ağızdan konuşması, Avrupa'nın bütünleşme süreci kadar eskidir. Komünizmin çöküşü, Balkanlarda yaşanan bölgesel krizler Avrupa Birliği için tek bir ağızdan konuşma fırsatı sağlamıştır. Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası gibi faaliyetler, şartlar içerisinde doğan ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Türkiye komşu ülkeleri ile ilişkilerin daha da geliştirilmesi yönünde attığı adımlarıyla Avrupa Birliği'nin bu politikasını destekler bir yol izlemektedir.

Genel Sağlık:

Ülkeler hatta kıtalar arası olarak seyahatlerin attığı günümüzde, Avrupa Birliği sınırları içerisine girebilecek bulaşıcı hastalığı ya da bir salgını önlemek, Avrupa Birliği vatandaşlarının herhangi bir sağlık tehdidi ile karşı karşıya gelmesini önlemek amacıyla ya da sigara tiryakiliğiyle mücadele için, yetersiz beslenmenin önüne geçilmesi için, çeşitli çevre kirliliği kaynaklı hastalıkların önlenmesi için çok ciddi ve kapsamlı bir politika sahası belirlenmiştir. Tek pazarda tıbbi ve kan ürünlerinin güvenliği paylaşılan ortak bir sorumluluktur ve bu ciddi sorumluluğun kolayca yürütülmesi ve buna benzer birçok alanda Avrupa Birliği genel sağlık politikası etkin bir rol oynamaktadır.

İç Pazar:

Ortak pazar, Gümrük Birliği gibi faaliyetlerden sonra günümüzde Avrupa'nın tek pazar olarak adlandırılabilmesinin mümkün olduğu gözler önündedir. Sınırların kalkmasıyla birlikte; insanlar, mallar, hizmetler ve para Avrupa içerisinde özgürce dolaşır hale gelmiştir. Avrupa vatandaşları artık, iş veya kişisel zevkleri için rahatça dolaşır yahut evinde otururken Avrupa Birliği içerisinde bulunan tüm ürünlerden dilediği gibi faydalanır hale gelmiştir. Avrupa için artık tek pazar en büyük başarı ve hatırlanacak en zorlu mücadelelerden biridir.

İnsan Hakları:

İnsan Hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü kavramları Avrupa Birliği için temel değerlerdir ve bu birliğin temelini oluştururlar. Kuruluş anlaşmasında da var olan bu özer, temel hakların kabulü ilkesine dayanır. İnsan Haklarına saygı yalnız Avrupa Birliği içindeki ülkelerin ve vatandaşların değil bu kurum ve kuruluşlarla ilişki içinde

bulunacak herkes için temel hak ve görevdir. Irkçılıkla ve yabancı düşmanlığıyla mücadele, kültürlere saygı gibi birçok konuda etkin bir mücadele içerisinde olan Avrupa Birliği bu kavramı bir politikadan öte öz benlik haline getirmiş ve özümsemiş bir oluşumdur.

İnsani Yardım:

İnsan Haklarını kendisine ilke edinmiş, insanlık için çalışan bu oluşumun her hafta televizyonlarda görünen ya da gazetelerde okunan felaket haberleri karşısında suskun kalması beklenemez bir tavidir. Avrupa Birliği yalnız kendi bünyesindeki değil, dünyanın neresinde olursa olsun yaşanan bir felaketi, din, dil, ırk ve politik görüşüne bakmaksızın yardımlarıyla gidermeye çalışmaktadır.

İstihdam ve Sosyal Politika:

Fırsat Eşitliği, daha çok ve daha iyi iş Avrupa Birliği'nin istihdam alanındaki politikasının üç saç ayağıdır. Rekabet alanında dünyanın en önde gelen, en dinamik ve bilgi tabanlı ekonomisine sahip olma isteğini taşıyan Avrupa Birliği büyüme ve istihdam üzerine faaliyet alanları belirlemektedir. Sosyal anlamda eşit, sağlığın ve eğitimin temel olarak tüm vatandaşlara ücretsizce sunulabildiği, sosyal dışlanma ile mücadele edilen, modern emeklilik sistemi ile kusursuz bir Avrupa hedefinde ilerlenmektedir.

İşletmeler, Girişimciler, KOBİ'ler:

Avrupa Birliği geçirdiği bu gösterişli ve görkemli döneminin, iş ve sanayi dünyasının başarısının, teknolojik gelişmelerin ve rekabetin sürdürülmediği bir ortamda devam edemeyeceğinin bilincinde olarak; işletmeler, girişimciler ve KOBİ'ler için politika alanı belirlemiştir. Avrupa Birliği'nde sürdürülebilir kalkınma için; işletmelerin cesaretlendirilmesi, yeniliklerin, girişimciliğin ve rekabetçiliğin desteklenmesi şarttır.

Kalkınma:

Diğer politika alanlarında olduğu gibi Avrupa Birliği sürekli kalkınma için üye ülkelerinden gelen sermayenin yaklaşık yarısını fakir ülkelere yardım için kullanmaktadır. Bu yardımlar temiz su ya da yol yapımı gibi desteklerden ziyade

ticaretin teşviki için yardım şeklini de taşımaktadır. Böylelikle zengin ve fakir ülkeler arasında işbirliği ve parasal hareketlilikte sağlanmış olmaktadır. Ayrıca yine hazırlanan çeşitli programlar ve fonlarla KOBİ'ler ciddi olarak desteklenmektedir.

Kültür:

Dil, edebiyat, sahne sanatları, görsel sanatlar, plastik sanatlar, mimari, el sanatları, sinema, radyo yayıncılığı Avrupa'nın kültürel çeşitliliğindeki ifade dallardır. Farklı ülke veya bölgelerden hepsi ortak kültürel mirasın parçalarını oluştururlar. Bu çeşitliliğin korunması ve desteklenmesi Avrupa Birliği'nin kültür konusunda sürdürdüğü en temel politikadır. Bu çeşitliliği zenginleştirmek ve yaygınlaştırmak için birçok faaliyet alanı belirleyen, bütçeler oluşturup, fon dağıtan, sanatı dünyada destekleyen kapsamlı bir çalışma yürütülmektedir.

Rekabet:

Avrupa Birliği için vatandaşların refah düzeyinin artırılması rekabet politikasından geçmektedir. Bunun sebebi etkili rekabetin açık piyasa ekonomisi için önemi ve sonucunda oluşan düşük fiyatlar, artan kalite, seçeneklerin zenginliğidir. Liberalleşme çalışmaları, rekabeti destekleyen projeler, teknelci politikaların engellenmesi, piyasa içerisinde firmalar arası dengeleri sarsacak birleşmelerin engellenmesi ile faaliyet alanı, hayatın her alanı için aktif şekilde kullanılmaktadır.

Tarım:

Tarım, Avrupa Birliği için gıda sağlığı, çevre, enerji, iç pazar gibi politikalar ile paralel işleyen çok önemli bir sahadır. Bilgi toplumu olma yolunda ilerleyen, teknolojiyi kullanan birlik için tarım politikası, çiftçilerin yaşam standartlarını geliştirmek temeline dayanır. Yukarıda sayılan alanlar; gıda güvenliği, kırsal çevrenin korunması, para için değer artışı gibi alt faaliyet alanlarını ortaya çıkarmıştır.

Tüketiciler:

Yirmi beş ülkenin vatandaşları, Avrupa Birliği vatandaşlığı altında her biri ayrı birer tüketicidirler ve birlik onların sağlığını korumak, güvenliğini sağlamak, ekonomik durumlarını iyi tutmak için özveri ile çalışmaktadır. Bu çalışma politikası, tüketicilerin

çıkarlarını koruyan, eğitilmelerini ve bilgilenmelerini sağlayan, tüketici dernekleri ile iletişimleri konusunda cesaretlendirilmelerini amaçlayan bir sahadır. Kalite, fiyat, ürün içeriği, tüketici hakları, rekabet ve daha birçok konu bu politikanın çalışma sahası içine girer.

Ulaşım:

Sınırların kalktığı, birlik içinde vatandaşlar için sınır sorunun olmadığı, ulaşım maliyelerinin düştüğü, yalnız birlik içerisinde değil, aday ülkelere, EFTA ülkelerine, 3.Dünya ülkelerine hareketliliğin desteklendiği bir sahadır ulaşım ve en ciddi politika alanlarından biridir. Yalnız vatandaşlar için değil, malların transferini de kolaylaştırmayı, ucuzlatmayı ve güvenli halde gerçekleştirmeyi hedeflemiş birlik için raylı sistemler ve deniz ulaşımı vazgeçilemez aktörlerdir. Ortak pazarın sürekliliği ve başarısı ulaşım denetlenmesine, şartların iyileştirilmesine bağlıdır. Tüketicilerin mutluluğu, rekabetin başarıyla devamlılığı yine bu politikanın faaliyet alanı içerisinde.

Vergilendirme:

Ortak pazarın hedeflendiği, sınırların kalktığı ve rekabetin desteklendiği, KOBİ'lerin ve bilimsel-teknolojik araştırmaların desteklendiği bir politikalar ağında vergi politikası şüphesiz ki çok çeşitli olacaktır. Katma değer vergisi ve gider vergisi birliğin odaklandığı vergi faaliyet alanlarıdır. Vergi kaçakçılığı ile ciddi şekilde mücadele söz konusudur. Bilimsel, kültürel, sosyal ve teknolojik projeler için hazırlanan fonlardan doğan çeşitli alış-verişlerde vergi muafiyeti söz konusu olabilmektedir.

Yolsuzluk:

Sigara kaçakçılığı, sahte Euro basımı başta olmak üzere birlik içerisindeki tüm politika alanlarında, yaşamın her sahasında yolsuzlukla mücadele edilmektedir. Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Ofisi (OLAF) kurulmuştur. OLAF yolsuzlukla mücadele için teknolojinin tüm imkanlarını kullanmaktadır. Vergi kaçakçılığıyla mücadele tüm Avrupa'nın, tüm vatandaşların refahı ve ekonomik yararı için çok önemli bir faaliyet alanıdır.

Avrupa Birliği'nin kısaca değindiğimiz, genel olarak bu otuz iki başlıktan oluşan politikaları; birbiri ile tutarlı, birbirini destekleyen ve tamamlayan, Avrupa Birliği'nin sürekliliği, Avrupa Birliği vatandaşlarının refahı için vazgeçilmez hayati konulardır. Bu politikalar birliğin kuruluş felsefesinden, birliğin devamlılığı için gerekli olan kurallara kadar ve günümüzde dünyanın her alanında özellikle de bilgi alanında lideri konumunda olabilmesi için son derece gerekli temel taşlardır. Hiç şüphesiz her Avrupa Birliği vatandaşı, refah, huzur ve barış için bu politikalara sahip çıkmalı, devamlılığını sağlamalıdır.

1.2. Avrupa Birliği ve Türkiye

Çağdaşlaşma, modernleşme Türkiye için her zaman devam eden bir yol, ulaşılmak istenen bir hedef olmuştur. Bunun en güzel örneklerini Modern Türkiye'nin kurucusu ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün görüşlerinde ve söylevlerinde bulmak mümkündür. Uzun yıllar Avrupa ülkeleri ile savaşmış Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından, yepyeni ve modern bir ülke yaratan kumandan için Batı, medeniyetin ve modernliğin de içinde olduğu bir yerdi. Muasır medeniyet seviyesine çıkmayı hedefleyen bir önder için Batı vazgeçilemez bir olguydu. Atatürk, batı (bugünün Avrupa Birliği ülkeleri) ile olan bağların geliştirilmesinden yana bir liderdi (Karluk, 1998: 365).

Mustafa Kemal Atatürk kurduğu bu yeni ülkenin, bu toplumun; modernleşmesinin yolunu Batı merkezli reformları ile desteklemekteydi. Kıyafet devriminden Latin alfabesine, Türkiye kanunları için referans aldığı Batı ülkeleri kanunlarından laiklik ilkesine, cinsiyet eşitliğinden eğitime birçok alanda yenilikleri ve Batı medeniyetini topluma sunmaktaydı. İşte tüm bunlar bugün Mustafa Kemal Atatürk'ün izinden giden gençler için, Türkiye'nin yolunu aydınlatan çalışmalar için ipuçlarıdır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün dünya liderleriyle Kurtuluş Savaşı'ndan sonra bir araya geldiğinde memlekette ve dünyada barışı destekleyen görüşleri, yıllarca savaşılmış Yunanistan'la ilişkilerin yumuşatılması, tüm dünya liderlerinin kazanılmış saygısı, Türkiye'ye kazandırılan prestij hiç şüphesiz barış içerisinde yaşamak isteyen ve ancak II.Dünya Savaşı'ndan sonra bu dersi çıkarmış Avrupa ülkeleri için Avrupa Birliği projesinin temelini oluşturan görüşle aynı görüştür.

Türkiye Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden ve mirası olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin tek parti olduğu dönemin kapanışının sonrasında, 1946 yılında IMF (Uluslararası Para Fonu), 1947 yılında OEEC (Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilatı), 1949'da Avrupa Konseyi, 1953 yılında NATO (Kuzey Atlantik Antlaşması) gibi uluslararası kuruluşlara üye olmuştur.

1.2.1. Avrupa Ekonomik Topluluğu'na Başvuru

Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ilk başvurusunu Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun altı ülkeden oluştuğu 31 Temmuz 1959 tarihinde yapmıştır. Avrupa Ekonomik Topluluğunun Bakanlar Konseyi bu başvuruyu tanımış ve 12 Eylül 1963 tarihinde Türkiye için çok önemli olan Ankara Anlaşması'nı imzalamıştır.

Ankara Anlaşması'nın imzalanmasının ardından İsmet İnönü, Mustafa Kemal Atatürk'ün Batılılaşma politikasını destekler ve sürdürür nitelikte bir beyanat vermiş, Avrupa Birliği'ni milli politika olarak gördüğünü beyan etmiştir. Bunun sonrasında hazırlık, geçiş ve son dönem olmak üzere üç dönemi Türkiye süratle yaşamış ve Gümrük Birliği'ne giden yolu hızlandırmıştır.

1.2.2. Avrupa Topluluğu Tam Üyeliğine Başvuru

Türkiye dış politika, savunma, ekonomi ve demokrasi gibi nedenlerle Avrupa Topluluğu'na katılmak istemekte, milli politikasını sürdürmek istemektedir. Türkiye bu yolda Avrupa Topluluğuna tam üyelik başvurusunu ise 14 Nisan 1987'de yapmıştır. Bu başvuru 1988 yılında reddedilir. Reddedişin arkasında ekonomi ve demokrasi gibi nedenler yatmaktadır. Çünkü ekonomimizin durumu kötü, onu oluşturan unsurlar ise Avrupa Topluluğu ülkelerinkinden çok farklı durumdadır. Ekonomi ve demokraside yapılacak reformlar gibi ciddi önerilerin yanında Türkiye'ye Gümrük Birliği sürecinin tamamlanması gibi öneriler getirilmiş, gidilesi ve tamamlanması güç bir yol gösterilmiştir (Topsakal, 2003: 51).

1.2.3. Gümrük Birliği'ne Üyelik ve Avrupa Birliği Üyeliği Adaylığına Kabul

Avrupa Topluluğu üyesi olmayan bir ülkeyi Türkiye'yi 01 Ocak 1996 yılında resmen Gümrük Birliği'ne üye olarak kabul etmiştir. Bu üyelikle birlikte gümrüklerde

uygulanan gümrük vergileri kalkmıştır. Gümrük Birliği yeliğimiz Türkiye içerisinde en çok tartışılan ve belki de en çok eleştirilen konudur. Gümrük Birliği'ne yeliğin Avrupa Birliği yeliğinden önce olmasının Türkiye'ye birçok olumsuzluk ve zarar getireceği düşüncesi eleştiri oklarının temelini oluşturur. Aslında; ulaşım, iletişim, bilgisayar, bilim, kültür ve adalet gibi birçok politika alanında ortak görüşlerin yürütülmesi ve imkanlardan ortak faydalanılması gibi çok ciddi haklar elde edilmiştir. Bu hakların kazanılması Avrupa Birliği ile sürecek adaylık sürecinde çok ciddi dirsek teması ve sorun yumağının kolayca küçük parçalarla çözülebileceği inancını desteklemektedir.

Türkiye, Gümrük Birliği kriterini de tamamlamış olarak Avrupa Birliği yeliğine aday olma hedefini, 13 Aralık 1997 tarihinde Avrupa Birliği'nin Lüksemburg Zirvesi dönemeci ve çeşitli tarihlerdeki Avrupa Komisyonunun raporlarının ardından, son olarak 11 Aralık 1999 tarihli Avrupa Birliği Helsinki Zirvesi dönemeci ile tamamlamıştır.

Türkiye, bu süreçte; 22 Haziran 1993 tarihinde yayınlanmış olan Kopenhag Zirvesi sonuçları yani Kopenhag kriterlerini tamamlama, demokrasi ve ekonomi alanında daha güçlü bir ülke olma, Avrupa Müktesebatına uyum konularında daha fazla emek sarf etmek gibi ciddi görevleri üstlenmiştir. Türkiye 24 Mart 2001 tarihinde, Resmi Gazete'de 794 sayfalık bir Ulusal Program yayınlamıştır. 24 Temmuz 2003 tarihinde 884 sayfalık bir Ulusal Program yayınlanmıştır. Daha önce kısaca bahsettiğimiz Avrupa Birliği politikaları doğrultusunda hazırlanan bu Ulusal Programlar Avrupa Birliği'ne giden yolda vatandaşlar için bir el kitabı özelliğindedir.

1.2.4. Müzakere Süreci

Avrupa Birliği Türkiye'nin atmış olduğu bu ciddi ve önemli adımlara karşılık yayınlan olumlu raporlarında desteğini alarak, 13 Aralık 2002 tarihli Avrupa Birliği Kopenhag Zirvesi'nde 2004 yılı aralık ayı itibariyle Türkiye ile müzakerelere başlanacağı haberini vermiştir.

Türkiye 2004 yılından itibaren müzakereleri, hükümetler arası konferanslar ve henüz başında olunan tarama süreci ile sürdürmektedir. Hükümetler arası konferansları Baş müzakereci olarak atanan bir bakan ile sürdüren Türkiye, tarama sürecine 20 Ekim 2005 yılı itibariyle başlamıştır. Taramaların tamamlanmasının ardından fiili müzakere süreci başlamaktadır. Tarama süreci içerisinde her bir farklı fasılın müzakere edilip tamamlanması gerekir. Tarama süreci içerisinde; Malların Serbest Dolaşımı, İşçilerin Serbest Dolaşımı, Yerleşim Hakkı ve Hizmetlerin Serbest Dolaşımı, Sermayenin Serbest Dolaşımı, Kamu Alımları, Şirketler Hukuku, Fikri Mülkiyet Hukuku, Rekabet Politikası, Mali Hizmetler, Bilgi Toplumu ve Medya, Tarım ve Kırsal Kalkınma, Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası, Balıkçılık, Ulaştırma Politikası, Enerji, Vergilendirme, Ekonomik ve Parasal Politika, İstatistik, Sosyal Politika ve İstihdam İşletme ve Sanayi Politikası, Trans-Avrupa Şebekeleri, Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu, Yargı ve Temel Haklar, Adalet, Özgürlük ve Güvenlik, Bilim ve Araştırma, Eğitim ve Kültür, Çevre, Tüketici ve Sağlığın Korunması, Gümrük Birliği, Dış İlişkiler, Dış Güvenlik ve Savunma Politikaları, Mali Kontrol, Mali ve Bütçe Konularına İlişkin Hükümler, Kurumlar, Diğer Konular olmak üzere toplam 35 fasıl vardır. Tamamlanan ve kapatılan her fasılda Avrupa Birliği'nin beklentisi karşılanmış demektir (<http://www.abgs.gov.tr/indextr.html>, 23.04.2006).

BÖLÜM 2. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK POLİTİKASI

Toplumların devamlılığı eğitim yolu ile olmaktadır. Yirmi beş ülkenin bir araya geldiği, birlikte devamlılığın sağlanması gerekliliği gibi bir misyon ancak eğitim olgusuna dayandırılabilir. Örgün ve yaygın eğitimde belirlenen amaçlara ulaşılması için toplumların belirleyeceği karar mekanizmaları kendilerine bir yol belirlerler. Bu yol her bir toplum için farklı olabilir. Kültürün ve sosyal değerlerin yanında ekonomik şartların, çevre şartlarının başat rol alabileceği bu yolda; bireyden aileye, aileden öğretmene, öğretmenden yöneticilere kadar çok geniş bir oyuncu kitlesi söz konusudur. İşte bu büyük tablo yani eğitim politikası çok çeşitli parçalardan bir araya gelmektedir.

Avrupalılık Bilinci Oluşturmak ve Avrupa Vatandaşlığı kavramını her bir Avrupalı bireye kazandırmak Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Politikasının temelini oluşturur. Bu temel çok önemli ve gereklidir. Genel için tutarlılığın ve devamlılığın en güzel ifadesidir. Bir birey aidiyet duygusunu hissettiği yeri, güvenliğini ve diğer fiziksel, sosyal ihtiyaçlarını karşıladığı yeri sahiplenir, orasını yuvası belirler. İşte Avrupa Birliği; hareketliliğin, serbest dolaşımın, serbest ticaretin ve eğitimde sınırların kalktığı bir yerin, geniş bir coğrafyanın politikasını kurgulamakta ve işletmektedir. Bu politikanın bugünkü halini alması uzun zaman almış, birçok sürecin ve zorluğun ardından benimsenmiş ve yaygın uygulama alanı bulabilmiştir.

2.1. Avrupa Eğitim Tarihi

Avrupa yüzyıllar boyunca düşünce üzerine ve şüphesiz ki eğitim üzerine birçok aşamadan geçmiştir. Bugün Avrupa Birliği'nin Eğitim ve Gençlik Programlarına isimlerini veren filozoflar, öğretmenler, sanatçılar, bilim adamları birçok isim, bu zenginliğin ve aşamaların en güzel örneğidir.

Avrupa Birliği'nin eğitim tarihinin derinliklerine inmek için Yunanistan'a, Antik Çağ Eğitim felsefesine uzanmak bizim için ilk adım olacaktır. Krallık devri ve en ünlü Yunan şehir devletleri Atina ve Isparta'nın eğitimlerinde müzik ve jimnastik eğitimi gibi öğeler, aile eğitimi ön plana çıkmaktadır. Yıllar süren ve bitmek bilmeyen savaflara karşın gençlere verilen savaş eğitimi, onların askerlik sürecini yaşamın her alanına

yaymış olmaları belki de bugünün Avrupa'sı ve barışçıl birlik için hatırlanacak bir tarihi olaydan öteye geçemeyecektir. Bundan sonra Yunanistan'da sofistlerin, Socrates'in, Platon'un eğitim anlayışı göze çarpmaktadır. Demin de bahsettiğimiz gibi kanlı ve kara tarih sayfalarına, zorba yönetimlere karşı önce Sofistler eğitimde dilin önemini, daha sonra Socrates ile Platon yani öğretmen ve öğrencisi ard arda ahlakın önemini vurgulamışlardır. Topluları ezen ve yok eden savaşın yerine barışı yani ahlaklı ve dürüst yönetimi hayat felsefesi yapan bu ikili, işte bu sorgulanmış hayatları ile M.Ö 5. yy'ın değil M.S. 21. yy'ın mimarları olmuşlardır (Aytaç, 1972: 30-34).

Daha sonra gelen Stoa'cı ve Epiküros'çu eğitim anlayışı ile fizik ile mantık büyük önem kazanmıştır. İşte bu görüşte onlardan önce gelen ahlak düşüncesini tamamlayan pozitivist ve bilimsel düşünceler olarak daha bütünsel bir eğitim anlayışına gidilmesine sebep olmuştur.

Antik Çağın ardından Roma Devleti ile eğitim anlayışı bambaşka bir yol almıştır. "Yunanlılar özellikle felsefi-teorik yetenekleriyle dünyaya orijinal eserler verirlerken, Romalılar daha çok pratik hayata yönelmiş bulunmaktadırlar" (Aytaç, 1972: 40). Bu hayatın devamlılığı için gerekli olan yaşamsal aktivitelerin yürütülmesi konusunda aile bireylerine yardım etmek, ev veya tarla işlerinin yürütülmesi gibi pratiğe dayalı uygulama eğitimleriydi. Bu tabi ki ailede eğitimin büyük rol sahibi olduğunun en güzel kanıtıydı. Yunan eğitim sisteminde hocaların verdiği teorik eğitimler bir dünya devleti olan ve günden güne sınırlarını genişleten Roma Devleti için artık kaçınılmaz olmuştu. M.Ö. 500'lere gelindiğinde artık Roma Devleti içerisinde ilkokullar açılmaya 7-11 yaş arası çocuklar eğitime başlanmıştır. Düşünür Çiçero, Socrates ve Platon yolundan giden, eğitim çok küçük yaşlardan başlaması gerekliliğini savunan önemli bir eğitimci olarak tarihe damgasını vurmuştur. Yine ünlü düşünür Seneca, Çiçero kadar ünlü bir eğitimci olarak karşımıza çıkar. Onun ünlü: "İnsan okul için değil, hayat için öğrenmelidir" sözü ise eğitimin pratiğe dökülmesi görüşünü özetleyen en güzel ifadesidir (Aytaç, 1972: 64-65).

Antik Yunan'dan sonra Avrupa, Hristiyan eğitim modeli ve Antik Eğitimin Hristiyanlaşması ile uğraşmıştır. Bu yüzyıllarca süre gelen, bireyin, devletin parçası

olduğu, devlet vatandaşı olduğu görüşünün yerine Tanrı ve Tanrı'nın istediği insan modeli düşüncesine doğru geçilmesi demek oluyordu. Mitoloji'nin çöktüğu, ibadet'in ve dini düşüncenin eğitime iyiden iyiye baskın olmaya başladığı bir sürece girildi.

Ortaçağ gelindiğinde Hristiyanlık, artık Helenizm'in üstünde eğitimde temeli oluşturur hale gelmiştir. Bu temelden skolastik düşünce denilen felsefe ve teoloji karışımı bir düşünce çıkar. Bu düşüncenin doğrultusunda bir eğitimin verildiği manastırlar Ortaçağ'ın en gözde eğitim merkezleri haline gelmiştir. Bu merkezleri hayatta tutan ise Helenizm'e karşı yoğunca duyulan nefretti. Bu karanlık Ortaçağ Eğitim sisteminin belki de güzel olan tek yani mesleki eğitimdi. Sanatın, el becerilerinin, meslekte ustalığın oluşturulması ve yaygınlaştırılması gibi görevler için meslek korporasyonları oluşturulmuştur. Buralarda sanatında, mesleğinde usta olan genç öğrencilere mesleki eğitim vermekte ve bunu manastır eğitiminden çok daha farklı bir şekilde yapmaktaydı. Bu Helenistik teorinin yerini alan Skolastik düşünce değil, bağımsız bir öğrenme, bir eğitim yoluydu. Toplumların devamlılığını sağlayacak ihtiyaçların en güzel şekilde karşılanmasını sağlayan pratik işlerin eğitimiydi. Skolastik düşünceyi yıkacak, Avrupa'yı Ortaçağ karanlığından çıkaracak diğer bir önemli gelişmede şehirleşen Avrupa'nın Şehir Okulları olmuştur. Bunu takip eden on yıllar sonra 1119 yılında İtalya'nın Bologna şehrinde Avrupa'nın ilk üniversitesi kurulur ve ardından üniversite sayıları hızla artmaya başlar. Avrupa'yı kalkındıracak olan bilimler yani hukuk, tıp ve şüphesiz sanat kurulan üniversitelerin en revaçta olan ilk fakülteleriydi (Aytaç, 1972: 101).

Rönesans, Avrupa için sis perdesinin kalktığı, gün ışığının doğduğu bir olgu, günümüz Avrupa Birliği'ni doğuran baş faktörlerden biridir. Leonardo da Vinci, Nikolaus Copernicus, Johannes Kepler ve Galileo Galilei gibi ünlü bilim adamları, Thomas Morus, Thomas Campanella gibi filozoflar Rönesans'ın ilk önde gelen güzel örnekleriydiler.

Hümanizm, yani her yönü ile gelişmiş insan fikri yine günümüz Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan bir görüş ve felsefe olarak Rönesans ile birlikte doğan bir harekettir. İnsanı temel alan ve hayatın merkezine insanı oturtan bu görüş, özgürlükçü ve bireyci

bir eğitim anlayışının hayat bulmasına meydan vermektedir. Rönesans, Hümanizm ile birlikte gücünü kaybeden kilise, skolastisizmin çöküşü, insanın yükselen değer olması beraberinde Reform Hareketlerini getirir. Reform hareketi bilimsel yönden gelişmiş insanda öte dine ve kiliseye bağlı insan modeli'ni ön plana çıkarmaktadır. Martin Luther ile birlikte yaygınlaşan bu dini eğitimin savunuculuğu Erasmus tarafından da sertçe eleştirilmiştir.

18. yüzyıla damgasını vuran Aydınlanma, Immanuel Kant ile geniş kitlelere şöyle sesleniş fırsatı bulmaktadır:

“Aydınlanma, insanın kendi hatası ile düştüğü reşit olmama durumundan kurtulmasıdır. Reşit olmayışı, kendi aklını başkasının yardımı olmadan kullanamamaktır. Eğer bu reşit olmayışın sebebi akıl eksikliğinden değil de aklını başkalarının yardımı olmadan kullanmak için gerekli kararlılık ve cesaret eksikliğinden geliyorsa, o zaman bu reşit olmayışta suçlu olan bizzat insanın kendisidir. Sapere aude! Kendi aklını kullanmak cesaretine sahip ol! Bu Aydınlanmanın parolasıdır” (Aytaç, 1972: 163).

Descartes, Spinoza, Bacon, Hobbes, Locke ve Hume gibi büyük yandaşların desteğiyle farklı kollardan Aydınlanma felsefesi modern Avrupa'nın temellerini atıyordu. Artık Batı kalkınmada Doğu'nun önüne geçmekteydi. Bacon'ın “Bilgi kuvvettir” sözü 2010 Bilgi Avrupa'sı hedefinin temelini oluşturmaktadır. Bu aydınlanmacı görüşler bugünün eğitime temel olacak olan Laik eğitim görüşünü doğurmuş ve uygulama alanı oluşmasına fırsat vermiştir.

Hürriyet, eşitlik, kardeşlik parolası ile gelen Fransız İhtilali ve eğitimde demokratikleşme, böylelikle eğitim herkes için eşit, zümrelerin ve burjuvanın değil tüm vatandaşların hakkı olması fikri. İşte bu iki unsurda bugünün Avrupa Vatandaşlığı, İnsan Hakları kavramlarının köklerini oluşturmaktadır. Bu temellerin üzerine Immanuel Kant'ın Ahlak eğitimi, Johann Fichte'nin Milliyetçi eğitimi, Johann Schiller'in Estetik eğitimi, Georg Hegel'in Devletçi eğitimi, Johann Goethe'nin Tüm Yönlü Şahsiyet eğitimi, Aydınlanma'dan Sanayileşme'ye eğitim tarihini şekillendirir.

H. Pestalozzi'nin sosyal eğitimi, Fr. Herbart'ın eğitici öğretimi, A.Fröbel'in okul öncesi eğitimi, N. Tolstoj'un hürriyetçi eğitimi, Karl Marx'ın sosyalist eğitimi, Auguste

Comte, John Stuart Mill'in ve Herbert Spencer'in pozitivist eğitimi, Arthur Schopenhauer'in ve Frederic Nietzsche'nin irrasyonalist eğitimi bugün hala tartışılan kuramların ileriye sürdüğü eğitim modellerini kapsamakta ve dünya üzerinde uygulama alanları bulunmaktadır. Özü ve metodu ne olursa olsun tüm bu dönemler, kişiler, kuramlar Avrupa'da yandaş bulmuş, çoğu yaşamda hayat bulabilmiş ve bugünün modern Avrupa'sına, Avrupa Birliği'ne ilham olmuştur. Tarihten ders çıkaran Avrupa, aynı zamanda eğitim tarihindeki bu çeşitlilik ve zenginliği kendisi için iyi bir tecrübe, iyi bir arşiv olarak değerlendirerek, bugün yeryüzünde eşi olmayan 25 ülkenin bir araya geldiği siyasi birliğe doğru yol alabilmiştir.

2.2. Avrupa Birliği Eğitim Programlarının Dayanağı

Avrupa Birliği'nin Eğitim Programlarının özü ilk olarak yukarıda bahsedilen tarihsel zenginlikten gelmektedir. Bu çeşitlilik, düşünsel zenginlik ve farklı toplumların, dünya için en iyiyi arama isteği, üst üste konulduğunda ciddi bir sistemi oluşturmaktadır. Aydınlanma ve Sanayileşme'nin ardından yaşanan Avrupa savaşları ve sonrasında izlenen toplumların, milletlerin tek bir bayrak altında hareket edebilmesi fikri Eğitim alanında birçok çalışmayı beraberinde getirir. Bu çalışmalar eğitim politikasının devamlılığını sağlayan ve ona özgün bir öz katmaktadır.

1992 yılında hayata geçen Avrupa Birliği Anlaşması (Maastricht) ile birlikte artık birlik için eğitim politikası resmi bir zemine oturmuştu. Bu anlaşmanın 126. ve 127. maddelerince Avrupa Birliği üye devletlerinin kendi eğitim ve meslek eğitimi konularında özerk kalması şartıyla, onlara tamamlayıcı, destekleyici bir görevle yardımcı olacaktır. 126. maddede birlik, üye devletlerin eğitim kuruluşlarının, dil ve kültür farklılığından doğan sorunlarına önem vermekle, üye devletler arasında işbirliğini desteklemekle, etkinlikleri desteklemek, eğitimin kalitesini geliştirmekle yükümlüdür. Üye devletlerin dillerini yaymak ve onları öğretmek, akademik çalışma sürelerinin ve diplomalarının uluslararası tanınmasını desteklemek, öğrenci ve akademisyen hareketliliğini desteklemek, eğitim kuruluşları arasında işbirliğini arttırmak, üye devletlerin eğitim sistemleri ile ilgili konularda bilgi ve deneyim alışverişini sağlamak, sosyal konularda uzmanlaşan öğretim elemanlarının ve bu alanda eğitim gören gençlerin

değişimini özendirmek, uzaktan eğitimi geliştirmek Avrupa Birliği'nin görevleri arasındadır.

127. madde endüstriyel değişiklikler ve mesleki eğitim arasındaki uyumun kolaylaştırılması, mesleki ve iş hayatı içinde yeniden uyumu kolaylaştırma amaçlı mesleki eğitime katılımı kolaylaştırmak, tüm Avrupa çağında gençliğin, öğrencilerin ve akademisyenlerin değişimini ve hareketliliğini sağlamak, eğitim konusunda eğitim kurumları ve sektörler arası işbirliği faaliyetleri oluşturmak ve arttırmak şeklinde amaçlar belirtilmiştir.

Bu önemli iki madde dışında 1997 yılında imzalanan Amsterdam Anlaşması Eğitim Politikası açısından son derece önemlidir ve bu önemli anlaşmanın iki maddesi yani 149. ve 150. maddeleri Eğitim Politikası açısından değerlendirilmelidir. 149. madde'de; topluluğun eğitime katkısı, topluluk faaliyetlerinin amaçları, eğitimde işbirliği ve konseyin görevleri olmak üzere dört alt başlık bulunur. Topluluğun eğitime katkısı, üye devletlerarası işbirliği ve eğitimin niteliğinin artırılması yoluyla mümkün olmaktadır. Topluluk faaliyetlerinin amaçları ise 149. maddeye göre 6 adettir. Bunlar; eğitimde Avrupa boyutu, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının dolaşımı ile diplomaların ve akademik sürelerin tanınması, eğitim kurumları arasında işbirliği, üye devletlerarası eğitim konusunda bilgi ve deneyim değişimi, gençlerin ve sosyo-öğretim eğitmenlerinin değişimi, uzaktan öğretimin geliştirilmesidir. Eğitimde işbirliği ise topluluk ve üye devletlerin, üçüncü ülkelerle, eğitim konusunda uzmanlaşmış uluslar arası örgütlerle ve özellikle Avrupa Konseyi ile olan işbirliği şeklinde ifade edilir. Konseyin görevleri de bu maddedeki hedeflerin gerçekleşmesi için teşvik edici faaliyetler belirlemek ve tavsiyelerde bulunmaktır (European Commission, 2002:10).

150. madde yine topluluğun mesleki eğitim politikası uygulaması, topluluk faaliyetlerinin amaçları, eğitimde işbirliği ve konseyin görevi olmak üzere dört alt başlığa ayrılmaktadır. Bu maddede, topluluk faaliyetlerin amaçları; sanayi değişimine uygun, temel ve sürekli mesleki eğitimin iyileştirilmesi, mesleki eğitime erişimi kolaylaştırmak, eğitmen, eğitim gören kişiler, özellikle gençliğin dolaşımının yaygınlaştırılması, eğitim ve mesleki eğitim birimleri ile işletmeler arasında işbirliği

sağlamak, üye devletlerarası bilgi ve deneyim değişimi sağlanması şeklinde özetlenmiştir. Eğitimde işbirliği ise 149. madde de olduğu gibi; topluluk ve üye devletlerin, üçüncü ülkelerle, eğitim konusunda uzmanlaşmış uluslar arası örgütlerle ve özellikle Avrupa Konseyi ile olan işbirliği şeklinde ifade edilir. Konseyin görevi, bu maddedeki belirtilen amaçların gerçekleşmesine katkıda bulunmak için önlemler almaktır (Topsakal, 2003: 75).

Avrupa Birliği eğitim politikasının geniş ve çok budaklı yapısını kısaca özetlemek gerekirse:

“Sonuç olarak Avrupa Birliği’nin eğitim politikası en genel anlamda şu temel ilkelere dayandırılmaktadır: Tek bir Avrupa için eğitim, öğrenen toplum, yüksek kalitede eğitim, sürekli eğitim, eğitimde fırsat eşitliği, eğitimde ve mesleki yönlendirmede işbirliği, karşılıklı deneyim paylaşımı, örgün eğitimde, açıklık ve işbirlikçi yöntemlerinin desteklenmesi, interaktif öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, okullarda öz değerlendirmeye dayalı yöntemin özendirilmesi, sürekli eğitim” (Gülcan, 2005: 41).

Bir diğer görüş ise;

“Eğitim bakanlarından oluşan Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi toplantılarında Antlaşmada yer alan boyutların açılımı şu alt başlıklar halinde verilebilir: Eğitim ve öğretim sistemlerinin amaçları/eğitim planlaması. Öğretmen ve öğrencilerin üye ülkeler arası dolaşımı, diplomaların tanınması, yabancı dil öğrenimi ve öğretimi. Okul eğitimi ve yükseköğretimde kalitenin geliştirilmesi. Eğitim programları: Socrates, Leonardo da Vinci, Youth for Europe, yaşam boyu öğrenme, eğitim ve öğrenim alanında eğitim teknolojisinin kullanımı, bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda öğretmenlerin eğitimi. İstihdam ve eğitim, eğitim ve öğretimde işbirliği. Yabancı düşmanlığı ve ırkçılık problemi. Okulda güvenlik, Avrupa Birliği vatandaşlığı eğitimi” (Topsakal, 2003: 76).

Bu iki değerli görüşe baktığımızda genel itibariyle hem Avrupa Birliği, hem de Avrupa Birliği eğitim programlarının anahtar kelimeleri verilmiştir. Bunlar, bundan sonra anlatılacak kısım için de ipuçlarıdır. Avrupa Birliği eğitim politikasından konuşurken, sosyal dışlanmayla mücadele, kadın-erkek eşitliği, okul öncesi eğitim ve şüphesiz eşitlik, adalet ve özgürlük gibi anahtar kelimelerini de asla unutmamak gerekmektedir.

2.3. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları

Avrupa Birliği, eğitim politikasını, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları başlığı altında inceleyeceğimiz ve temelde ue ayrılan projeler bütünü kapsamında yürütmektedir. Bu u alt programda da bir takım proje ağruları kamuoyuna duyurulmakta ve Avrupa vatandaşları yaptıkları başvurularla bu programların hayat bulmasına yardımcı olmaktadır.

Bu programlara 25 Avrupa Birliği ülkesi, 3 aday ülke yani Bulgaristan, Romanya ve Türkiye, 3 Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkesi yani İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç katılabilmektedir. Toplam 31 ülke, 3 alt programın tamamında eşit haklara sahiptir. Ülke vatandaşları projelerden doğan haklarda eşittirler.

1 Nisan 2004 tarihinde ise Avrupa Komisyonu ile bir mutabakat zaptı imzalanmış ve Socrates, Leonardo da Vinci ve Socrates programları için Türkiye bir program ülkesi olmuştur.

2.3.1. Socrates

Avrupa Birliği'nin Genel Eğitim programına verdiği ad Socrates'tir. Socrates'in daha öncede belirttiğimiz gibi Antik Yunan'da savunduğu düşünceler ve Avrupa Birliği eğitim tarihi içindeki önemli rolü göz ardı edilemez. "En iyi bildiğim şey, hiçbir şey bilmediğimdir" sözü ile tanınan Socartes'in diyalog, diyalektik, soru-cevap gibi eğitime özgün katkıları vardır. "Avrupa öğretim programı için onun adının seçilmesinin nedeni 'kendini tanı' sözüdür" (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, 200?: 2).

İlk aşaması 1995-1999 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. şu an halen ikinci aşaması 2000-2006 dönemi gerçekleşmektedir. "Socrates"ın ikinci aşaması, 24 Ocak 2000 tarihli Avrupa Parlamentosu ve (253/2000/EC) nolu Konsey Kararı'na dayanmaktadır. Türkiye Socrates programına 2002 yılından itibaren hazırlık önlemlerini yürüterek dahil olmuştur.

Socrates programının beş temel hedefi vardır. Bunlar:

“Tüm eğitim seviyelerinde Avrupa boyutunu güçlendirmek, Avrupa dillerine yönelik bilginin geliştirilmesi, eğitim vasıtası ile katılımcı ülkeler arasındaki işbirliğini ve hareketliliği desteklemek, eğitim alanında yenilikleri teşvik ederek eğitim kalitesini arttırmak, eğitim alanında yer alan tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşlar içinde fırsat eşitliğini desteklemek” (AB Genel Eğitim Programı 2. aşama: 2000-2006 -Socrates, 2004: 3).

İşte bu amaçlar doğrultusunda, Socrates programı doğrultusunda yapılacak tüm faaliyetlerin sorumluluğu ülkelerin elindedir. Türkiye’de programın yürütülmesi Socrates başta olmak üzere diğer iki program içinde Ulusal Ajans’tadır. Socrates programı 8 alt programa ayrılmaktadır. Bunlar 3 temel alt program olan, Comenius (Okul Eğitimi), Erasmus (Yüksek Öğretim), Grundtvig (Yetişkin Eğitimi ve Diğer Eğitim Yolları) ve diğer 5 alt program olan, Lingua (Dil Öğretimi ve Öğrenimi), Minerva (Açık ve Uzaktan Öğrenim ile Eğitimde Bilgi ve İletişim Teknolojileri), Observation and Innovation (Gözlem ve Yenilikler), Joint Actions (Ortak Faaliyetler) ve Accompanying Measures (Destek Faaliyetleri)’tir.

Socrates programınca desteklenen faaliyetler şunlardır:

“Eğitim küresi içerisinde yer alan insanların Avrupa’da ülkeler arası hareketliliğini, eğitim alanındaki yeniliklerin ve kalitenin paylaşılmasına yönelik ülkeler arası ortaklıkları amaçlayan pilot projeleri, dil becerilerinin ve farklı kültürlerin anlaşılmasının teşvik edilmesi, eğitim alanında Bilgi ve İletişim Teknolojileri’nin kullanımını, bu alanda örnek uygulamaların ve deneyimlerin karşılıklı değişimine yönelik ülkeler arası işbirliği ağlarının kurulmasını, eğitim sistemleri ve politikalarının karşılaştırmalı analizini ve gözlemine, önemli yeniliklerin ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması ve karşılıklı bilgilendirmeye yönelik tasarlanmış faaliyetleri, desteklemektedir” (AB Genel Eğitim Programı 2. aşama: 2000-2006 - Socrates, 2005: 4).

Socrates programı isminden de anlaşılacağı gibi genel eğitimi kapsadığından, anaokulundan, yükseköğretime tüm öğrencilerin, öğretmenlerin, öğretim üyelerinin veya elemanlarının, eğitim ile ilgili yöneticilerin, konu hakkındaki uzman kişilerin, bölgesel yetkililerin, iş dünyasından kişilerin ve dernek, vakıf, sivil toplum kuruluşu gibi yapıların üyelerinin katılımına açıktır.

Program kapsamında yapılacak faaliyetler için uygulanacak projelerin bazı seçilme kriterleri mevcuttur. Bu kriterler Avrupa Komisyonu merkezli ya da ulusal boyutta Ulusal Ajans tarafından değerlendirmelerde dahi temel olarak ikiye ayrılmaktadır. “Teklif edilen konunun uygunluğuna ve projenin Avrupa boyutuna ilişkin kriterler, uygulanabilirlik, iç tutarlılık ve yönetim sağlamlığına ilişkin kriterler” (Başvuru Rehberi – Socrates, 2007: 23). Konu uygunluğu ve Avrupa Boyutu ile ilgili kriterler, projenin ilgili alanda kalitenin artırılması ve yeniliklerin teşvikine potansiyel katkısı, seçilen tema ve etkinliklerin gösterilen ihtiyaçla ilişkisi yönünde değerlendirilmektedir. Avrupa çapında kısa, orta, uzun vadede etkiler, genel katma değerın boyutu, ülkeler ve kuruluşlar arasında dengeli temsiliyet, kadın-erkek eşitliği, engelli kişilere fırsat verilip verilmediği, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele edip etmediği de seçme kriterlerinin en önemlileri arasındadır. Uygulanabilirlik ve iç tutarlılık açısından; hedefler, hedef gruplar, genel tasarımdaki açıklık-uyum, idari yapılanma, proje takımı, ortaklar, bütçe, izlenme ve değerlendirme süreçleri, sonuçların yaygınlaştırılması, proje çıktıları, yeni teknolojilerin kullanılması gibi kıstaslar göz önünde bulundurulmaktadır.

Socrates Programlarının yürütülmesinde her yıl genel teklif çağrıları yapılmaktadır. Bunlardan 2004 yılı için yapılan Türkiye’nin programlara tam katılımının onaylandığı yıl olması itibarıyla dikkat çekicidir. Programlara yapılan proje tekliflerinde 2004 yılı için: “Birliğin genişlemesi için hazırlık, sürekli gelişme, istikrar ve güvenlik, eğitim ve öğretim sistemleri ile hayat boyu öğrenmenin önündeki gelecekteki engeller, dil öğrenme ve dil çeşitliliğini geliştirme konusundaki faaliyet planı, e-öğrenme, spor aracılığıyla 2004 Avrupa Eğitim Yılı” (Avrupa Genel Teklif Çağrısı – Socrates, 2004: 5) çok önemli program öncelikleri olmuştur.

Socrates programının alt dallarına geçmeden önce, kısaca COMETT, FORCE, PETRA ve IRIS’e değinmekte yarar vardır. “Comett, tek pazarın rekabetini artıracak teknolojik becerileri geliştirmek için Bakanlar Konseyi ilgisi gereğince, Comett’in teknoloji eğitiminde üniversite-sanayi işbirliğine mali destek vermesi tasarlandı” (GÜNLÜ, 2003: 55). Force programı ise sürekli mesleki eğitimde yoğunlaşan politika, yenilik ve deneyimi geliştirmeyi amaçlayan en son programlardan biridir. 1994 tarihinde sonlanan Petra programı, mesleki eğitim ve ilköğretimin statüsünü yükseltmeyi, Avrupa Birliği

üye ülkelerinin yetiştirme kuruluşları arasında uluslar üstü işbirliğini ve değişimi harekete geçirmeyi hedeflemekteydi. 1998 yılında sonlanan Iris programı ile de kadının mesleki eğitime girişi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Birde temeli 1999 yılında atılan ve 2006 yılında sonlanacak olan yedi yıllık bir dönemi kapsayacak olan TEMPUS programı vardır. “Batı Balkan ülkeleri ve bağımsız devletler topluluğu ortak ülkelerindeki ekonomik ve sosyal reformlar için yardım sağlayan programların parçası olarak TEMPUS, bu ülkelerin piyasa ekonomisinin gereklerine uymalarını sağlayabilmek için eğitim sistemlerinin yeniden yapılandırılmasına yönelik bir Topluluk yardım planıdır” (İKV İktisadi Kalkınma Vakfı, 2004: 72). Tempus Avrupa Birliği’nin 3. dünya ülkeleri için düşündüğü başarılı bir hibe programıdır.

2.3.1.1. Comenius

Avrupa Birliği’nin Okul Eğitimi programına verdiği ad Comenius’tur.

Amos Comenius (1592 Ölüm:1670) yılında, bugünkü Çek Cumhuriyeti sınırları içerisinde doğmuş, dinbilimci, düşünür ve pedagoğtur. “Tam bir insan potansiyeline ulaşmanın ve uyumlu bir yaşam sürdürmenin tek yolunun eğitim olduğuna inanmıştı. Comenius aynı zamanda evrensel insan hakları, uluslar arasında birlik ve barış için yılmadan çalışan bir kişidir” (AB Genel Eğitim Programı 2. aşama: 2000-2006 - Socrates, 2004: 10).

Comenius programına 2004 yılı itibariyle Avrupa çapında 15.000 okul, 150.000 öğretmen ve eğitimci ile 2 milyon öğrenci katılmıştır.

“Hem öğretmenler hem de öğrenciler; iletişim ve sunum becerileri, karar verme, problem çözme, uyuşmazlık yönetimi, yaratıcılık, takım çalışması ve dayanışma gibi hem kişisel hem de mesleki yaşamla ilgili olarak yeni beceriler kazanmaktadırlar. Yeni Yabancı diller öğrenmekte ya da zaten bilmekte oldukları dilleri kullanma fırsatı elde etmektedirler. Bu tür faaliyetler sonucunda ortaya çıkan kişisel gelişim ve başarı hissi, bir yandan motivasyonun artmasını sağlarken bir yandan da çalışmalardan zevk alınmasını sağlamaktadır” (Okullar İçin El Kitabı Comenius 1., 2004: 8).

Okullar, öğrencilerin artan ilgi ve başarı seviyeleriyle, öğretmenlerin ve öğrencilerin artan morallerinden kolaylıkla faydalanmakta ülkenin ve Avrupa'nın eğitimine bir katkı değer sağlayabilmektedirler. Ufukların genişlediği, okul, aile, öğrenci üçgeninde bakış açısının değiştiği sonuçlar, ilgililerin tümü için yaşamın daha olumlu bir hal almasını sağlamaktadır.

Comenius, farklı ülkelerden farklı okullar arasındaki işbirliğini teşvik etme prensibine dayanır. Okul eğitimi sektöründe yer alan personelin profesyonel olabilmesi, kişisel gelişimini arttırarak yetkin bir personel olabilmesi için onun yetişmesine destek olmakta, iyileştirme projelerini desteklemektedir. Okuldaki eğitimin kalitesinin arttırılması, Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, dil öğreniminin desteklenmesi ve genel sonuç olarak ta Avrupa boyutunun desteklenmiş olması amaçlanmaktadır.

Comenius, 24 Ocak 2000 tarihli, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Kararı'nca; özellikle okullar arasında ülkeler arası işbirliğini teşvik etmek ve doğrudan okul eğitimi sektöründe görev alan personelin mesleki gelişimlerini en üst düzeyde gerçekleştirmelerine katkıda bulunmak suretiyle okul eğitiminin her devresinde kalitenin ve eğitimde Avrupa boyutunun desteklenmesini sağlamayı, dil öğrenimini ve kültürler arası bilincin geliştirilmesini teşvik etmeyi hedeflemektedir (Okul Eğitimi, Socrates – Comenius, 2004: 5).

Comenius bu amaç doğrultusunda 3 ana alt faaliyete ayrılmıştır. Bunlardan ilki okul ortaklıklarıdır. İkincisi ise, okul eğitiminde yer alan personelin temel ve sürekli eğitimidir. Üçüncü ana faaliyet ise Comenius ağlarının oluşturulmasıdır.

Okul ortaklıkları dediğimiz faaliyetler; kültürlerarası eğitim, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele, kadın ve erkekler için fırsat eşitliği, mali-sosyal-fiziki nedenlerden dolayı dezavantajlı okullar ve öğrenciler, özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve Avrupa ile işbirliği tecrübesi olmayan okullara öncelik verilmesini öngörenlerdir. Okul ortaklıkları; okul projeleri, dil projeleri ve okul geliştirme projeleri olmak üzere 3'e ayrılır. Okul projeleri, okulların ilgi alanları doğrultusunda ortak bir çalışmayı hedefleyen ve öğrencinin yüksek katılımını şart koşan bir alt faaliyettir. Aktif

katılım ve işbirliği teşvik edilir. Projeler en fazla 3 yıl sürmektedir. Dil projeleri, öğrencilerin başka bir dil öğrenme isteğini ve yabancı dil bilgi kapasitesini arttırmayı hedefler. Projeler en fazla 1 yıl sürmektedir. Avrupa genelinde az kullanılan ve öğretilen dillerin önceliği bulunmaktadır. Okul geliştirme projeleri, okul yönetimini ve pedagojik yaklaşımları hedef alan projelerdir ve en fazla 3 yıl sürebilmektedir. Okulların tecrübelerini paylaşması, öğretim yöntemleri ve öğretim araçları, organizasyon sistemleri konularında birlikte çalışmalarını teşvik edilmektedir.

Okul eğitiminde yer alan personelin temel ve sürekli eğitimi dediğimiz faaliyetler, her türlü okul eğitiminde yer alan personelin eğitim alanında profesyonel gelişmelerinin farklı yönleri ve aşamalarına yönelik kaynaştırıcı bir rol oynamak hedeflenmektedir. Eğitimde Avrupa boyutunun gelişmesi, okul eğitim kalitesinin artırılması, yeniliklerin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Okul yönetimi ve danışmanlık, rehberlik, bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili yenilikler teşvik edilerek, Avrupa dillerinin öğretilme kalitesinin yükseltilmesi ve dezavantajlı öğrenci gruplarının eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik daha iyi yolların bulunması için program yürütülmektedir.

Okul eğitiminde yer alan personelin temel ve sürekli eğitimi dediğimiz faaliyetler, çok yönlü işbirliği projeleri ve bireysel destekler olmak üzere ikiye ayrılır. Çok yönlü işbirliği projelerinde amaç, eğitim ve öğretim alanında görev yapan personel için programlar, kurslar, eğitim-öğretim stratejileri veya eğitim materyallerinin hazırlanmasıdır. Avrupa'daki eğitim kalitesi artarken, bu alanda çalışan meslektaşlar arasında güçlü bir işbirliği, güçlü bir diyalog olması söz konusudur. Hazırlanan kurslar, programlar, stratejiler, öğretim materyalleri en az üç ülkeden, en az üç eğitim kurumu arasında en fazla 3 yıl sürecek projelerde kullanılmaktadır. Bireysel destekler denen faaliyetlerde ise, dil öğretmenleri, geleceğin öğretmen adayları, öğretmenler, eğitim personeli, müfettişler, danışmanlar, uzmanlar bireysel destekten yararlanabilmektedir. Bir ila on haftalık kısa süreli pratik yapılacak kurslar, bir ila dört haftalık hizmet içi eğitim kursları olmak üzere programa katılanlar Avrupa genelinde hareketliliği sağlayarak, farklılıklar üzerinde fikir sahibi olabilmektedirler.

Comenius ağlarının oluşturulması dediğimiz faaliyetler, okul projeleri ile personel eğitim projeleri arasında karşılıklı iletişimin sağlanarak bu ağların sayısını, içeriğini arttırmak ve bunları desteklemek için planlanmıştır. En fazla 3 yıl süren bu projelerde, ortak ilgi alanı doğrultusunda kurulan ağ, Comenius programına katılan kişi ve kuruluşların bir araya geldiği bir platform niteliğindedir. Comenius ağlarına örnek olarak, Avrupa vatandaşlığı veya Avrupa kültür mirası gibi konuları hedef alan eğitimin Avrupa boyutunu teşvik etmek örnek verilebilir. Enformasyon ve iletişim teknolojilerinin eğitim amaçlı kullanılması, dil öğrenme, çevre eğitimi, sanat eğitimi ve yaratıcılık, kültürlerarası eğitim, fen ve teknoloji gibi disiplinler arası konulara odaklanmış ağlar da söz konusu olabilmektedir.

Comenius ile ilgili olarak, Comenius Space ve ISOC-database daha önce yapılmış ve halen yapılmakta olan proje örneklerini ve projelere ilişkin ihtiyaç duyulabilecek bilgileri içermektedir. Ayrıca Komisyonun Compendium olarak hazırlanan özetlerine ulaşmak mümkündür (Comenius 2.1 & Comenius 3, 200?: 23).

2.3.1.2. Erasmus

Avrupa Birliği'nin Yüksek Öğretim programına verdiği ad Erasmus'tur.

Erasmus, 1469 (Ölüm:1536) yılında, Hollanda'nın Rotterdam şehrinde doğdu. Kendisi Fransa, İngiltere, İtalya, İsviçre ve bugünkü Belçika'da eğitim görmüş ve eğitim vermiş olması sebebiyle, Avrupa'daki akademik hareketliliğin babası sayılmaktadır. Erasmus, Avrupa eğitim tarihi içerisinde gördüğümüz, insanı ve Hristiyanlığı temel alan düşünceler ile halk arasında karşılıklı anlayışın sağlanması için evrensel bir bilgelik kavramı oluşturmaya çalıştı. Kendisi; din bilimi, eğitim, retorik, ve klasik çalışmaların tamamında başarılı bir kişiydi.

Erasmus, farklı ülkelerden farklı okullar arasındaki işbirliğini teşvik etme prensibine dayanmaktadır. Comenius'tan daha yoğun olarak Erasmus, öğrenci ve öğretim elemanlarının değişimini sağlamak ve Avrupa Birliği içerisinde şeffaflık ve çalışma niteliklerinin akademik tanınmasını iyileştirmek, yüksek eğitimin kalitesinin artırılması, Avrupa boyutunun güçlendirilmesi gibi amaçlar taşımaktadır. Erasmus

bugüne kadar binlerce öğrenci ve akademisyene hareketliliğin sağlanması amacıyla hibe vermiştir. Erasmus tüm yüksek öğrenim kurumlarına, tüm bilim dallarına, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde imkan vermektedir.

Erasmus programı üç alt programa ayrılır. Bunlar Avrupa üniversiteler arası işbirliği, öğrenci ve öğretim elemanı değişimi ve konulu ağlardır. Öğrenci ve öğretim elemanı değişimi kendi içinde ikiye ayrılır. Öğrenci değişiminde, okuduğu yükseköğrenim derecesinin birinci sınıfındakiler hariç her öğrenci başarılı olma kistasıyla 3 ila 12 ay arasında bu programa dahil olabilir. Erasmus öğrencileri bu haktan öğrencilik hayatları boyunca bir kere yararlanabilir. Erasmus öğrencileri ülkesindeki Ulusal Ajansların belirlediği ölçülerde aylık hibeler almaktadır. Ayrıca bu öğrenciler gittikleri üniversitede öğrenim harcından muaf tutulurlar. Erasmus öğrencileri aynı zamanda, kültürler arası diyalogu sağlayarak Avrupa boyutunu destekleyen, Avrupa Birliği vatandaşlığı kavramını yaşatan yurttaşlardır.

Bu faaliyetlerden yararlanan öğrencilerin gittikleri ülkelerde aldıkları dersler ve o derslerin döndüklerinde ülkelerinde tanınması ECTS – European Credit Transfer System (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) sayesinde olmaktadır. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının doldurması gereken zorunlu formlar, anlaşmalar bu hareketliliği meşru kılmaktadır.

Öğretim elemanları için ise, kısa süreli kurslar denilen ve 1 haftadan 8 haftaya kadar çeşitlenebilen hareketlilik söz konusudur. Öğretim elemanlarının değişimi sayesinde, öğrencilerin değişiminden daha büyük faydalar elde edileceği düşünülmektedir. Bu yolla öğretim elemanları gittikleri ülkenin ve kendi ülkesinin eğitim sistemlerini karşılaştırabilme, değerlendirme yapabilme ve değişiklikleri sağlayabilme gibi süreçleri gerçekleştirebilecektir. Kazandığı uluslararası tecrübe, dil becerisinin artması gibi faydalar gerçek bir Avrupa vatandaşlığı için şart olan faydaların başında gelmektedir.

Yükseköğretim kurumları Erasmus Programının yürütülmesi için karşılıklı değişimin organizasyonu başlığı altında Avrupa Komisyonu'ndan hibe alırlar. Bu hibe ile öğrenci ve akademisyen hareketliliği sağlanırken, bir yandan da öğrencilerin diğer ülkelerde,

işbirliği yapılan kurumlarda kaldığı süredeki çalışmalarını karşılıklı tanınması için, öğretim elemanlarının verecekleri dersleri, verdikleri yerde sorunsuz olarak karşılayabilmelerini, ECTS ve Diploma Supplement gibi süreçlerin en kusursuz şekilde yürütülmesi için çalışırlar.

Avrupa Birliği programlarına katılmış 3 ülkenin bir araya gelmesi ile Curriculum Development (müfredat geliştirme) adı altında uzmanlık alanlarının ve birikimlerin bir araya getirildiği faaliyetler söz konusudur. Orta ve ileri düzeyde ortak “çalışma programları” geliştirme projeleri, özel dil modülleri dahil, ortak “Avrupa modülleri” geliştirme projeleri, daha önce tamamlanmış müfredat geliştirme projelerinin uygulanması ve yaygınlaştırılması projeleri desteklenmektedir. Ayrıca Intensive Programmes (yoğun programlar) adıyla başka türlü öğretilmesi zor olan veya çok sınırlı sayıda üniversite tarafından öğretilebilecek uzmanlık konularını verimli ve çok uluslu bir ortamda öğretilmesi hedefli faaliyetler yapılmaktadır. Öğrencilere ve öğretim elemanlarına çok uluslu bir grupta birlikte çalışmakla tek bir kurumda mevcut olmayan öğretim şartları ve özel öğrenmeden faydalanmalarına imkan tanımak ve çalışılan akademik konuda yeni bakış açıları kazandırmak amaçlı faaliyetler yapılmaktadır (Merkezi Projeler – Erasmus, 200?: 9).

Avrupa Politikası Beyanı olarak geçen ve Erasmus programına katılacak her yükseköğretim kurumu tarafından oluşturulması gereken bir yazılı beyan söz konusudur. Bu ilgili yüksek öğretim kurumunun programa katılmakla hedefledikleri, orta dönemde stratejik gelişme için genel bir plandan bahsedilen, Avrupa işbirliği için kısa ve orta dönemli stratejilerinde olduğu bir niyet beyanıdır. Bu beyan, Erasmus programı altında işlese de tematik ve pratik açıdan, içeriğinin sadece Socrates değil, Leonardo da Vinci, Youth, FP6 ve üniversite bünyesindeki tüm dış ilişkilerden bahsetmesi yönüyle çok önemlidir.

Bir diğer Erasmus terimi olan ECTS, bir öğrencinin normal akademik yılda 60 krediyi tamamlama felsefesine dayanır. ECTS'nin uygulanması yoluyla öğrenciler aldıkları tüm derslerin kredi değerlerini hem yerelde hem de uluslararası manada bu yolla denkleştirmiş olur. Öğrenim sözleşmesi ve transcript yolu ile ECTS sistemi tamamlanır.

Türkiye’de Ulusal Ajans’ın kurulması ile birlikte Erasmus programı 2003-2004 döneminde pilot olarak başlatılmış ve komisyon ile ilgili tüm çalışmalar tamamıyla buradan yürütülecek şekilde planlanmıştır (Studying in Turkey, 200?: 11).

2.3.1.3. Grundtvig

Avrupa Birliği’nin Yetişkin Eğitimi ve Diğer Eğitim Yolları programına verdiği ad Grundtvig’tir.

Grundtvig, 1783 (Ölüm:1872) yılında Danimarka’da doğmuştur. Rahip ve yazarlık yapmış olan Grundtvig “yaşam için öğrenme”, “halk yüksek okulu” gibi kavramlarla gerek İskandinavya’da gerekse Avrupa’da önemli bir yere sahip olmuştur. Tüm vatandaşların hayatları boyunca eğitim hakkına sahip olduğu, bu eğitimin salt bilgidен ibaret değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk, kişisel ve kültürel gelişim içermesi gerektiği fikrini savunmaktadır.

Grundtvig programında yetişkin kavramı; 25 yaşın üzerindeki herkesi, örgün eğitimde yer almayan 25 yaşın altındaki gençleri kapsar (Yetişkin Eğitimi ve Yaşam Boyu Eğitim – Grundtvig-1, 200?: 2). Programdan, örgün eğitimde yetişkinlere yönelik eğitim hizmeti veren kurumlar ile yaygın eğitim kurumları faydalanabilir (Yetişkin Eğitimi ve Yaşam Boyu Eğitim – Grundtvig-4, 200?:3). Eğitim sadece okullarda verilen eğitimle sınırlı olan bir kavram değildir. Yaş ve mekana bağlı olmayan ve insanın tüm yaşamı boyunca devam eden bir süreç olan eğitim, beşikten mezara eğitim felsefesi ile Grundtvig programları kapsamında desteklenir. Grundtvig bu yönü ile Comenius ve Erasmus’u destekler niteliktedir. Bu yönüyle zinciri tamamlayan en önemli halkadır aslında. Yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek ve bunun kalitesini arttırmak, ulaşılabilir kılmak gibi amaçlarla Grundtvig’in uygulandığı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Yeniden iş bulmak, yeniden okula dönmek, kişisel ve sosyal yönden daha aktif bir sosyal hayata katılmak, Grundtvig’i işlevsel ve faal kılan unsurların başında gelmektedir. Avrupa vatandaşlığını kaliteden yoksun bırakmamak, bilgi toplumuna iden yolda toplum içerisinde gerekli rolü almak adına programın yüklendiği görev büyüktür. Öğrenmek isteyen herkes için yeni eğitim yolları arayan program, bu yolda yetişkin

eğitimi alanındaki eğitmenlerin eğitimlerini tamamlamak ve geliştirmek, yenilikçi araçların ve kaynakların geliştirilmesini teşvik etmek, yaşam boyu öğrenim alanında, Avrupa düzeyinde işbirliğini özendirmek, yaşam boyu öğrenim konusunda karşılıklı görüş alış verişini teşvik etmek ve başarılı uygulamaların paylaşılmasını sağlamak bu faaliyetin temel amaçlarıdır.

Grundtvig, yetişkin eğitiminin sağlanması yoluyla ömür boyu öğrenmenin yolunu açmakta ve bunu yaparken de yine kaliteyi kendisine hedef seçmektedir. Avrupa boyutunu, ömür boyu öğrenmenin devamlılığını ve ulaşılabilirliğini arttırmak, temel kazanımları sağlamadan eğitimlerine ara vermiş ya da okulu bırakmış kişilerin iyileştirilmiş eğitim firsatları ile geliştirilmelerini ve alternatif öğrenme yollarıyla yenilikleri keşfetmeyi ve bunları teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Bu program Avrupa vatandaşlarına verilen ikinci bir şanstır, eğitimsel yeterlilik ile toplumda tekrardan önemli bir yer alabilmek açısından. Grundtvig 4 alt programa ayrılır: Grundtvig1 Avrupa Işbirliği Projeleri, Grundtvig2 ğrenme Ortaklıkları ile ilgili projeler, Grundtvig3 Bireysel Eğitim Destekleri, Grundtvig4 Grundtvig Ağları.

Avrupa işbirliği projelerinde, Avrupa işbirliği yolu ile somut bir proje veya ortak bir üretim üstlenilmesini isteyen yetişkin eğitimi alanındaki her kurum ve kuruluşa açıktır. Uygulanabilecek yeni bir eğitim ürünü geliştirmek gibi projenin asıl amacı doğrultusunda hareketlilik de desteklenmektedir. En fazla 2 yıl süreli bu projeler, en az üç ülke ve bir tanesi Avrupa Birliği yesi olmak koşulu ile gerçekleşir.

ğrenme ortaklıkları projelerinde, yetişkin eğitimi alanında faaliyet gösteren daha çok küçük kuruluşlar ve teşkilatlar ön plana çıkar. İleride daha büyük ve geniş kapsamlı projelerin yapılmasına neden olabilecek farklı ülkeler arasındaki bağlantıların kullanılması amaçlanır. Bu tip projelerde istisnai durumlarda en fazla 3 yıl süreli bu projeler, en az üç ülke ve bir tanesi Avrupa Birliği yesi olmak koşulu ile gerçekleşir. Bu tip projeler sonucunda bireyler, kendine güven ve saygı duygusunda yükselme, öğrenme devam etme konusunda önemli bir motivasyon, kişilerarası ilişkilerde beceri

gelişimi ve farklı Avrupa kültürleri, sosyal yapıları ve ekonomik durumları hakkında bilinçlenme gibi kazanımlar elde etmektedirler.

Bireysel eğitim destekleri projelerinde, program ülkelerinden herhangi birinde düzenlenecek olan kurs ya da konferansa katılmak isteyen yetişkin eğitimi alanındaki profesyonel kişilerin bireysel olarak desteklenmesi söz konusudur. Daha yoğun olarak hareketlilik tipi projeler desteklenmektedir. Bu hareketlilikten; öğretmenler, diğer eğitimciler, idareciler, danışmanlar, usta öğreticiler, etnik gruplar, göçmenler, geçici işçiler, çalışan personel gibi birçok kesimden Avrupa vatandaşı bu programa katılabilmektedir. Bu hareketlilik kurslarının konusu genelde; öğretim yöntemleri, idari konular, Avrupa boyutu, kültürlerarası eğitim veya yabancı dil olmaktadır.

Grundtvig ağları projelerinde, yetişkin eğitimi alanındaki temel konuları ele alan ve bunların tartışılmasını amaçlayan konulu ağlar ve bir tarafta kendi projesi ile ilgili elde ettiği sonuçları daha geniş bir alana yaygınlaştırırken, diğer tarafta ortak işbirliği içerisinde bulunan kurumların faydalanabileceği proje çeşitliliği söz konusudur.

2.3.1.4. Lingua

Avrupa Birliği'nin Dil Öğretimi ve Öğrenimi programına verdiği ad Lingua'dır. Lingua, dil öğretimi ve öğreniminin sağlanması amacıyla birlik içerisinde dil çeşitliliği desteklemek, zenginliğe sahip çıkarak, bunu korumak ve hakları gözetmek, dil öğretim ve öğrenim kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlamak, her bireyin ihtiyaçlarına uygun yaşam boyu dil öğrenimine ulaşımı cazip hale getirmek ve teşvik etmek amacıyla, planlanmış önlemler hazırlamak ve diğer alt programlarla işbirliği yapmaktır.

Lingua programı dilin; kültür, eğitim, iletişim, istihdam, anlaşma, kaynaşma, gelişme, sosyal, ekonomik ve diğer pek çok yönden önemini dikkate alarak yabancı dil eğitim ve öğretimiyle ilgili projeler yoluyla Avrupa dillerinin öğrenilmesi ve öğretilmesinin kolaylaştırılarak yaygınlaştırılmasını amaçlar. Avrupa ölçeğinde dil çeşitliliğinin korunması amacıyla, Lüksemburgca ve İrlandaca gibi dillerin unutulma tehlikesi ile karşı karşıya kalması gibi konularda çaba harcamaktadır (Dil Öğrenimi ve Öğretimi

Programı – Lingua, 2007: 13). Lingua programı, Avrupalıların neredeyse %50'sinin kendi dilini konuşmaması ihtiyacı üzerine hayata geçirilmiştir.

Lingua programı bir dil kursu değildir. Lingua programı kapsamında öğrenciler başta olmak üzere hiçbir Avrupa vatandaşına yabancı dil eğitimi ve kursu verilmez. Bu amaçlar için hibe verilmesi de program kapsamında önlenmiştir. Zaten bu program bireylere değil kurumlara yöneliktir.

Lingua'da dil öğrenim ve öğretiminin geliştirilmesi temeldir. Kalite artırılması, bireylere özgün uygun biçimde yaşam boyu dil öğrenimin kolay ulaşılır hale getirilmesi programın özüdür ve diğer Socrates programları ile işbirliği yapılmasını sağlar. Dil okulları, yükseköğrenim kurumları, dil öğretmenleri, temel ya da sürekli eğitim sağlayan merkezler, dil öğrenimi üzerine araştırma yapan merkezler, müfredat geliştiren ve diploma veren kurumlar, yerel makamlar, dil eğitimi ile ilgili faaliyet gösteren yerel, ulusal, uluslararası dernekler, internet erişimli radyo, televizyon ya da medya şirketleri, yayınevleri, açık ve uzaktan eğitim merkezleri Lingua programına rahatlıkla katılabilmektedir.

Lingua programı dil öğreniminin geliştirilmesi ve dil öğrenim materyallerinin geliştirilmesi olmak üzere 2 alt faaliyet alanını kapsar. Dil öğreniminin geliştirilmesi, Avrupa Birliği içindeki dil zenginliğinin korunması ve desteklenmesi, dil öğretim sistem ve yapılarının kalitesini artırma yönündeki gelişmeleri destekler. Dil öğrenim materyallerinin geliştirilmesinde ise dil öğrenimi ile ilgili araçların zenginleştirilmesi, modernleştirilmesi il ilgili projeler söz konusudur. Proje tekliflerinde en az biri Avrupa Birliği üye ülkesi olmak koşuluyla 3 ülkeden 3 farklı kuruluşun ortaklığı söz konusudur.

2.3.1.5. Minerva

Avrupa Birliği'nin Açık ve Uzaktan Öğrenim ile Eğitimde Bilgi ve İletişim Teknolojileri programına verdiği ad Minerva'dır. Minerva, eğitimde açık ve uzaktan öğrenimi alanında, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını farklı ülkeler arasında bir Avrupa işbirliği boyutunda teşvik etmektedir. Bunu yapmak için açık ve uzaktan öğretimin, bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanındaki anlamını ve taşıdığı

önemi, öğretmenler, öğrenciler, karar vericiler, yetkililer ve kamuoyunda daha iyi anlatmak ve daha iyi anlaşılması için işleyen bir alt programdır. Görsel, yazılı ya da sesli basın yani komple medya'nın da konuya dahil olarak hizmetlerin geliştirilmesi için yardımcı olması, bu programın uygulanışından elde edilen iyileştirilmiş yöntemleri teşvik etmesi ve eğitim kaynaklarına erişimi kolaylaştırması da programın faaliyetlerindedir.

Son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü değişimler ve bunların eğitim alanındaki ciddi uzantıları Avrupa Birliği'ni hem bu konuyla ilgili bir politika oluşturmasına hem de eğitim politikası içinde gerek Minerva adı ile başlı başına bir alan ayırmış olması, hem de diğer programlar içerisinde yüksek öncelikler vermesi ile hak ettiği değeri bulmaktadır. Artık okullarımız ilköğretimden yükseköğretimin son kademesine değin modern araç-gereçler ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlarla donatılmak zorundadır. İnternet yoluyla eğitim yapıldığı yerler, evlere, evler işyerlerine, işyerleri okullara saniyelerle ifade edilecek hızda ulaşmaktadır. Bilgiye ulaşım ve paylaşım bu yolla son derece kolaylaşmaktadır. Açık ve uzaktan eğitimin geliştirilmesi, çoklu ortam ürünlerinin artırılması ve çeşitlendirilmesi, eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması konularında yoğunlaşmıştır.

Minerva programından açık ve uzaktan öğrenim ile bilgi ve iletişim teknolojileri alanında faaliyette bulunan bütün kuruluşlar yararlanabilmektedir. Araştırma merkezleri, çoklu ortam kütüphaneleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti sağlayan kuruluşlar da bu programdan faydalanabilmektedirler.

Minerva programı, yenilikleri, yeni fikirleri anlamak ve desteklemek için projeler oluşturulmasını destekler. Bu hem sürecin daha iyi anlaşılmasını hem de Avrupa Birliği boyutunda politikaların yürütmesine yardımcı olmayı sağlayacak çok önemli bir adımdır. Eğitimde yenilikçi ortamların geliştirilmesi için yeni eğitim yöntemleri ve kaynakları tasarlamak amacıyla hazırlanan projeleri destekleyen, projelerin sonuçlarına erişim sağlamaya ve bu konuda karşılıklı bilgi akışı temin etmeye yönelik faaliyetlere destek veren Minerva programı, en fazla 3 yıl süren ve yine bir tanesi Avrupa Birliği üye ülkesi olmak üzere 3 ülke ortaklı projeleri içinde barındırmaktadır (Eğitimin Açık

ve Uzaktan Öğrenim Aracılığıyla ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanılarak Desteklenmesi – Minerva, 200?: 5).

2.3.1.6. Observation and Innovation (Gözlem ve Yenilikler)

Avrupa Birliği'nin Gözlem ve Yenilikler programına verdiği ad Observation and Innovation'dır. Bu alt programda; eğitim sistemlerinde ve politikalarında gözlem ve yeniliğin, bilgi ve tecrübe paylaşımının, örnek uygulamaların belirlenmesi ve bu alandaki sistemlerin ve politikaların karşılaştırmalı analizleri ile ortak eğitim politikası kapsamındaki konuların incelenmesi hedeflenmektedir. Uygulamalar yoluyla eğitim sistemlerinin kalitesinin artırılması, şeffaflığın yoğun olarak gözlemlenebilmesi ve Avrupa boyutunda eğitimin yenilik sürecinin ilerletilmesi hedeflenmektedir.

Avrupa işbirliğini teşvik etmeyi amaçlayan bu program iki alt programdan oluşur; eğitim sisteminin, politika ve yeniliklerinin gözlemlenmesi ile ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayan yenilikçi girişimleri.

Eğitim sisteminin, politika ve yeniliklerinin gözlemlenmesi; bir takım etkinliklere destek verir. Bunlar; tanımlayıcı ve istatistiksel verilerin toplanması ile üye ülkelerdeki eğitim sistem ve politikalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, uygun kriter ve göstergelerin geliştirilmesi dahil olmak üzere, eğitim kalitesinin değerlendirilmesine yönelik yöntemlerin oluşturulması, veritabanları ve yenilikleri ortaya çıkaran diğer bilgi kaynaklarının geliştirilmesi ve güncelleştirilmesi, topluluk ve üye ülke düzeyinde desteklenen ilgili faaliyetlerden edinilen deneyimlerin yaygınlaştırılması, diğer üye ülkelerdeki tüm eğitim düzeylerinde diploma, yeterlik ve öğrenim sürelerinin tanınmasının kolaylaştırılmasıdır.

Topluluk yukarıdaki amaçlar ve faaliyetler kapsamında; EURYDICE (Avrupa Eğitim Bilgi Ağı), ARION (Eğitimle ilgili karar vericilerin çalışma ziyaretleri), NARIC (Ulusal Akademik Tanıma Bilgi Ağı) gibi uygulamaları destekler (Socrates – Gözlem ve Yenilik Faaliyetleri – Gözlem ve Yenilik, 200?: 7). Arion faaliyetleri'nin amacı; herhangi bir Avrupa ülkesinde eğitim yöneticilerinin diğer Avrupa ülkelerinin eğitim sistemlerini daha yakından tanımalarını sağlamak, Avrupa ülkelerinin eğitim

sistemlerindeki yenilikleri yakından izlemek, kendi ulusal eğitim sistemleri ile diğer Avrupalı eğitim yöneticilerine ve uzmanlarına tanıtmak, elde edilen bilgi ve deneyimin yaygınlaştırılmasını ve eğitim sistemine katkısını sağlamaktır diyebiliriz (Çalışma Ziyaretleri – Arion, 200?: 9).

Ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayan yenilikçi girişimleri; genelde işbirliğine dayalı, eğitimin bir ya da daha çok alanında yenilikler oluşturmayı amaçlayan uluslar arası projelerin desteklenmesi demektir. Bu faaliyet alanında konular ve öncelikler Avrupa Komisyonu tarafından belirlenmekte ve kamuoyuna duyurulmaktadır.

2.3.1.7. Joint Actions (Ortak Faaliyetler)

Avrupa Birliği'nin Ortak Faaliyetler programına verdiği ad Joint Actions'tır. Bu alt programda; Leonardo da Vinci ve Youth programı ile birlikte ortak yürütülen faaliyetler söz konusudur.

Avrupa Birliği eğitim programlarının ortak amacı, Avrupa düzeyinde tüm yaşlardan öğrencilerin yaşamak, çalışmak ve bugünün toplumuna aktif olarak katılan birer vatandaş olmalarını sağlamak için gereksinim duydukları tecrübe, bilgi ve yetenekleri kazanabilecekleri koşulları oluşturmaktır (Başvuru Rehberi – Socrates, 200?: 134). İşte bu koşulları sağlayan veya sağlayacak olan her türlü faaliyet Avrupa Komisyonu'nca değerlendirilir ve hayata geçirilir.

2.3.1.8. Accompanying Measures (Destek Faaliyetleri)

Avrupa Birliği'nin Destek Faaliyetleri programına verdiği ad Accompanying Measures'tır. Bu alt programda; yerel düzeyde ya da daha geniş perspektifte, şehir, ülke, birlik boyutunda faaliyet gösterebilen sivil toplum örgütleri, dernekler, vakıflar tarafından üstlenilen faaliyetler söz konusudur. Eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, bilgi faaliyetleri ve bilinç arttırma yoluyla Socrates programının asıl hedeflerine katkıda bulunan girişimler desteklenmektedir.

Avrupa işbirliği konusunda ilgili hedef gruplarının ve kamuoyunun bilincinin arttırılması, Socrates programının uygulama aşamasının iyileştirilmesine ve

uygulamalardan elde edilen proje çıktıların, sonuçların yaygınlaştırılmasına, özel eğitime ihtiyacı olanların programlara katılımına, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele eden, cinsiyet eşitliğini destekleyen tüm proje ve faaliyetlerin desteklenmesi temelini oluşturan bu alt program Avrupa Komisyonu merkezlidir.

2.3.2. Leonardo da Vinci

Avrupa Birliği'nin Mesleki Eğitim programına verdiği ad Leonardo da Vinci'dir. Leonardo da Vinci sadece iyi bir ressam değil, heykeltıraş, mimar, müzisyen, bilim adamı, mühendis ve şehir planlayıcısıydı. Bilgisi ve dehası tartışılmayacak olan Leonardo da Vinci paraşüt, helikopter gibi modern çağın buluşlarını çok daha önceden planlamıştı (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, 200?: 2). İşte bu çok yönlülüğü ve mesleklerin erbabı oluşu, sürekli eğitimini devam ettiren yaşamı bu programa onun isminin verilmesi için sadece birkaç sebeptir.

İlk aşaması tıpkı Socrates gibi 1995-1999 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Şu an halen ikinci aşaması 2000-2006 dönemi gerçekleşmektedir. "Leonardo da Vinci" programının ikinci aşaması, 26 Nisan 1999 tarihli Avrupa Parlamentosu ve (382/1999/EC) nolu Konsey Kararı'na dayanmaktadır. Türkiye Leonardo da Vinci programına 2002 yılından itibaren tıpkı Socrates için olduğu gibi hazırlık önlemlerini yürüterek dahil olmuştur.

Program, başlangıç meslek eğitiminden geçenlerin, eğitimcilerin ve danışmanların hareketliliğini arttırmak, yenilikleri desteklemek ve eğitimin kalitesini arttırmak için, eğitim kuruluşları, meslek okullar, üniversiteler, işletmeler, ticaret odaları gibi mesleki eğitim alanında yer alan değişik paydaşlar arasındaki işbirliğine dayanan uluslararası projeler destek vermektedir. Leonardo da Vinci araçları ve faaliyet alanları, uluslararası anlaşmalar altında gerçekleştirilmeye çalışılacak ve bireylerin yetenek ve becerilerinin yaşamları boyunca geliştirilmesi odaklı olacaktır. Avrupa vatandaşlarının iş dünyasına girebilmeleri için daha iyi şekilde hazırlanmalarına ve böylelikle işsiz sayısının azaltılmasına ihtiyaç olduğu açık bir gerçektir. Ayrıca firmaların ya da şirketlerin rekabetçi dünyada gerçekleşen bilimsel ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek için yetişmiş kalifiye işgücünün yardımına ihtiyacı vardır.

Leonardo da Vinci programının üç temel hedefi vardır. Bunlar:

“Kişilerin, özellikle gençlerin, temel mesleki eğitim içinde tüm düzeylerde beceri ve yeterliliklerinin artırılması, özellikle teknolojik ve örgütsel değişimi güçlendirmek için sürekli mesleki eğitimde ve hayat boyu beceri ve yeterlilikler kazanmada kalitenin yükseltilmesi, bunlara erişimin iyileştirilmesi, rekabet edebilmeyi, girişimciliği ve yeni istihdam fırsatlarını geliştirmek üzere mesleki eğitimin yenileşme sürecine katılımın desteklenmesi. Bu çerçevede, (üniversiteler dahil) mesleki eğitim kurumları ile işletmeler (özellikle KOBİ’ler) arasında işbirliğinin artırılmasına önem verilmektedir” (A New Beginning – Leonardo da Vinci, 2001: 8).

Leonardo da Vinci programı içerik açısından aşağıdaki konuları vurgulamaktadır:

“Yaşam boyu öğrenme, yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, küçük ve orta ölçekli işletmeler ile bireysel işletmelerin katılımı, engelliler de dahil, iş dünyası içinde en fazla sömürüye maruz kalan kişilere destek verilmesi, kadın ve erkeklere eşit fırsatlar sağlanması, değişik alanlara mensup paydaşlar arasındaki ortaklığın güçlendirilmesi, ülkelerarası ağlarda, görüşlerin değişimi ve yenilikçi uygulamaların yayımlanarak geniş ölçüde yaygınlaştırılması” (AB Mesleki Eğitim Programı – Leonardo da Vinci, 2004: 3).

Ayrıca program topluluk çerçevesinde özel öneme sahip konulardaki projelere özel destek vermektedir. Meslek eğitiminin ülkelerdeki uygulamaları kendine has özellikler taşımaktadır ve bu program bu özgünlüğe sadık kalarak mesleki eğitim politikalarının tamamını desteklemektedir. Tabi ki eksik yönleri tamamlandıktan ve güçlendirildikten sonra destek söz konusudur.

Leonardo da Vinci programı kapsamındaki faaliyet alanları beşe ayrılır. Bunlar: Hareketlilik, pilot projeler, dil yeterlilikleri, ülkelerarası ağlar ve başvuru kaynaklarıdır.

Hareketlilik, her seviyede mesleki eğitim alan kişiler, özellikle gençler ve mesleki eğitimden sorumlu kişiler için ülkeler arası hareketlilik projelerini destekleyen bu eylemde üç farklı seçenek yer almaktadır. Bunlar; ülkeler arası yerleştirme projeleri, ülkeler arası karşılıklı değişim projeleri ve çalışma ziyaretleridir. Pilot projelerde ise, mesleki eğitimde iletişim ve bilgi teknolojilerinin kullanımıyla ilgili faaliyetler dahil olmak üzere meslek eğitimini geliştirmeyi amaçlayan, mesleki eğitimde kalite ve yeniliklerin transferine yönelik ülkelerarası desteklenen proje tipleridir. Dil

yeterlilikleri, iki farklı proje tipi şeklinde olmak üzere, mesleki eğitim alanında dil becerilerinin ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik projeleri destekler. Ülkelerarası ağlar, Avrupa deneyiminin yaygınlaştırılması ile Avrupa uzmanlığında yenilikçi yaklaşımların toplanması, biriktirilmesi ve inşasını amaçlayan projeleri desteklemektedir. Son olarak başvuru kaynakları denilen faaliyete alanında, EUROSTAT (Avrupa İstatistik Ofisi), ve CEDEFOP (Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi ile işbirliği içinde verilerin, etütlerin ve analizlerin karşılaştırılması, iyi uygulamaların gözlemlenmesi ile yaygınlaştırılmasına yönelik projeler ve birde diğer eğitim programları ile yapılan ortak faaliyetler desteklenir (AB Mesleki Eğitim Programı – Leonardo da Vinci, 2005: 17).

Leonardo da Vinci kapsamında bireysel projeler kabul edilmez. Projeler ancak tüzel kişilerce teklif edilebilmektedir. Mesleki eğitimle uğraşan uluslararası birçok kuruluşu bir araya getiren bu projeler; her seviyedeki mesleki eğitim kuruluşuna, yükseköğretim kurumlarına, araştırma merkezleri ve enstitülere, el sanatları ile ilgili sanayi kuruluşlarına, KOBİ'lere, ticaret sanayi odalarına, kar amacı gütmeyen teşkilatlar ve gönüllü kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarına açıktır.

Leonardo da Vinci programlarının alt başlıkları kendi içinde başka şekilde de tasnif edilebilmektedir. Pilot projeler, dil yeterlilikleri ve ülkelerarası ağlar, B tipi projeler, değişim projeleri ve yerleştirme projeleri A tipi projeler, konulu faaliyetler, başvuru kaynakları ve ortak faaliyetler ise C tipi projeler olarak adlandırılmaktadır (2006 Projeler Ortaklık Rehberi - Leonardo da Vinci Programı, 2006: 23).

Leonardo da Vinci programı ile birlikte programa katılan ülkelerde mesleki eğitim sistemlerinin ve uygulamalarının kalitesinin arttırılması, yenilikler geliştirmek ve ulusal mesleki eğitim politikalarına katma değer sağlanması beklenmektedir. Her düzeydeki mesleki eğitimde Avrupa boyutunun teşvik edilmesi, ülkeler arası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi ve sürekli eğitimin teşvik edilmesi ve ülkelerarası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi programdan beklenen yararlarıdır. Sürekli mesleki eğitim ve yaşam boyu öğrenme isteğinin güçlendirilmesi, yarının mesleklerine hazırlanma ve teknolojik değişimlere uyumun teşvik edilmesi ile Avrupa Birliği

politikaları bu programla desteklenmiş olabilecektir. Modern teknolojiler alanında eğitim, yüksek okullar, mesleki eğitim tesisleri ve işletmelerin daha fazla karşılıklı etkileşiminin sağlanması, mesleki eğitim alanında dil yeterliliklerinin geliştirilmesi ve ortak terminolojinin oluşturulması bu programın temel beklentilerindedir. Özellikle gençler için temel mesleki eğitimin desteklenmesi ve teşvik edilmesi, mali, sosyal veya fiziksel nedenlerle eğitimden yararlanamamış kişiler için temel mesleki eğitimi veya ileri düzeydeki eğitimlere erişimin kolaylaştırılması planlanmaktadır. Mesleki eğitimde, diğer programlarda da olduğu gibi bayanların fırsat eşitliğinin teşvik edilmesinin sağlanması önemli bir çalışma sahasıdır. Mesleki danışmanlık sistemlerinin kurulmasının teşvik edilmesi, bağımsız sürekli eğitim ve açık öğrenim yöntemlerinin gelişmesine katkı sağlanması programdan sağlanacak imkanlar arasındadır.

Tüm bunlar doğrultusunda başarılı bir Leonardo proje teklifi mesleki eğitimi geliştirme, yenilik ve ülkelerarası boyut kavramlarını taşıdığı ölçüde gerçek bir Leonardo projesi olabilmektedir (Düşünceden Projeye – Leonardo da Vinci, 200?: 37).

2.3.3. Youth (Gençlik)

“Youth” programı 13 Nisan 2000 tarihli Avrupa Parlamentosu ve (1031/2000/EC) nolu Konsey Kararı’na dayanmaktadır. “Avrupa Komisyonu’nun yürüttüğü bu program 15 ile 25 yaş arası genç insanlar içindir” (Community Action Programme 2000-06 - Youth, 200?,:4). Youth (Gençlik) programının, program ülkelerinde yürütülmesi ise Ulusal Ajanslara bırakılmıştır. Tıpkı Socrates ve Leonardo da Vinci programlarında olduğu gibi burada da aynı 31 ülkenin programlara katılımı söz konusudur.

Gençlik programı kendi içinde 5 alt dala ayrılmaktadır. Bunlar; Action1 Youth for Europe (Eylem1 Avrupa için Gençlik), Action2 European Voluntary Service (Eylem2 Avrupa Gönüllü Hizmeti), Action3 Youth Initiatives (Gençlik Girişimleri), Action4 Joint Actions (Ortak Eylemler), ve son olarak Action5 Support Measures (Destek Faaliyetleri) tir.

Avrupa Birliği’nin gençlik faaliyetlerine; gençlik değişim programı organize etmek ya da kendi yerel topluluklarında bir girişim başlatmak isteyen genç grupları, Avrupa

Gönüllü Hizmetine katılmak isteyen gençler, edindikleri deneyimi geliştirmek isteyen gönüllüler, gençlik kuruluşları, gençlik liderleri, gençlik çalışanları, gençlik ve yaygın eğitim alanında faaliyet gösteren proje yöneticileri ya da düzenleyicileri, kar amacı gütmeyen diğer kuruluş, dernek ya da yapılar rahatlıkla katılabilmektedir.

Gençlik programı, Socrates ve Leonardo'dan farklı olarak belli bir yaş aralığına hitap etmesi ve bilimsel bilgi ya da teknolojik yeterlilik açısından kısıtları olmaması sebebiyle, bazı öncelik ve amaçları bu açıdan son derece önemlidir. Programın gençlere hareketlilik ve geleceğin liderleri olma yönünde çok önemli katkıları vardır. Üçüncü binyılın Avrupası'nın inşasında rol alacak bu gençler için aktif Avrupa vatandaşlığı kimliği kazandırılması ancak Gençlik programları yoluyla olabilecektir.

Program, toplumun bütün kesimlerinde kişisel gelişim ve toplu faaliyet arasında bir dengeye ulaşmayı ve bu dengenin korunmasını amaçlamaktadır. Programın bu doğrultudaki amaçları şöyledir:

“Gençlerin bütün toplumla yüksek oranda bütünleşmelerini kolaylaştırmak ve girişimcilik ruhlarını teşvik etmek. Gençlere bilgi, beceri ve yeterlilik kazanmalarında yardımcı olmak ve bu deneyimlerin değerini teslim etmek. Gençlere, dayanışma duygularını Avrupa'da ve daha geniş anlamda dünyada serbestçe ifade etme olanağı tanımının yanı sıra, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı verilen mücadeleyi desteklemek. Ortak Avrupa kültürümüzün çeşitliliğinin, ortak mirasımızın ve de ortak temel değerlerimizin daha iyi anlaşılmasını sağlamak. Her türlü ayrımcılığın yok edilmesine ve toplumun her düzeyinde eşitliğin sağlanmasına yardımcı olmak. Yerel düzeyde gençlik çalışmaları üzerinde olumlu bir etkisi olacak projelere bir Avrupa ögesi katmak” (Kullanıcı Kılavuzu - Gençlik, 2006: 10).

Avrupa Komisyonu, programın bu amaçlar doğrultusunda uygulanmasında, sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı konumdaki gençlerin, kültürel ya da coğrafi bakımdan daha düşük imkanlara sahip kesimlerden gelen gençlerin, engelli gençlerin bu program kapsamındaki hareketliliğine daha fazla önem vermekte ve bunu desteklemektedir.

Avrupa Komisyonu ayrıca her yıl ana hedef ve önceliklerin dışına çıkılmadan bazı öncelikler tespit etmektedir. 2006 yılı için belirlenen öncelik Avrupa vatandaşlığıdır. Avrupa Birliği'ne katkı sağlayacak Avrupa konularının işlenmesi, Avrupa Birliği'nin

inşasında ve geleceğine ilişkin tartışmalarda rol alabilecek projeler Avrupa Komisyonu için önceliklidir.

Gençlik projelerinde etkinliklerin gerçekleşmesi için bazı konu başlıkları belirlenmiştir. Bunlar; sanat ve kültür, çevre, ortak mirası koruma, kırsal kalkınma, kentsel kalkınma, fırsat eşitliği, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele, sağlık, uyuşturucu ve madde kullanımı ile mücadele, sosyal dışlanmayı önleme, gençlik suçlarına karşı önlemler, gençlik bilgilendirmesi, gençlik politikaları, gençlik serbest zaman değerlendirmesi, gençlik sporları, basın ve iletişim, Avrupalılık bilinci ve diğer alanlar olmak üzere her bir proje için en fazla 2 konu seçilmesi tavsiye edilmektedir (Gençlik Programı Eylem 5 ve Destek Faaliyetleri Etkinlikler 7-9 - Başvuru Formu, 2003, sf: 2).

Ayrıca proje tekliflerinde daha önce Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programlarından hiç hibe almamış başvuranlar avantajlı durumdadırlar. Bunun sebebi eşit ve adaletli hibe dağıtımını sağlamak ve mümkün olduğunca fazla gencin Avrupa ölçeğinde hareketliliğini sağlamak, vizyonlarını genişletmektir. Program kapsamındaki tüm alt programlar kendi arasında birbiri ile ilişki halinde ve aynı amaçlar doğrultusunda uygulanmaktadır. Böylelikle bir gencin programlardan faydalanması ve genel bir sinerji oluşturulması kolaylaştırılmaktadır.

2.3.3.1. Action1 (Eylem1)

Avrupa için Gençlik olarak ifade edilen bu program gençlik değişimleri ve gençlik buluşmaları olmak üzere iki alt türe ayrılır. Bu programlarda grupların birbirlerinin ortak noktalarını keşfetmeleri ve birbirlerinin kültürlerini tanımaları açısından pedagojik bir değeri ve yaygın öğrenim gibi bir amacı vardır. En az 2 ülkeden ve bu ülkelerden birinin Avrupa Birliği üyesi olması koşuluyla 6 ila 21 gün süreli, 16 ila 60 katılımcılı hareketlilik programlarıdır. Gençlik buluşmalarında katılımcı profili en az 2 Avrupa Birliği üye ülkesi olmak üzere 8 program katılım ülkesi şartı gelmektedir. Bu tip projelerde katılımcı sayısı 200'ü bulmaktadır. Katılımcıların yaşları genelde 15-25 yaş olmasına rağmen, eğer projelerde grup lideri 25 yaşın üstündeyse projeye dahil olabilir ya da yaşı 15'ten küçük bir katılımcı proje için çok önemli bir konuma sahipse istisnai olarak projelerden faydalanabilir.

Bu projelerin, kuruluşların resmi toplantıları, tatil amaçlı seyahatler, dil kursları, okul değişimleri, akademik çalışma gezileri, performans turları, yarışmalar, festivaller, turizm olarak adlandırılabilen değişim etkinlikleri, kar amaçlı değişim etkinlikleri, çalışma kampları, kültürel ve spor etkinlikleri ile kesinlikle karıştırılmaması gerekmektedir. Bu projeler yukarıda sayılanlardan en iki veya üçünün bir araya gelmesinden oluşur, ama salt bir tanesinden ibaret olamaz.

2.3.3.2. Action2 (Eylem2)

Avrupa Gönüllü Hizmeti olarak ifade edilen bu eylem projeleri kapsamında 18-25 yaşları arasındaki gençlerin, toplumsal, ekolojik, çevre ile ilgili, sanat ve kültür, yeni teknolojiler, spor gibi geniş bir etkinlik alanı içerisinde yerel projelere Avrupa Gönüllüsü olarak katılması ve 12 aya kadar başka bir ülkede bu proje içerisinde yer almaları söz konusudur.

Avrupa Birliği Gönüllü Hizmeti üç temel zerine kurulmuştur, bunlar; gençlerin toplumla entegrasyonun sağlanması, bunu da aktif bir katılımsal rol ve istihdam şanslarının artırılması gibi somut sonuçlarla gerçekleştirmek, yerel topluluklara katkı sağlamak, yeni ortaklıklar kurulmasını sağlamak ve ortaklar arasında iyi uygulamaların alışverişini teşvik etmektir. Yeni bir ülke tanımanın, yeni bir dil öğrenmenin ve yepyeni bir sosyal çevre oluşturmanın insana açacağı yeni ufuklar, genişleme politikası izleyen Avrupa Birliği'ne yeni üye olan ülkelerin durumunu son derece iyi özetlemektedir.

Bir Avrupa Gönüllü Hizmeti; gönüllü, gönderen kuruluş ve ev sahibi kuruluş olmak üzere üç ayaklı bir yapı üzerine kuruludur. Projenin güçlü ve tematik bir yönünün olması, projenin 1 yıllık bir süre içerisinde bireyin tüm ihtiyaçlarını karşılamak ve fazlasını sağlamak gibi bir görevinin olması yönüyle son derece önemlidir. Gönüllünün Avrupa ülkeleri arasında tercihi göre hizmetini gerçekleştireceği ülkelerde alacağı aylık harçlıklar Avrupa Komisyonunca belirlenmektedir.

2.3.3.3. Action3 (Eylem3)

Gençlik değişimleri olarak ifade edilen bu eylem projeleri 15-25 yaş aralığındaki gençlerin katılımına açıktır. Bu eylem türünün en büyük özelliği yerel düzeyde

yürütölmek üzere planlanan projelerin teklif edilmesidir. Amaç, gençlere girişimcilik ruhlarını ortaya koymaları ve yaratıcılıklarının gelişimine katkı sağlanmasıdır. Bunun yanı sıra, eski Avrupa Gönüllü Hizmetine katılmış gönüllüler hizmetleri süresince edinmiş oldukları uzmanlıkları, deneyimleri ve becerileri paylaşmaları, bunları aktif olarak kullanabilmeleri için verilmiş bir fırsattır.

Gençlik değışimleri kendi içerisinde, grup girişimleri, ağ kurma projeleri ve geleceğin sermayesi olmak üzere üç alt dala ayrılırlar (AB Gençlik Programı, 200?: 11). Yerelde uygulanmak üzere planlanan proje fikirleri, gençlere kendilerini daha iyi ifade etme şansı verirken, yaygın eğitim deneyimi de başarılı şekilde hayat bulmaktadır. Grup girişimleri uluslararası boyut içermemektedir. Süresi 3 ay ila 12 ay arasındadır. Bütçelemede ve verilen hibelerde imkanı kısıtlı gençlerin projeye katılım payları göz önünde bulundurulmaktadır. Grup girişiminden sonra yapılan projeye uluslararası boyut kazandırmak için ağ kurma projeleri kapsamındaki proje tipleri gençlere tavsiye edilmektedir. Geleceğin sermayesi olarak adlandırılan proje tipinde ise, Avrupa Gönüllü Hizmetinden yararlanmış bir gencin, kazandığı deneyim ve becerilerini yerel topluluğa aktarması ve kendi kişisel gelişimi, profesyonel gelişimi için bir katma değer fırsatı sağlanması söz konusudur.

2.3.3.4. Action4 (Eylem4)

Ortak eylemler olarak anılan Eylem4, tıpkı Socrates bünyesinde olduğu gibi, aynı amaçla ancak bu sefer Youth ile Socrates ve Leonardo da Vinci programlarını bir araya getirme hedefini taşır.

Ortak eylemler birden çok alana ait olan problemlerin çözümüne ilişkin yapılacak çalışmalar için farklı, özgün çözümler üretebilmeyi teşvik etmektedir.

2.3.3.5. Action5 (Eylem5)

Destek faaliyetleri olarak bilinen Eylem5'te uluslararası gençlik çalışmaları alanında kapasite artırımının, yeniliklerin teşvik edilmesine katkıda bulunulmakta, gençlik kuruluşları arasında ortaklıklar kurulması ve güçlendirilmesi için bir ortam

oluşturulmakta ve iyi uygulamaların paylaşımına imkan sağlanmaktadır (Kullanıcı Kılavuzu - Gençlik, 2006: 95).

Destek faaliyetleri kar amacı gütmeyen, eğitim, işbirliği, enformasyon konulu projeler kapsamında Eylem1, Eylem2 ve Eylem3'ün desteklenmesi amacını taşır. Avrupa Gençlik politikasının sürdürülebilir oluşu, programların kendi içinde var olan bu alt başlık ile mümkün olabilmektedir. Pratik eğitim deneyimi, fizibilite ziyaretleri, irtibat seminerleri, çalışma ziyaretleri, seminerler, eğitim kursları, gençlik bilgilendirmesi, ulus ötesi ortaklıklar ve ağlar, kapasite geliştirme ve yaratıcılık için destek olmak üzere kendi içinde dokuz alt faaliyete sahip olan Eylem5, gençlik çalışanları başta olmak üzere, eğitmenlere ve tüm gençliğe açıktır.

2.4. FP-6 (Altıncı Çerçeve Programı)

Avrupa Birliği'nin Sixth Framework Programme - FP6 (Altıncı Çerçeve Programı) programı, Avrupa Birliği'nin bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirme kapasitesini arttırmak, bunu yaparak da sosyal ve ekonomik kalkınmayı sağlamak amacıyla yürüttüğü programdır. 1984 yılında ilk çerçeve programına hayat verilmiştir.

Programın amacı ve hedefi şu şekilde özetlenebilir:

“Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın bilim ve teknoloji alanında katettiği yolun oldukça gerisinde kalan AB, Birliğin araştırma politikasını gözden geçirerek, bilimsel mükemmeliyet ve rekabet edebilirliği sağlamak amacıyla, araştırmaya dahil olan ilgili tarafların tümünün katılımıyla bir “Avrupa Araştırma Alanı (ERA)” yaratılmasını hedeflemiştir. 2002-2006 yıllarında yürürlükte olacak Altıncı Çerçeve Programı'nın temel hedefi de, Avrupa'yı 2010 yılında dünyanın en dinamik ve rekabet gücü en yüksek bilgi ekonomisi haline getirmeyi amaçlayan ERA'nın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktır” (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

Avrupa Birliği Gençlik ve Eğitim programlarından ayrı olan 6ÇP'ını Avrupa Komisyonu kendisi yürütmektedir. Ülkemizde ise Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü TÜBİTAK' bağlı olarak bu görevi sürdürmektedir. Bu programın burada anlatılmasının sebepleri arasında 2010 Bilgi Toplumu'na giden yolda politikanın önemli bir parçası olmasıdır. Program 7 öncelik alanından oluşmaktadır. Bunlar; yaşam bilimleri, genom bilim ve sağlık için biyoteknoloji, bilgi toplumu teknolojileri,

nanoteknoloji ve nanobilimler, bilgi tabanlı çok fonksiyonlu malzemeler, yeni üretim süreçleri ve araçları, havacılık ve uzay, gıda kalitesi ve güvenilirliği, sürdürülebilir kalkınma, bilgiye dayalı toplumda yurttaşlık ve yönetim'dir.

6. Çerçeve programı kapsamında Yaşam Bilimleri, Genom Bilim, Sağlık için Biyoteknoloji alanında amaç insan genomu ve diğer genomları çalışarak ve biyoteknolojik uygulamaları kullanarak insan sağlığını iyileştirmek ve bu konudaki endüstri ve ekonomiyi harekete geçirmektir. Temel Genom Bilimi, uygulamalı genom bilimi ve biyoteknoloji, hastalıkların araştırılmasında genom bilim uygulamaları, kanser, enfeksiyon hastalıkları gibi alt başlıklar bu program kapsamında projelendirilmektedir (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Programı (6.ÇP) Bilgi Toplumu Teknolojileri (IST) Tematik Alanı Lizbon 2000, Stockholm 2001 ve Seville 2002 Zirveleri'nde alınan kararlar doğrultusunda başta Avrupa Araştırma Alanı'nın oluşturulması olmak üzere AB'yi 2010 yılında Amerika ve Japonya karşısında rekabet gücü yüksek bir bilgi toplumu haline getirmeyi hedeflemektedir. Alanında lider bir AB ancak IST uygulamalarının toplumun her kesimi tarafından kullanılabilirdiği ölçüde başarılı olacaktır (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

Bilgi Toplumu Teknolojilerinin çalıştığı alanlar şöyle özetlenebilir:

Güvenlik ve gizlilik için geliştirilecek teknolojiler: Güvenlik, gizlilik, fikri mülkiyet ve insan hakları gibi konular herkesin her türlü bilgiye rahatça ve sınırsız erişebildiği bir ortamda öne çıkan konuların başında gelmektedir.

Sosyal sorunlara yönelik araştırmalar: Toplumun her kesimine hitap eden uygulamaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar. Sağlık, taşımacılık, risk yönetimi, çevre, öğrenme ve kültürel mirasın korunması konularında sosyal dayanışmanın/bütünlüğün sağlanması ve güçlendirilmesine ilişkin çalışmalar.

Ekonomik sorunlara yönelik araştırmalar: Sürdürülebilir kalkınma, büyük ve küçük işletmeler arası rekabetin güçlendirilmesi gibi konular, e-ticaret ve e-iş süreçlerinin geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalar.

Karmaşık problemlerin çözümü: Avrupa çapında dağınık olan bilginin bir araya getirilmesi, bilginin gerektiği gibi yönetilmesi ve kullanılması ve bilim ve toplum, sanayi ve ticaret hayatında problem çözme tekniklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar.

İletişim ve yazılım teknolojileri: Yazılım, bilgisayar sistemleri, iletişim altyapısı ve kablosuz erişime yönelik çalışmalar.

Yeni bileşenler ve mikro sistemler: Alternatif malzemelerin kullanıldığı mikro-elektronik parçalar ve mikro-sistemler ile ilgili çalışmalar. İnsan vücudu da başta olmak üzere her yer de ve her şekilde kullanılabilme özelliğine sahip malzemelerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar.

Bilgi ve ara yüz teknolojileri: Bilgi teknolojileri ve sayısal içerik, akıllı arayüzler ve yüzeylerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar.

Bilgi toplumu teknolojileri içerikli yeni bilim ve teknoloji alanlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar.

Kaynak tabanlı ekonomi ve toplum düzeninden bilgi tabanlı düzene geçilmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması; üretim ve tüketim modellerinde köklü değişimlerin ortaya çıkmasını ve kaynak tabanlı yaklaşımlardan, bilgi tabanlı yaklaşımlara yönelinilmesini gerektirmektedir. NanoMatPro tematik alanının 6. Çerçeve Program'da yer almasının başlıca nedeni, ürün, yöntem ve servislerde bilimsel ve teknolojik mükemmeliyete dayanan önemli gelişmelerin ortaya çıkmasını sağlamak, Avrupa üretim endüstrisinin kaynak tabanlı endüstriden bilgi tabanlı endüstriye geçişinin ve daha çok çevre dostu yaklaşımlarda bulunulmasının bilimsel temelinin

oluşturulmasına katkı sağlamaktır (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

NanoMatPro tematik alanı, üç ana alanın birleşmesinden oluşmaktadır. İlk alan Nanoteknoloji ve Nanobilimler, ikincisi Bilgi Tabanlı Çok Fonksiyonlu Malzemeler, üçüncüsü ise Yeni Üretim Süreçleri ve Araçları'dır. Bunlara ilave olarak, Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi için Nanoteknoloji ve Nanobilimler, Bilgi Tabanlı Çok Fonksiyonlu Malzemeler ve Yeni Üretim Süreçleri ve Araçlarının Entegrasyonu, dördüncü alan olarak Çalışma Programı'nda yer almıştır. Bu dört alana 2004 yılında Öncelikler Arası Etkinlikler ve Diğer Araştırma Çalışmalarıyla Bağlantılar başlıklı bir beşinci alan daha ilave edilmiştir.

İlk üç alan ile ilgili araştırma ana başlıkları, 6. Çerçeve Program'ın başlangıcında belirlenmiştir ve değişmemektedir. Ancak, her yıl -her ana çağrı ile birlikte- çoğunlukla değişik konular ana başlıkların altında desteklenmek üzere yer almaktadır. Dördüncü ve beşinci alanlar ile ilgili desteklenecek araştırma konuları ise her yıl değişmektedir.

Havacılık ve Uzay alanında, Avrupa Havacılık Araştırmaları Danışma Konseyi (Advisory Council for Aeronautics Research in Europe – ACARE) ve Avrupa Uzay Stratejileri (European Strategy for Space)'nin gösterdiği doğrultuda, Araştırma ve Teknolojik Geliştirme (RTD) çabalarının güçlendirilmesi, sağlamlaştırılması ve üst düzey teknolojik mükemmelliğe ulaştırılması hedeflenmektedir. Önümüzdeki 10-15 yıl içinde, hava taşımacılığının büyük bir gelişme göstermesi, bunun sonucu olarak mesafelerin kısalması ve insanların dolaşımının kolaylaşması beklenmektedir. Hava taşımacılığının gelişmesinin beraberinde getirebileceği olumsuz sonuçları da göz önünde bulunduran AB, çevrenin korunması, uçak seyrüsefer güvenliği ve daha sağlam malzemelerin geliştirilmesi ile ilgili araştırma faaliyetlerini 6. ÇP kapsamına almıştır (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

Avrupa Birliği, 2. Dünya Savaşı'ndan çıktığı zaman gıda yaklaşımını, "Avrupa vatandaşlarının gereksinimi karşılayacak miktar ve çeşitlilikte ve ulaşılabilir fiyatlarda, güvenli gıda arzı" olarak belirlemiştir. Bu yaklaşım, Gıda Güvencesi (Food Security)

olarak benimsenmiştir. AB, savaş yaralarını sardıktan ve hedeflenen gıda güvencesini sağladıktan sonra, kaliteli ve güvenli gıdaların “Çiftlikten Çatala” kadar güvenliklerinin izlenerek tüketiciye ulaştırılması hedefine yönelmiştir.

AB, 6. Çerçeve Programıyla birlikte bu öncelikli alanda da rekabet gücünü geliştirmeyi hedeflemiş ve “Gıda” yaklaşımını, “Çiftlikten Çatala” sloganını aksi yöne çevirerek “Çataldan Çiftliğe” olarak belirlemiş; gıda zincirinin, tüketicinin kaliteli ve güvenli gıda istekleri ve hakları doğrultusunda şekillenmesi yoluna gitmiştir.

AB 6. Çerçeve Programı, birincil üretimden (hayvancılık, ziraat, balıkçılık) çıkan ham maddelerin güvenliğinin sağlanarak, sanayide işlenmesi sonucu güvenilir ve kaliteli gıdaların tüketiciye ulaştırılarak, gıda alımı ile tüketicinin sağlık ve refahının sağlanması ve korunması, bu zincirin her bir basamağına çevresel faktörlerin etkilerinin de araştırılmasıyla, tüm gıda zinciri üzerinde kalite ve güvenliğin sağlanmasını hedefler. Avrupa Birliği, Beşeri ve Sosyal Bilimler alanındaki araştırmaları 6. Çerçeve Programı kapsamında 7inci öncelikli alan olan “Bilgi Temelli Toplumda Yurttaşlık ve Yönetişim” aracılığıyla desteklemektedir. Bu öncelikli alanın amacı: Avrupa’nın ekonomi, politika, sosyal ve beşeri bilimlerdeki araştırma kapasitesini, bu tematik öncelik alanında yapılan faaliyetler aracılığı ile birbiriyle uyumlu biçimde harekete geçirmek ve böylece, bilgi temelli toplumunun ortaya çıkışıyla, yurttaşları arasındaki ilişkileri ve yurttaşlarla kurumları arasında gelişmeye başlayan yeni ilişki biçimlerini anlamaktır (Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM), 30.05.2006).

Beşeri ve Sosyal Bilimlerde Avrupa Araştırma Alanının en temel hedefi araştırma alanındaki parçalanmışlığı gidermektir. Avrupa araştırma altyapılarının eksikliği (veri koleksiyonları, arşivler, kütüphaneler, platformlar, web-portalları v.b.) karşılaştırmalı analizlerin yapılmasını güçleştirmektedir. Mevcut araştırmalar küçük ölçekli çalışmalardan oluşmakta ve ülkelerin kendi araştırma gelenek ve ekolleri doğrultusunda yapılmaktadır. Büyük ölçekli bilimsel çalışmalarda deneyim eksikliği bulunmaktadır

Bilgi Temelli Toplumda Yurttaşlık ve Yönetişim Araştırma Alanları şu şekildedir: Bilgi temelli toplum ve toplumsal bütünleşme, yurttaşlık, demokrasi ve yönetişimin yeni

biçimleri, beşeri ve sosyal bilimlerde Avrupa Araştırma Alanının desteklenmesi ve sosyal bilimlerin Avrupa’da bilgi temelli topluma katkıları.

2.5. Bologna Süreci

Bologna süreci olarak adlandırılan bu olgu hem Türkiye, hem de Avrupa Birliği için yeni bir süreçtir. Daha önce de sık sık dile getirdiğimiz gibi Avrupa 2010 yılına kadar Bilgi Avrupa’sı olmayı kendine hedef belirlemiştir. Bu yolda izlediği politika ve çalışmalar bu sürece dahil olmaktadır.

Bologna süreci’nden bahsederken bir takım deklarasyon ve bildirimler bize yol gösterecektir. Bunların ilki; Paris’in Sorbon kentinde 25 Mayıs 1998 tarihinde çıkmış olan Sorbon Ortak Deklarasyonudur. Avrupa Yüksek Öğrenim Sistemi yapısının uyumlulaştırılması için ortak deklarasyon Fransa, Almanya, İtalya ve Birleşik Krallık adına 4 bakan tarafından deklare edilmiştir.

Bu deklarasyonun içeriği Avrupa Birliği’nin ekonomi yolunda aldığı önemli mesafelerin bilgi toplumu yolunda da alınması gerekliliği, kültürel, sosyal ve teknik yönlerden güçlü bir yapının arzulandığı belirtilmiştir. Öğrencilerin Avrupa içinde hareketliliği, işbirliğinin güçlendirilmesi, sistemlerin uluslararası tanınırlığı, eğitim sisteminin daha kolay karşılaştırılabilmesi için lisans ve yüksek lisans seviyesinde ayrımını deklarasyonda tavsiye edilmektedir. ECTS’nin aktif olarak kullanımı, dil öğrenmenin teşvik edilmesi, yeni bilgi teknolojilerini kullanma fırsatlarının artırılması, yüksek lisans ve doktora bağımsız çalışmanın üzerinde durulması gerekliliği önemle üzerinde durulmuş konulardır. Ayrıca bu yolda üniversitelere büyük roller düştüğü, ortak diploma, pilot girişimler ve birliktelik sağlanan alanların attırılması gerekliliği de belirtilmiştir. Avrupa öğrencilerinin ve vatandaşlarının çıkarları için birbirlerini güçlendirdiği bir Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı oluşturulması gerekmektedir. Bu deklarasyon sonunda 4 ülkenin bakanı diğer ülkeleri ve üniversitelerini bu yolda yürümeye çağırmıştır.

Bu düşüncelerle temeli oluşturulan 25 Mayıs 1998 tarihli Sorbon Deklarasyonu; gelişmekte olan Avrupa kültürel boyutlarında Üniversitelerin merkezi rolünü

vurgulanmıştır. Yüksek öğrenimin Avrupa alanının yaratılmasının; vatandaşların dolaşımı, istihdamı ve kıtanın baştanbaşa gelişiminde anahtar yol olduğunu vurgulanmıştır.

Bundan sonra Bologna Deklarasyonu İtalya'nın Bologna kentinde 19 Haziran 1999 tarihinde çıkmış olan Avrupa Yüksek Öğretim Alanı Avrupa eğitim bakanları ortak deklarasyonu çok önemlidir.

Bilgi Avrupa'sı; şimdi yaygın bir şekilde sosyal ve insan gelişimi için yeri doldurulamaz bir faktör olarak, ortak bir sosyal ve kültürel alana dahil olma ve paylaşılan değerlerin bilinciyle birlikte; vatandaşlarına yeni binyıl mücadelesini karşılayacak gerekli yeterliliği verme kapasitesiyle, Avrupa vatandaşlığını pekiştirme ve zenginleştirmenin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul ediliyor.

Avrupa yüksek öğrenim kurumları, yüksek öğrenimin Avrupa alanının oluşturulmasında ve aynı zamanda 1988 Bologna Magna Charta Üniversitatum'daki temel prensiplerde asıl rolü almayı kabul etmişlerdir. Üniversitelerin bağımsızlığı ve özerkliğinin; yüksek öğrenim ve araştırma sistemlerinin değişen ihtiyaçlar, toplumun istekleri ve bilimsel ilerlemelerine devamlı olarak adapte edilmesini sağlaması en önemli husus olarak görülmüştür.

Bologna Deklarasyonunda belirtilen, özellikle Avrupa yüksek öğrenim sisteminin uluslararası rekabetini artırma amacına dikkat edilmesi gerekliliği ve bir medeniyetin önemi ve etkililiği kültürünün diğer ülkeler üzerindeki etkisi ile ölçülebildiği gerçeği Bolonya sürecinin kültürel değerlerini göstermektedir. Avrupa'nın yüksek öğrenim sisteminin olağanüstü kültürel ve bilimsel geleneklerine uygun olarak dünya çapında bir etkinlik seviyesine ulaşmasının sağlanması gerekliliği burada açıkça ifade edilmiştir.

Avrupalı vatandaşların istihdamını geliştirmek ve Avrupa yüksek öğrenim sisteminin uluslararası rekabeti, aynı zamanda Diploma ekinin yürütülmesi kanalı ile, kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir dereceler sisteminin uyarlanması, esas olarak ön lisans ve lisans şeklindeki iki temel aşama üzerine kurulu bir sistemin uyarlanması,

ECTS sisteminde olduğu gibi, en yaygın öğrenci hareketliliğinin geliştirilmesi anlamına gelen bir kredi sisteminin kurulması, engellerin üstesinden gelerek özgür hareketin etkili uygulanması için hareketliliğın desteklenmesi Bilgi topluma giden Avrupa için şarttır ve desteklenmek zorundadır. Öğrenciler için; çalışma, eğitim fırsatları ve ilgili hizmetlerin temini, öğretmenler, araştırmacılar ve idari personel için; yasal ve konumsal hakları yargılanmaksızın Avrupa bağlamında bir araştırma, eğitim ve öğretim için geçen sürenin tanımlanması ve değerlendirilmesi, gelişen ve karşılaştırılabilen kriter ve metodolojiler amaçlanarak kalite güvencesinde Avrupa işbirliğinin tanıtımı, çalışma, eğitim ve araştırmanın özellikle müfredat geliştirme, kurumlar arası işbirliği, hareketlilik projeleri ve tamamlanan programlarının yüksek öğrenimde gerekli Avrupa boyutlarının desteklenmesi gerekmektedir.

Bu nedenle; Bologna Deklarasyonu, Avrupa'daki yüksek öğrenimi muhafaza etmek için; farklı kültürlere, dillere ve rasyonel eğitim sistemlerine saygı duyulmasını hedeflediğini belirtmektedir.

Bologna Deklarasyonun ardından Portekiz'in Lizbon kentinde 17-18 Mart 2000 tarihinde çıkmış olan Avrupa Birliği Konseyi'nin Portekiz dönemi başkanlığı Leonardo da Vinci II, Socrates II ve Gençlikle ilgili topluluk Programlarının başlatılması ve tüm yaşam boyu öğretim Konferansı düzenlenmiş ve sonuç olarak Lizbon Deklarasyonu yayınlanmıştır.

Sürekli yenilik ve bilginin geliştirilmesi için çalışan bir toplum, ekonomi boyutunda aktif Avrupa Vatandaşlığı, sosyal uyum ve rekabet ortamının geliştirilmesi için verilen çabalar; eğitim, öğretim ve gençlik politikalarının belirleyici rolünü ortaya koymuştur. Bunun sonucunda eğitimin öneminin kavratılması ve bu yolla yaşam boyu öğretim yolu ile daha iyi iş istihdamları ve vatandaşlığın aktif biçimde kullanımı söz konusu olabilecektir.

Leonardo da Vinci II, Socrates II ve Gençlikle ilgili topluluk programlarının başlatılması konferansında bir araya gelen eğitim, öğretim ve gençlikten sorumlu Bakanlar "Yaşam Boyu Öğretim" konusu üzerine eğilerek; hayat boyu öğretim için

Avrupa stratejisi, eğitim, öğretim ve gençlik için faaliyetlerin organizasyonunda yenilik ve etkinlik, sosyal uyum ve vatandaşlığın etkin olarak kullanılması, hareketlilik, uyum sağlama ve iş istihdamı konularında ciddi tartışmalar gerçekleştirmişlerdir. Böylelikle, bilgi ve iletişim toplumunun ortaya çıkardığı sorunları ortadan kaldırmak için, hayat boyu öğretimin ve bilgi toplumunun geliştirilmesi gerekliliği bir kez daha ortaya konulmuştur.

Devletin, fertlerin ve kuruluşların eğitim sürecini hep birlikte değerlendirmesi ve geliştirmesi gerekliliği fikri, sorumluluğun paylaşılması, sosyal uyum ve vatandaşlığın etkili bir şekilde kullanılması fikri Avrupa toplumlarının ulaşmak istediği bir hedeftir. Bilgi toplumunun sosyal dışlanmayı ortadan kaldırdığı, iş imkanları ve kalifiye çalışan oranlarında olumlu değişiklikler yapacağı eğitim, öğretim ve gençlik politikasında izlenilecek bu tutarlı yol ile mümkün olabilecektir.

Lizbon Deklarasyonunun ardından Çek Cumhuriyeti'nin Prag kentinde 19 Mayıs 2001 tarihinde çıkmış olan Avrupa Yüksek Öğrenim Alanına Doğru toplantısı gerçekleşmiş ve Yüksek Öğretimden sorumlu Avrupa Bakanları Buluşma Bildirisi, Prag Bildirisi olarak da bilinen şekliyle yayınlanmıştır.

Sorbon Deklarasyonunun ardından 3 yıl geçtikten sonra, toplam 32 ülkenin milli eğitim bakanları süreci değerlendirmek ve ileriki dönemleri planlamak ve 2010 yılında Avrupa Yükseköğretim Alanı (EHEA) kurulması için bir araya gelmişlerdir. "EHEA'nın demokratik değerleri, kültürlerin, dillerin ve yüksek öğrenim sistemlerinin farklılığını içeren zenginliğinden faydalanabilmesi için, hareketliliğin teşvik edilmese yönelik çabaların devam etmesi gerektiğini teyit etmişlerdir" (Bologna Süreci Temel Bilgileri, 2005: 17).

Bologna Deklarasyonu'nda da belirttiği gibi bakanlar da, Avrupa Yüksek Öğrenim Alanını oluşturmanın Avrupa'daki yüksek öğrenim kurumlarının çekiciliğini ve rekabet edebilirliğini arttırmanın bir koşulu olduğunu ortaya koymuşlardır ve Bologna sürecinin altı hedefini izleyen eylemlerin desteklenmesi gerekliliği fikrini yinelemişlerdir.

Bakanlar üniversitelerin ve diğer yüksek öğrenim kurumlarının var olan ulusal yasal düzenlemelerinden ve ders birimlerinin, derecelerinin ve diğer kazanımların (awards) akademik ve profesyonel olarak tanınırlığını kolaylaştırmaya yönelik Avrupa araçlarından tam olarak yararlanmalarını teşvik etmişlerdir. Böylece vatandaşlar kendi değerlendirmelerini, yeterliliklerini ve vasıflarını Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı içinde etkin olarak kullanabileceklerdir. Bakanlar NARIC ve ENIC gibi var olan organizasyon ve ağların, kurumsal ve ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyinde, niteliklerin temel çeşitliliğini yansıtan basit, etkin adil bir tanınırlığı güçlendirmesi için çağrıda bulunmuşlardır (Bologna Süreci, Türkiye, 30.05.2006).

Kolayca anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir derece sisteminin benimsenmesi fikri bakanların, üniversitelerin ve diğer yüksek öğrenim kurumlarının var olan ulusal yasal düzenlemelerinden ve ders birimlerinin, derecelerinin ve diğer kazanımların (awards) akademik ve profesyonel olarak tanınırlığını kolaylaştırmaya yönelik Avrupa araçlarından tam olarak yararlanmalarını sağlayan önemli bir unsur olduğu fikrinde birleştirmiştir. Böylece vatandaşlar kendi değerlendirmelerini, yeterliliklerini ve vasıflarını Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı içinde etkin olarak kullanabileceklerdir.

İki aşamalı bir sistemin belirlenmesi, kredi sisteminin kurulması, hareketliliğin desteklenmesi, kalite güvencesinde Avrupa işbirliğinin özendirilmesi, Yüksek öğrenimde Avrupa boyutlarının desteklenmesi, yaşam boyu öğrenim, yüksek öğrenim kurumları ve öğrenciler, düzenli izleme gibi konu başlıkları altında bakanlar bir takım politika sahaları belirlemişlerdir.

Lisans ve yüksek lisans olarak ayrılmış bir eğitim sisteminin, kıyaslama ve karşılaştırma açısından sağlayacağı yararlar belirtilmiştir. ECTS bu deklarasyonun da önemli bir kısmını teşkil etmiş, Avrupa yüksek öğreniminin uyumu için öneminden bahsedilmiştir. Öğrencilerin, akademisyenlerin ve araştırmacıların serbest dolaşımı ve bunun önündeki engellerin kaldırılmasının sağlanması, kalite güvence sistemlerinin yaygınlaştırılması, ENQA'ya (Yüksek öğretimde Kalite Güvencesi Avrupa Ağı) üyelik için çağrıda bulunulmuştur. Yüksek öğrenimde Avrupa boyutunun desteklenmesi çalışmalarına hız kazandırılması gerekliliği dile getirilmiş, yaşam boyu öğrenimin EHEA'nın bir parçası

olduğu, bilgi toplumunun gelecekteki Avrupa’da rekabet edilebilecek, yeni teknolojilerin kullanımını sağlayacak, sosyal uyum ve eřit fırsatların olduğu bir ortam için yaygınlaşması gerektiği dűřüncesi bu bildiri ile bir kez daha vurgulanmış bir öneme sahiptir. EHEA’nın kurulması için öğrencilerin ve yöneticilerin aktif bir sorumluluk bilinciyle hep birlikte çalışmaları gerekliliğini, yerine getirilmesi gereken birçok görevin varlığını bir kez daha belirtmişlerdir.

Daha önceki deklarasyon ve bu bildiride ortaya konan amaçların, hedefler doğrultusundaki ilerlemenin gözden geçirilmesi için düzenli izlemeler yapılması kararı alınmıştır. İzleme grubu sürece katılan tüm ölkelerden oluşmakta ve izleme çalışmalarında; EUA (Avrupa Üniversiteler Birliği), EURASHE (Avrupa Yüksek Öğrenim Kurumları Birliği), ESIB (Avrupa Öğrencileri Ulusal Birlikleri) ve Avrupa Komisyonu’na danışılması tavsiye edilmiştir.

Prag bildirisinin ardından, Avusturya’nın Graz kentinde,4 Temmuz 2003 tarihinde Berlin’den İleri: 2010 ve Ötesinde Üniversitelerin Rolü isimli Graz Deklarasyonu yayımlanmıştır. Graz Deklarasyonu, EUA (Avrupa Üniversiteler Birliği) politikasının temel belgesidir. Deklarasyon, üniversitelere uzun dönemli vizyon sağlamayı ve Bologna sürecinin bir sonraki dönemi için öncelikleri ifade etmeyi hedeflemektedir.

“Deklarasyon, Avrupa üniversitelerinin gelecekteki rollerini nasıl gördüklerini ortaya koymakta, hareket için öncelikleri tanımlamakta ve hükümetlerden ne gibi eylemler beklendiğini belirtmekte ve üniversitelerin Avrupa toplumunun gelişmesinin merkezi olarak kalabilmesi için yapmaları gerekenleri şu şekilde sıralamaktadır:

- üniversitelerin kamu sorumluluğu olarak kalmasını sağlamak,
- araştırmayı yükseköğretimin ayrılmaz bir parçası olarak görmek,
- sağlam kurumlar oluşturarak akademik kaliteyi yükseltmek,
- hareketliliği ve sosyal boyutu geliştirmek,
- kalite güvencesi içinde bir Avrupa için bir politika çerçevesinin geliştirilmesini desteklemek ve şüphesiz ki
- Bologna Sürecini ileri götürmek” (Bologna Süreci Temel Bilgileri, 2005: 24).

29 maddeden oluşan Graz Deklarasyonu, üniversiteleri toplumun merkezine koyan, gelişim yönündeki en önemli dinamik sayan bir referanstır. Üniversitelere büyük misyonlar yükleyen, öğrencilerin yönetime katılmasını ve daha çok söz sahibi olmasını öneren, bunun gerekliliğini savunan bir yapıdadır. Bilimsel araştırmalara verilen desteğin arttırılması, araştırma temelli eğitim yaygınlaştırılması tavsiye edilmektedir.

Avrupa ölçeğinde reformların başarıyla uygulanması, kurum içinde liderliği, kalite ve strateji yönetimini gerektirir. Hükümetler üniversitelerin kendi iç düzenlenmeleriyle ve yönetimleriyle ilgili (örneğin; kurumsal düzey, fakülteler ve personel idareciliği arasındaki iç denge ve yapı) uzun vadeli kararlar almasını sağlayacak koşulları yaratmalıdır. Hükümetlerin ve üniversitelerin yeniliklere yer vermek ve destek olmak için yeterli süreyi kapsayan, üzerinde görüşülmüş sözleşmeler yapmaları gerekmektedir. Üniversiteler kendi paylarına, liderliği teşvik etmeli ve kurum içi kalite güvencesi, sorumluluk ve şeffaflık oluşturabilmek için bir yönetim yapısı oluşturmalıdırlar. Öğrenciler ilgili komitelere hizmet vererek kendilerine düşen görevi yapmalıdır. Dış paydaşlar yönetim ve danışma kurullarında hizmet vermelidir.

Bologna sürecini ilerletmek ise; Bologna süreci içerisinde aşırı kuralcılıktan kaçınmalı, bunun yerine referans noktaları, ortak seviyeler ve ders tanımlarını geliştirmelidir. Üç seviyeli sistem uygulaması (üçüncü seviye doktora seviyesi) değişiklik gerektirmektedir. Üniversiteler için bazı uygulama öncelikleri söz konusudur. Bunların başında yaşam boyu öğrenim dahil, öğrenci merkezli ve esnek öğrenim yolları oluşturmak amacıyla, müfredatı yeniden yapılandırma ve geliştirme aracı olarak ECTS'yi (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) uygulamak gelmektedir. Bir yandan müfredatlarda kurumsal özerklikleri ve farklılıkların faydalarını korurken diğer yandan nitelik çerçevelerinin ve öğrenme çıktılarının ortak tanımlarını geliştirmek ve tartışmak gerekmektedir. Lisans ve lisansüstü derecelerinin hakkıyla verilebilmesi için akademisyenleri, öğrencileri, profesyonel kurumları ve işverenleri müfredatın yeniden düzenlenmesi sürecine dahil etmek gerekmektedir. Müfredat içinde istihdam edilebilirliğe yönelik becerilerin kapsamlı bir şekilde tanımlanması ve teşvik edilmesi ve birinci aşama programlarının iş piyasasına girme şansı sunmasının sağlanması gerekmektedir. İstihdam edilebilirliği arttırmak amacıyla Diploma Eki'ni (Diploma Supplement) daha geniş çapta tanıtmak, en çok kullanılan dillerde hazırlamak ve işverenler ve profesyonel kurumlar arasında bilinmesini sağlamak üniversiteler için öncelikli uygulama alanlarındandır. Öğrenci hareketliliğın desteklenmesi yinelenirken, hükümetlerin de bu konulardaki engelleri kaldırmak için çaba göstermesi, öğrencilere yarar sağlayacak yeni çalışmalara imza atmalarının faydasından bahsedilmiştir. ECTS ve Diploma Eki gibi süreçlerin yanında, istihdam, emeklilik hakları, cinsiyet eşitliği gibi

sosyal konulardan da bahsedilmiş, kalite süreçlerine olumlu etki sağlayacak çalışmaların, eşit bir kalite güvencesi politikasının varlığından söz edilir. Kurumsal özerklikten vazgeçmeden iç ve dış kalite kültürü ve prosedürleri en başarılı şekilde yerine getirilmelidir.

“Bugün Avrupa nüfusunun yarısından fazlasının hayatını etkileyen Avrupa yükseköğretimi ortak hareketle bütün kıtayı geliştirebilir” (Bologna Süreci Temel Bilgileri, 2005: 30).

Bu büyük ve kapsamlı deklarasyonun ardından, Berlin Bildirisi Bologna süreci içerisinde çok önemli yerini, 19 Eylül 2003 tarihinde Almanya'nın Berlin kentinde “Avrupa Yüksek Öğretim Alanını Gerçekleştirmek” Yüksek öğretimden sorumlu bakanlar konferansı bildirisi ile alır. Bakanlar EHEA'yı gerçekleştirmeyi hızlandırmak için gelecek yılların hedeflerini belirlemek ve kaydedilen ilerlemeyi gözden geçirmek için bir araya geldiler.

Bakanlar, kendi ülkelerindeki yüksek öğretim ve araştırma sistemleri arasında daha sıkı ağları korumak için tüm çabanın gösterilmesi gerektiği hususunda görüş birliğine varmışlardır. Oluşan EHEA (Avrupa Yüksek Öğretim Alanı), ERA'yla (Avrupa Araştırma Alanı) işbirliğinden faydalanacak ve böylece Avrupa Bilgisi temelini güçlendirecektir. Amaç, değişik geleneklerin mirasına dayanan Avrupa'nın kültürel zenginliği ve dil çeşitliliğini korumak ve Avrupa Yükseköğretim Kurumları arasındaki geliştirilmiş işbirliği yoluyla sosyal, ekonomik ve yeniliklere açık potansiyelini artırmaktır. Prag'dan bugüne kadar olan kısmı tüm bakanlar olumlu değerlendirmişlerdir. Ulusal kalite güvence sistemleri içerisinde; ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluklarının tanımı, iç değerlendirme ve dış inceleme, öğrencilerin katılımı ve sonuçların yayımını içeren kurumların veya programların değerlendirilmesi, akreditasyon, sertifika ve karşılaştırılabilir kurallar ile uluslar arası katılım, işbirliği ve ağ oluşturma gibi hususların olması gerektiği kararı alınmıştır. Bakanlar bugüne süregelen toplantılardan bu yana hareketliliğin ve kredi sistemi ECTS nin kullanımının yaygınlaşmasının arttığını belirtmişlerdir.

Kalite güvencesi, hareketliliğe teşvik, derecelerin tanınabilmesi, kolayca okunabilen ve karşılaştırılabilen sistemin benimsenmesi, yükseköğretimde Avrupa boyutunu arttırmak, Avrupa Yüksek Öğretim Alanının çekiciliğini arttırmak, yaşam boyu öğrenme konuları toplantı içerisindeki ana başlıklar olmuştur.

Ayrıca bu toplantıda, Arnavutluk, Andorra, Bosna Hersek, Vatikan, Rusya, Sırbistan, Karadağ, “Eski Makedonya Cumhuriyeti” nin de Bologna sürecine katılımı gerçekleşmiş ve toplamda 40 Avrupa ülkesi sürece katılır hale gelmiştir.

Bologna süreci içerisinde son halka olan ve Bergen Bildirgesi olarak anılan 19-20 Mayıs 2005 tarihinde Bergen’de gerçekleşen Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı “Hedeflere ulaşmak” isimli Avrupa Yüksek Öğretimden Sorumlu Bakanlar Toplantısı Bildirisinden bahsetmek gerekir.

Bu toplantıda Bologna sürecine yeni dahil olan ülkelerle; ortaklık, durum değerlendirmesi olarak derece sistemi, kalite güvencesi, derecelerin tanınması ve çalışma dönemleri, diğer zorluklar ve öncelikler başlığı altında yükseköğrenim ve araştırma, sosyal boyut, hareketlilik, EHEA’nın çekiciliği ve dünyanın diğer alanlarıyla işbirliği, 2007’deki ilerlemeler için durum değerlendirmesi gibi konularda toplantı sürdürülmüştür.

Öğrenci ve akademisyenlerin ortak paydaşlar olduğu ve süreci beraberce yürüttükleri, eğitim camiası ile ilgili olan ancak 1. dereceden ilgili kurumlar olmayan iş dünyası ve sosyal yaşamdan gelen katkıların artmasının sevindirici olduğu belirtilmiştir. Durum değerlendirmesi yapıldığında sürecin başarıyla ilerlediğini, Bologna sürecinin iyi anlaşıldığı ve yürütüldüğü ifade edilmiştir. Daha önceki toplantılarda bahsedilen iki aşamalı derece sistemi yani lisans ve yüksek lisans sisteminin geniş ölçekte uygulanıyor olmasının da olumlu bir katma değer olduğu vurgulanmıştır. Berlin Bildirisinde yer almış olan kalite güvence sistemi için birçok ülkede çalışmalar başlamış, eksikliklerin giderilmesi çalışmalarına başlanmıştır.

Bu toplantının çok önemli bir yönü de Avrupa Birliği'nin potansiyel gelişimini tamamladıktan sonra dışarıda kalacak olan yapılar ve birliklerle yapabileceği olası işbirliklerinden bahsediyor olmasıdır. EHEA, dünyanın diğer kısımlarına da açık ve onlar için de çekici olmalıdır. Avrupa Birliği'nce herkes için eğitim sağlamaya katkı, sürdürülebilir kalkınma ilkesini temel almalı ve sınır ötesi yüksek öğrenime kalite sağlanması için kılavuzlar belirlemek konusunda yapılan uluslar arası çalışmalarla uyum içerisinde olması gerekliliği vurgulanmıştır. Uluslararası akademik işbirliğinde akademik değerlerin hakim olacağı bu toplantıda bir kez daha yinelenmiştir. EHEA'nın dünyanın diğer bölgelerindeki yüksek öğretim kurumlarının dengeli öğrenci ve personel değişimini ve yüksek öğrenim kurumları arasındaki işbirliğini harekete geçiren bir ortak olduğu vurgulanmıştır. Kültürlerarası anlayış ve saygının önemi, reform süreçleriyle ilgili tecrübelerin komşu bölgelerle paylaşılarak Bologna sürecinin anlaşılmasının artması beklentisi, karşılıklı çıkarlarla ilgili olarak daha fazla diyalogun gerekliliği bu toplantıda üstüne basarak vurgulanmıştır.

Bu son toplantıda Bologna sürecini, Avrupa Birliği'ni, eğitim ve gençlik programlarını ve politikalarını özetleyen çok anlamlı bir ifade vardır:

“Bologna Süreci'ndeki başarılarımıza dayanarak, kalite ve şeffaflık ilkeleri üzerine kurulu bir Avrupa Yükseköğrenim Alanı kurmayı istiyoruz. Bilgi temelli bir toplum kurarken zengin mirasımızı ve kültürel çeşitliliğimizi unutmamalıyız. Bizler kendimizi karmaşık modern toplumlar bağlamında yüksek öğretimde kamu sorumluluğu ilkesini desteklemeye adıyoruz. Yüksek öğretim, araştırmanın, eğitimin ve yeniliklerin kavşağına yerleştirildiğinde Avrupa'nın rekabet edebilirliğinin de anahtarı olacaktır. 2010'a yaklaşırken yüksek öğretim kurumlarının üzerinde anlaşmaya varılmış reformları uygulamak için gereksinim duydukları özerkliği sağlamayı görev olarak kabul ediyor ve kurumlara sürdürülebilir kaynak sağlanmasının gerekliliğini kabul ediyoruz (Bologna Süreci Temel Bilgileri, 2005: 49).

BÖLÜM 3. ERASMUS PROGRAMI VE SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDE ERASMUS UYGULAMALARI

Daha önceki bölümümüzde bahsettiğimiz Erasmus Programı bugün itibariyle Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları içerisinde ciddi bir geçmişe ve birikime sahip olan en önemli alt programdır. 1987 yılında başlayan bu program bugün 1.200.000'i aşkın Erasmus paydaşına ulaşmış durumdadır. Bu yönü ile aynı zamanda programların devamlılığı için de iyi bir tecrübe olmaktadır.

Yükseköğretimde Avrupa işbirliğinin en başarılı yanı, öğrenci hareketliliğini sağlayan Erasmus Programı'nın 1987 yılında kurulmasıdır (Leidenfrost, 1999: 59). Avrupa Eğitim Programlarının etkisi yalnızca öğrenci hareketliliğinin artması değil, okul öğretmenleri, yükseköğretim akademisyenlerinin, çok çeşitli işbirliklerinin, yeni öğrenme modülleri, çalışma programları, üniversite olmayan yüksek öğretim kurumlarındaki birimlerin gelişimi ve genişletilmiş işbirliği ağlarının artışı sağlamaktadır (Roelands, Druine, 1999: 94).

Ulusal kimlik, sürdürülebilir gücün ana dayanağı ve ulusal kanunların kaynağı eğitimdir. Ayrıca eğitim, insanları Avrupalı yapmayı sağlar. Avrupalılık Kimliği, ortak değerlerin kabulü, karşılıklı saygı ve karşılıklı dayanışma ve birbirine bağlı olma ile sağlanır (Raivola, 1999: 140).

Yükseköğretim sisteminde, Socrates Programının kolu Erasmus, başka ülkelerde çalışmak, eğitim görmek ve yaşamının avantajlarından çekinen öğrenciler için büyük bir cazibe kaynağı olmaktadır (Convey, Vigouroux-Frey, 1999: 162). Bunun en büyük sebebi Erasmus Programı kapsamında ev sahibi Ulusal Ajans tarafından sağlanan hibe ve Erasmus kapsamında gidilen ülkede tanınan imtiyazlardır.

Erasmus, eğitim alanında işbirliği anlamındaki Avrupa çalışmalarının ilk desteğini vermiştir. Bu konudaki önemli gelişmeler kendini şimdiden hissettirdi. Böylelikle Erasmus programının geliştirilebilirliği anlaşıldı ve böylece yeni programlar açıldı, özellikle öğretmenler için. Bundan sonra Avrupa'daki yükseköğretim alanındaki işbirlikleri çok büyük önem kazandı (W. Kron, 1999: 180).

Erasmus Programı kapsamında verilen burslar, yurtdışındaki yaşam giderlerinin artışı ve yurtdışında eğitimin pahalı olmasını tamamen karşılayamaz durumda, bu sorunlara ek olarak Erasmus Programı'nın tanıtımında yönetsel altyapının verimsizliği ve yaygınlaştırmalardaki yetersizliklerde eklenmiştir (Kassotakis, 1999: 198). Yunanistan ve diğer Avrupa ülkeleri arasındaki eğitim alanındaki ortaklık, değişimlerdeki tecrübeler, Avrupa fonlarından finansal yardımlar, Yunanistan eğitimindeki reformlara olumlu etki yapmıştır. Fakat bu gelişmelere rağmen zayıflık kendini hala göstermektedir (Kassotakis, 1999: 202).

Yükseköğretim alanında, çeşitli Avrupa Birliği Programları sayesinde gözle görülür bir gelişme katedildi. Özellikle Socrates/Erasmus ve Leonardo da Vinci bunda pay sahibidir. Bu programın asıl amaçları, lisans alanındaki hareketlilik ve yüksek lisanstaki yüksek sınıflandırma ve istihdam olanağı yaratmaktır (Byrne, Cremin, Griffin, 1999: 223).

Hikayenin uyuyan güzeli İtalyan yükseköğretimi olduğunu, dikkate alırsak, İtalyan üniversitelerinde prens'in ayak sesleri duyulabilir. İtalyan üniversite yapısı ve mantalitesindeki en büyük değişikliği öğrenci ve akademisyen hareketliliğine dayanan Avrupa Topluluğu Programları yarattı. İtalya'nın Avrupa Birliği Programları olan Erasmus, Comett, Lingua ve Tempus ve şu sıralar Socrates ve Leonardo büyüyor ve Avrupa Standartlarına yaklaşıyor. Böyle olmasına rağmen kuzey ve güneydeki geleneksel ayrılıklarda dolayı coğrafi olarak İtalya'da dağılım; düzensiz ve dengesizdir (Attilio, 1999: 240). Öyle gözüküyor ki Avrupa isimli Prens İtalyan Yükseköğretim sistemini öpücüğüyle uyandırmaya başladı (Attilio, 1999: 246).

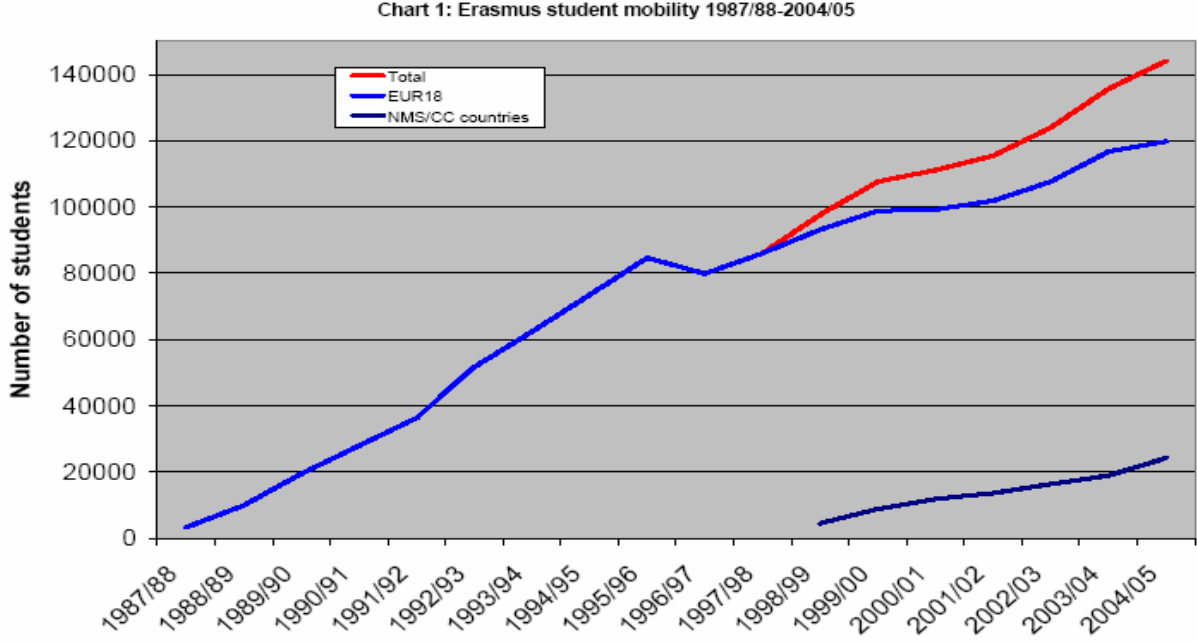
İspanya'da Avrupa boyutu yükseköğretim alanında etkindir. Üniversite öğrencileri bilimsel ve kültürel etkileşimi sağlayan Avrupa Topluluğu'nun sunduğu Erasmus Programı çerçevesinde çeşitli avantajlardan yararlanabilir. Bazı özel kurumlar, öğrencilere yarı akademik yıllarını Avrupa'nın diğer üniversitelerinde geçirebilecekleri önlisans, lisans, yüksek lisans imkanları sağlamaktadır (Esturla, 1999: 339).

Avrupa Birliği'ndeki iki öğrenim programı olan Socrates ve Leonardo'ya İsveç etkin bir şekilde dahil olmuştur. Üye olmadan önce Avrupa ekonomik Topluluğu çerçevesinde İsveç öğrencileri Erasmus öğrenci değişim programlarında rol almıştır. Programların genel seyrini etkilemiyor olmasına rağmen İsveçliler Lingua ve Comenius'ta yer almak için ilgi gösterdiler (Salin, Waterman, 1999: 345).

3.1. Avrupa'da Erasmus Uygulamaları

Avrupa; Avrupa Birliği ülkeleri, Avrupa Birliği'ne aday ülkeler (Mayıs 2004'ten önce ve sonra olmak üzere ikiye ayrılır), Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkeleri gibi gruplara ayrılmakla beraber Avrupa kıtası olarak düşündüğümüz bu bölümde, Erasmus ile ilgili istatistiksel verilerin bulunduğu şekilleri inceleyeceğiz. Bugün Hırvatistan'ın da adaylığı söz konusu olmasına rağmen bu şekillerde çoğunlukla 31 Avrupa ülkesinin verilerini değerlendireceğiz. Çünkü Hırvatistan'ın henüz Erasmus tecrübesi bulunmamaktadır.

Şekil 3.1.1. Erasmus Öğrenci Hareketliliği 1987/88-2004/2005

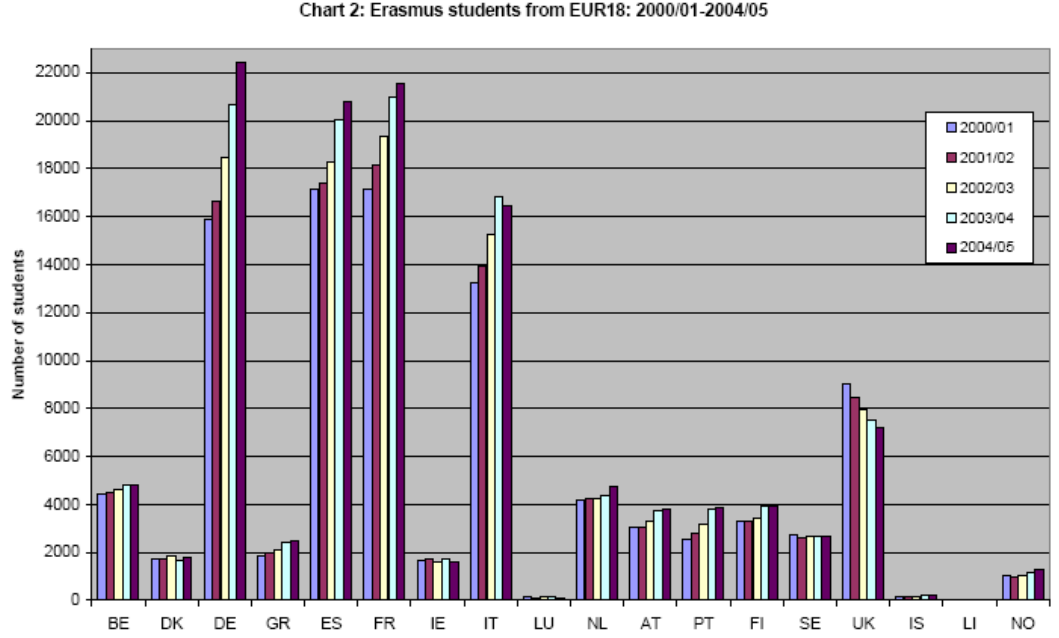

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Erasmus Programı kapsamında 2004-2005 dönemini de kapsayan yukarıdaki şekil doğrultusunda Avrupa çapında gerçekleşen toplam 1.200.000’lik paydaşın yıllara göre dağılımı yer almaktadır. Yılda 140.000 sınırına ulaşan öğrenci değişiminin en büyük nedeni Avrupa Birliği’ne aday ülkelerin 1998-1999 döneminde programa dahil olmasıyla doğrudan ilgilidir. “Halen 31 ülkede, 2199 yükseköğretim kuruluşu Erasmus Programı’na katılmaktadır”

(http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/erasmus_en.html, 23.04.2006).

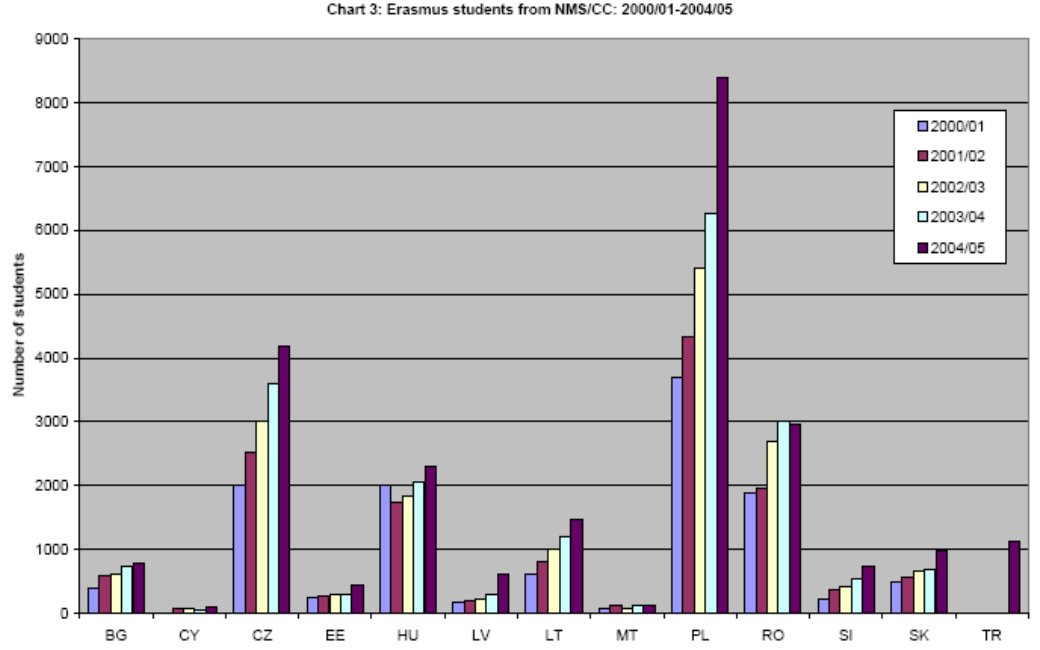
Şekil 3.1.2. EUR18'den Erasmus Öğrencileri 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

EUR18 olarak bahsedilen Belçika, Danimarka, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Avusturya, Portekiz, Finlandiya, İsveç ve Birleşik Krallık'tan oluşan EU 15 ile İzlanda, Norveç ve Lihteyştayn'dan oluşan EFTA ülkelerinin tümüdeki Erasmus öğrencilerinin toplam sayıları 2000-2001 ve 2004-2005 dönemlerini kapsayacak şekilde yukarıdaki şekil'de sunulmaktadır. 3. sütunda görülen Almanya'nın performansını, Fransa, İspanya ve İtalya takip etmekte, 5 yıllık bir dönem içerisinde 13.000-17.000 aralığındaki değişim oranlarını 17.000-22.000 seviyelerine çıkardıkları rahatlıkla görülmektedir. En düşük seviyedeki değişimi ise Lihteyştayn'da gerçekleştirmiştir.

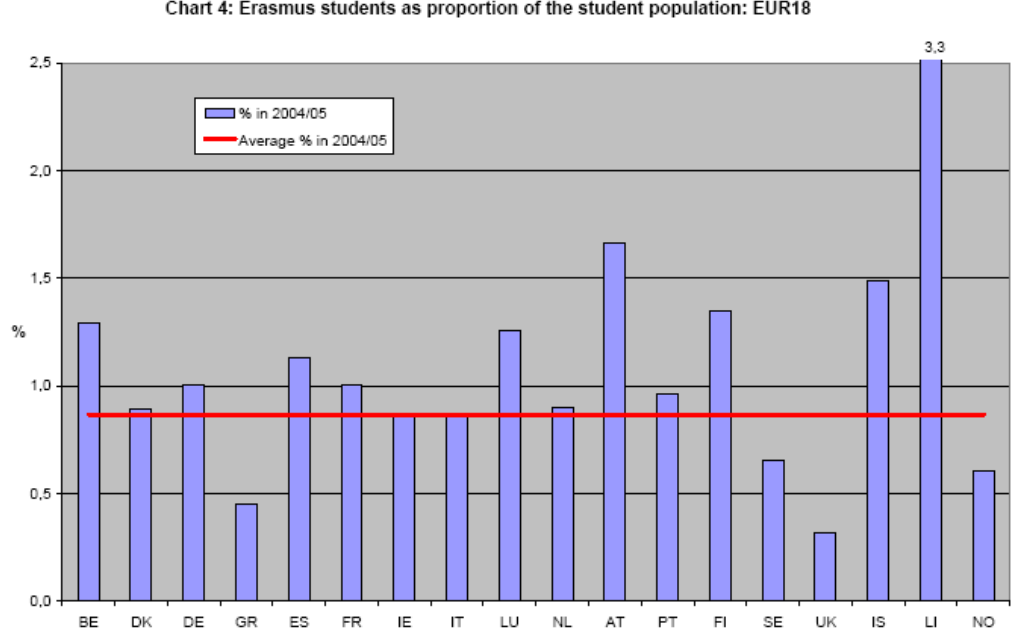
Şekil 3.1.3. NMS/CC'den Erasmus Öğrencileri 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yine 2000-2001 ve 2004-2005 dönemlerini kapsayacak şekilde, NMS/CC olarak bahsedilen Bulgaristan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Romanya, Slovenya, Slovakya ve Türkiye'deki Erasmus öğrencilerinin toplam sayıları yukarıdaki şekil'de sunulmaktadır. Burada Polonya'nın başı çektiği, Çek Cumhuriyeti'nin ardından Romanya ve Macaristan'ın ardından geldiği ciddi bir hareketlilik potansiyeli gözükmemektedir. Yıllara göre istikrar içinde artan sayıları ne yazık ki diğer ülkeler yeni yeni yakalamaya başlamışlardır. Genel olarak diğer ülkeler 1500 sınırını geçememiş ve bu performans ile bir 5 yıllık süre sonunda geçeceğe benzemektedir. Türkiye için ise 2004-2005 dönemi şekilde bahsi geçen ülkeler arasında bir anda 6.lığı getirmiştir.

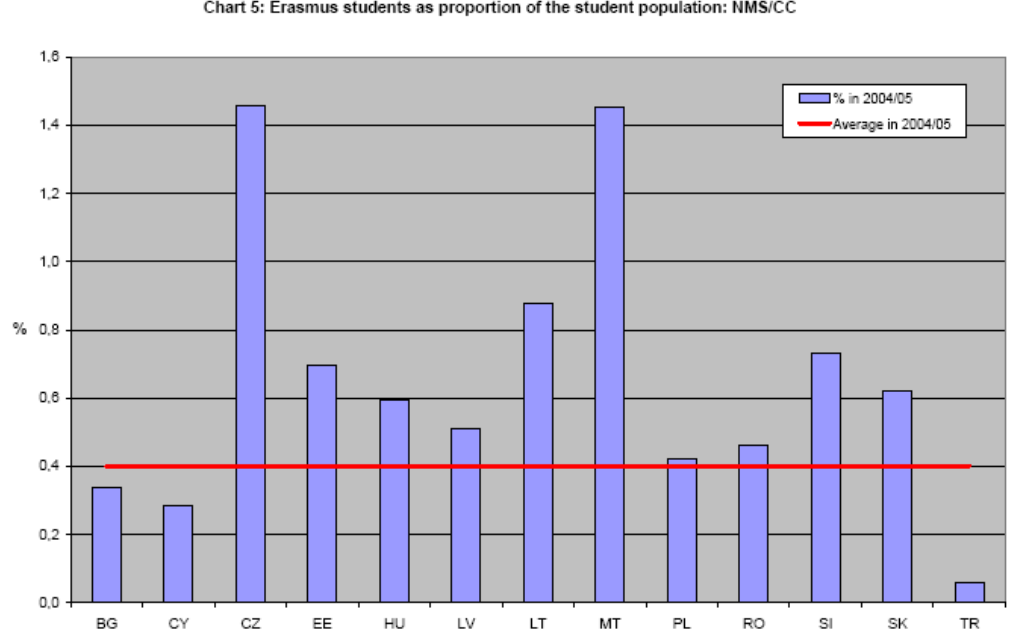
Şekil 3.1.4. Erasmus Öğrencilerinin EUR:18'in Öğrenci Nüfusuna Oranı

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil EUR:18'in 2004-2005 dönemi için gerçekleştirmiş olduğu hareketlilik içerisinde toplam Erasmus öğrenci sayısının, ülke genelindeki öğrenci nüfusuna %lik olarak oranını vermektedir. Bu oran Lihteyştayn'da %3.3 gibi yüksek bir oranı bulmuştur. Genel olarak %0.8 ortalama verilen şekil'de birçok ülke ortalamanın çevresinde dağılım göstermiştir. Ancak %1'lik bir orana sahip Almanya ve Fransa'nın öğrenci nüfusu ile yakın oranlara sahip başka bir Avrupa ülkesini aynı şartlarda değerlendirmek mümkün olmayacaktır.

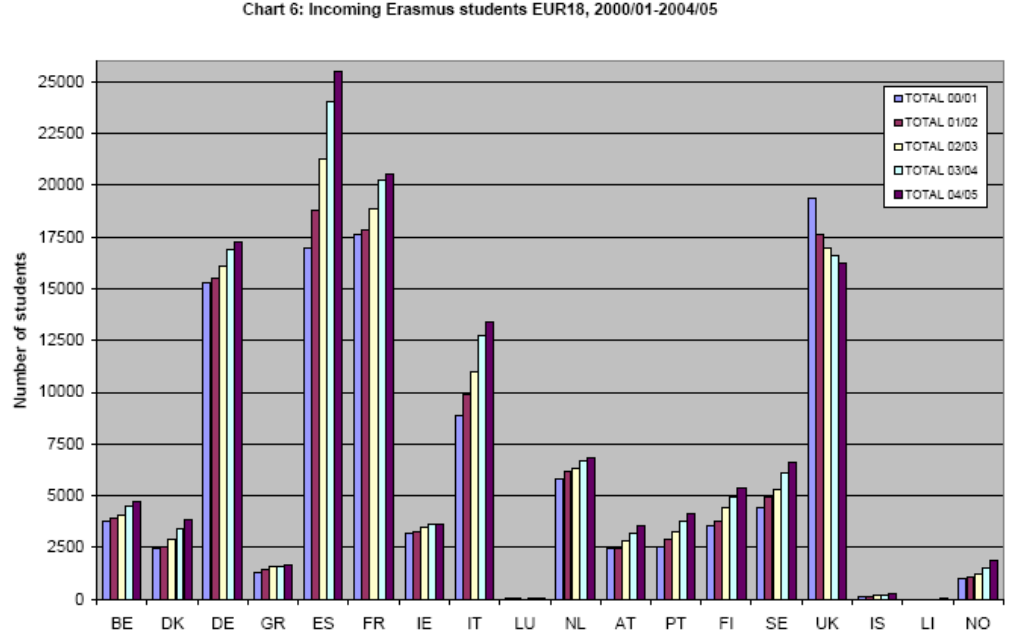
Şekil 3.1.5. Erasmus Öğrencilerinin NMS/CC'nin Öğrenci Nüfusuna Oranı

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil NMS/CC'nin 2004-2005 dönemi için gerçekleştirmiş olduğu hareketlilik içerisinde toplam Erasmus öğrenci sayısının, ülke genelindeki öğrenci nüfusuna %lik olarak oranını vermektedir. Bu oran Çek Cumhuriyeti ve Malta'da %1.45 gibi diğer aynı statüdeki ülkelere oranla yüksek çıkmaktadır. Genel olarak %0.4 ortalama verilen şekil'de birçok ülke ortalamanın üzerinde dağılım göstermiştir. Türkiye'nin %0.1'lik bir oranla bu ülkeler arasında arka sıralarda oluşu gerek programın ülkemizde yeni resmiyet kazanmış oluşu, gerekse yaygınlaştırılma sürecinde oluşu gibi iki temel neden yatmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin büyük öğrenci nüfusu göz önünde bulundurulursa bu sayının bir başlangıç olduğu unutulmamalı, diğer ülkelerle kıyaslaması buna göre yapılmalıdır.

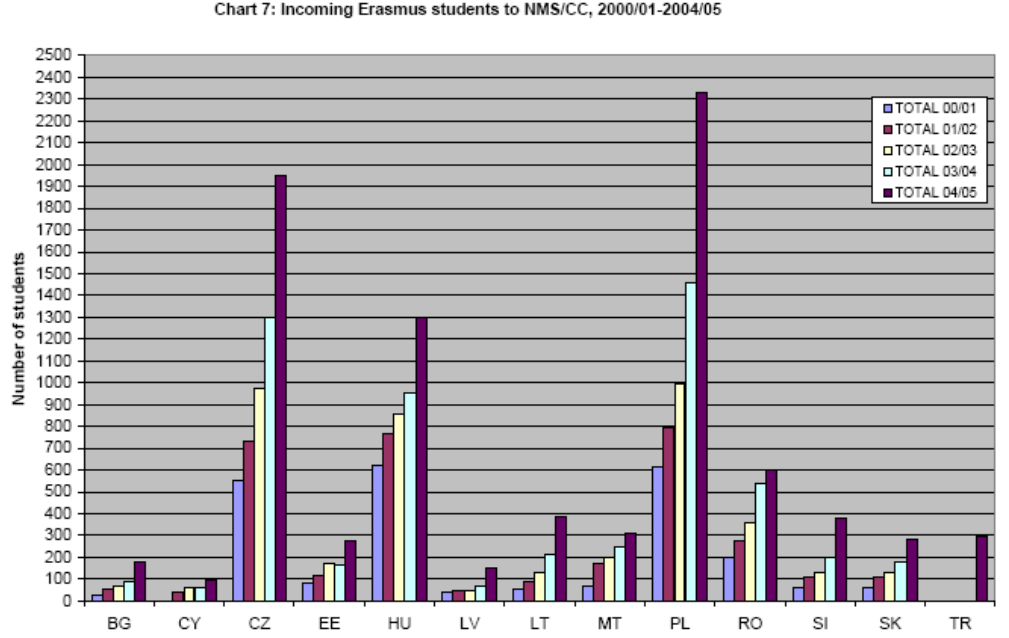
Şekil 3.1.6. EUR18'e Gelen Erasmus Öğrencileri, 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil EUR18'e Gelen Erasmus Öğrencilerini, 2000/01-2004/05 yıllarını kapsayacak şekilde toplam 5 yıllık olarak göstermektedir. Bu şekil'den açıkça anlaşılacağı gibi İspanya, Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık açık arayla en çok tercih edilen ülkeler konumundadır. 25.000 gelen öğrenci ile en üst gelen rakamı İtalya'nın şekilde'ki 5. sırasının ardından 12.500 seviyesine düşerken, diğer ülkelere tercih 6500 civarlarında kalmıştır. Bu Şekil bizleri, Toplam Erasmus Öğrencileri şekli ile uyumlu, tutarlı bir sonuca ulaştırmaktadır. Tercih edilen ülkeler Avrupa Birliği'nin mimarı olan ülkelerdir.

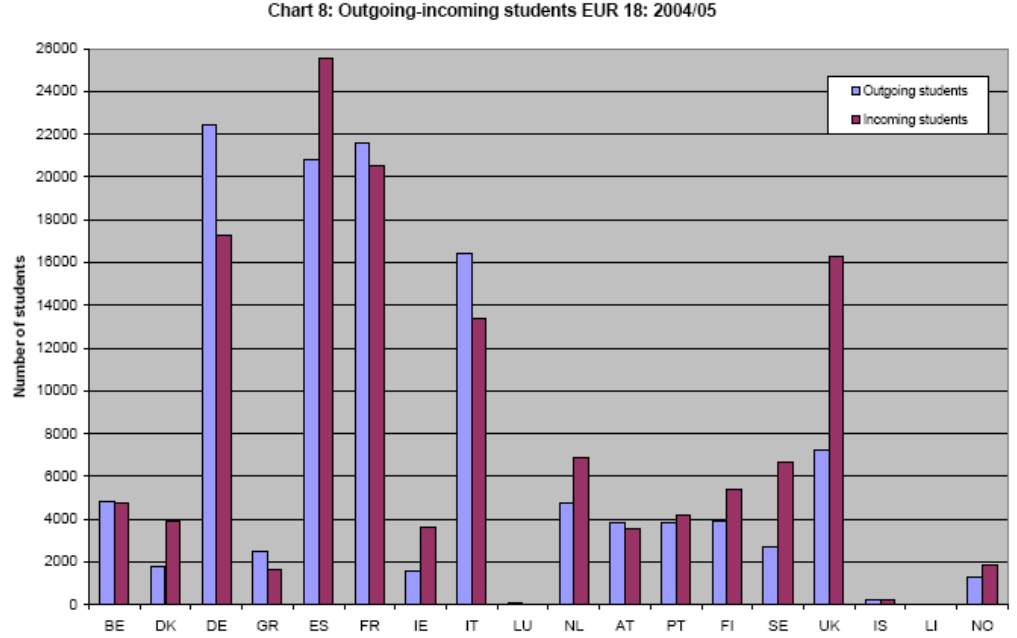
Şekil 3.1.7. NMS/CC'ye Gelen Erasmus Öğrencileri, 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil NMS/CC'ye Gelen Erasmus Öğrencilerini, 2000/01-2004/05 yıllarını kapsayacak şekilde toplam 5 yıllık olarak göstermektedir. Bu şekil'den açıkça anlaşılacağı gibi Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan açık arayla en çok tercih edilen ülkeler konumundadır. Bu üç ülke sırasıyla 2350, 1950 ve 1300'er öğrenci kabul eder hale gelmişlerdir. Toplamı 6000'ı geçmeyen gelen öğrenci şekli, Avrupa Birliği üyeleri arasında Erasmus gelen öğrenci sıralamasında alt sıralarda kalmış Hollanda'nın toplam sayısına eşittir. Bu şekil'den anlaşıldığı üzere, diğer ülkeler için gelen öğrencide üst seviye 2004-2005 yılı için 400-600 arasındadır. Bu şekil'den, daha önceki şekillere göre çıkarabileceğimiz bir sonuçta, 5 yıllık bir süreçte toplam öğrenci sayılarında ülkelerin kendi geçmiş yıllarına oranla hızlı ilerlemeler olduğudur. Yine bir diğer sonuçta, Toplam Erasmus Öğrencileri şekli ile uyumlu, tutarlı bir sonuç olan Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nin bu programlarda daha fazla bir potansiyeli olduğudur.

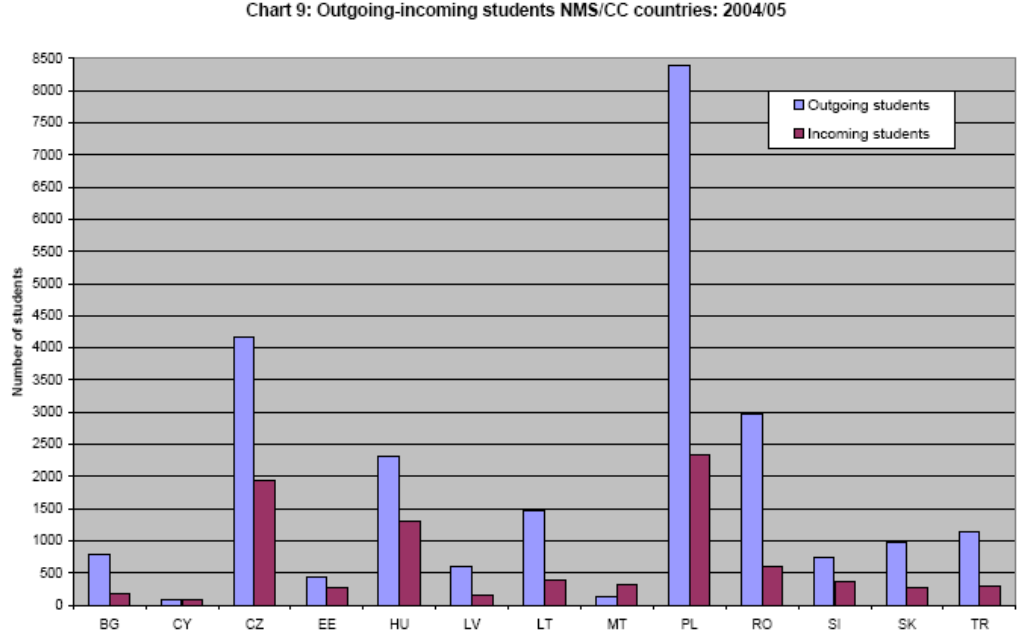
Şekil 3.1.8. EUR 18'e Giden-Gelen Öğrenciler 2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil EUR 18'e Giden-Gelen Öğrencilerin 2004-2005 olmak üzere son bir dönemlik rakamlarını karşılaştırmalı olarak sunmaktadır. İspanya toplamda 46.000 civarı bir rakamla Fransa ve Almanya'nın giden-gelen toplam öğrenci sayısının çok az önündedir. Başlı çeken bu 3 ülkenin dışında Birleşik Krallığa gelen öğrenci sayısının Almanya'ya gelen öğrenci sayısı ile aynı olması ve Birleşik Krallıktan giden öğrenci sayısı 7.000 dolaylarında iken gelen öğrenci sayısının 16.000'i civarında oluşu şekil'den çıkan ilginç sonuçlardandır. Yine İsveç, Danimarka, İrlanda ve Hollanda gidenden çok gelen öğrenciye sahip ülkelerdir. Ancak İngiltere'nin Almanya kadar gelen öğrenciye sahip oluşunun ardında yatan tercih edilebilirlik, aynı şekilde kendi öğrencilerinin eğitimdeki tercihlerini ya da giden öğrenciler için sağlanan kolaylıklar ile ilgili fikirleri gösterebilmektedir.

Şekil 3.1.9. NMS/CC'ye Giden-Gelen Öğrenciler 2004/05

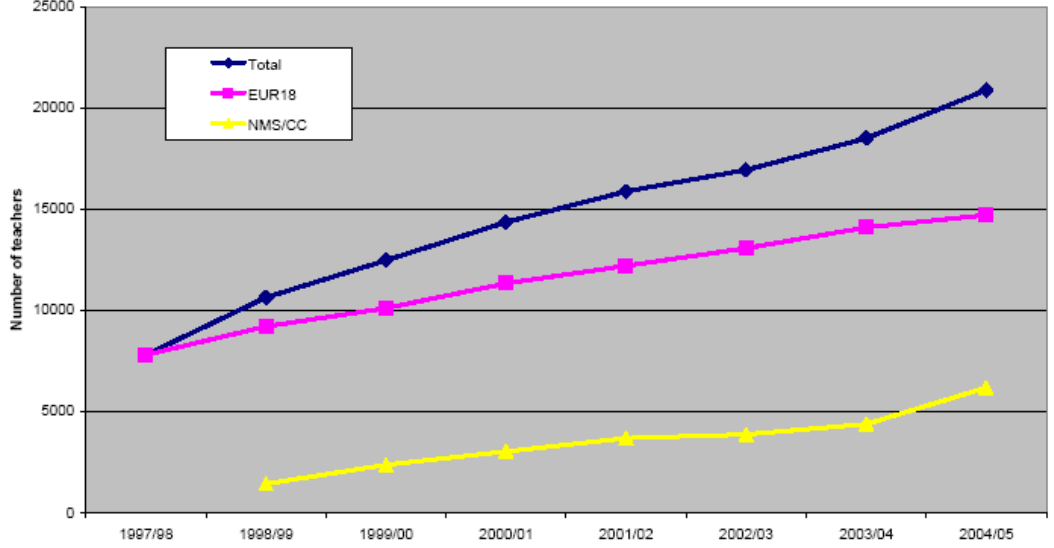

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil NMS/CC'ye Giden-Gelen Öğrencilerin 2004-2005 olmak üzere son bir dönemlik rakamlarını karşılaştırmalı olarak sunmaktadır. Polonya toplamda 10.500 en yakın takipçisi Çek Cumhuriyetini 5.500 öğrenci geride bırakmıştır. Bu iki ülkeyi takiben gelen Romanya ve Macaristan'ın 3.500'er öğrencilik istatistikleri dışında şekilde geriye kalan diğer ülkeler ne yazık ki çok tatmin edici istatistikler göstermemektedir. Türkiye ise toplamda 1.400 öğrencilik bir değişim göstermiştir. Giden öğrencilerin Malta dışında tüm ülkelerde gelen öğrenciden fazla olduğu düşünülürse bu şekil Avrupa Birliği üye ülkelerinin giden-gelen öğrenci şeklinin devamı niteliğindedir.

Şekil 3.1.10. Erasmus Öğretim Elemanı Hareketliliği 1997/98-2004/05

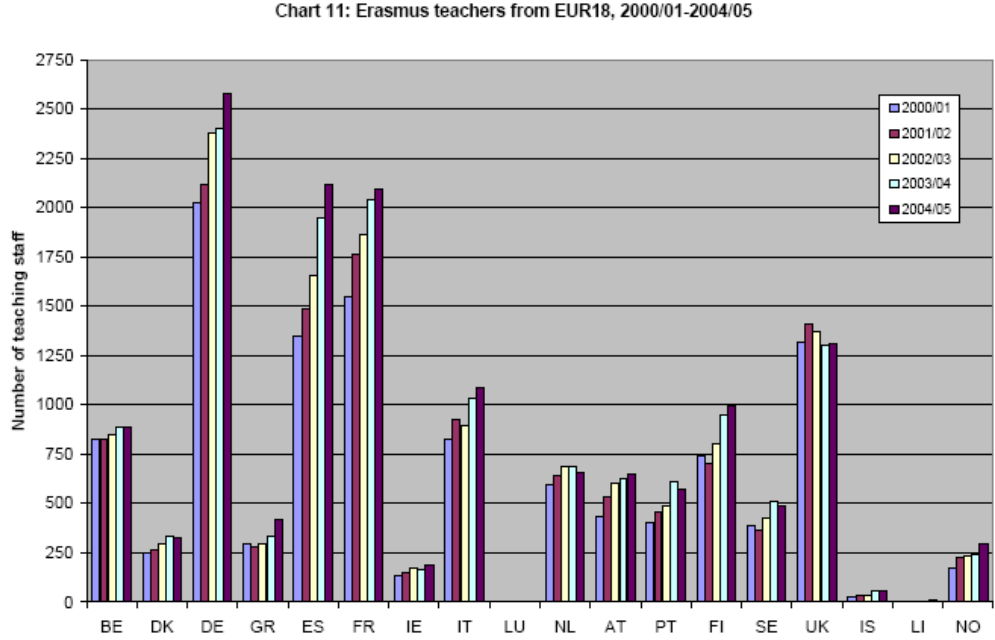
Chart 10: Erasmus teacher mobility 1997/98-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil Erasmus Öğretim Elemanı Hareketliliğini EUR18 ve NMS/CC olarak iki ayrı şekil’de ve toplam olarak 1997/98-2004/05 dönemleri arasında gösteriyor. 1997-1998 döneminde toplam 8.000 öğretim elemanı hareketliliği sağlanmışken, 2001-2002 döneminde bu sayı 16.000’a çıkıyor. Öğrenci hareketliliğindeki performans artışı ve Avrupa Birliği’ne aday olmayan ülkelerin Erasmus Programına aktif şekilde katılımları, bu şekildeki istikrarlı yükselişin ilerleyen dönemlerde de devam edeceğini göstermektedir.

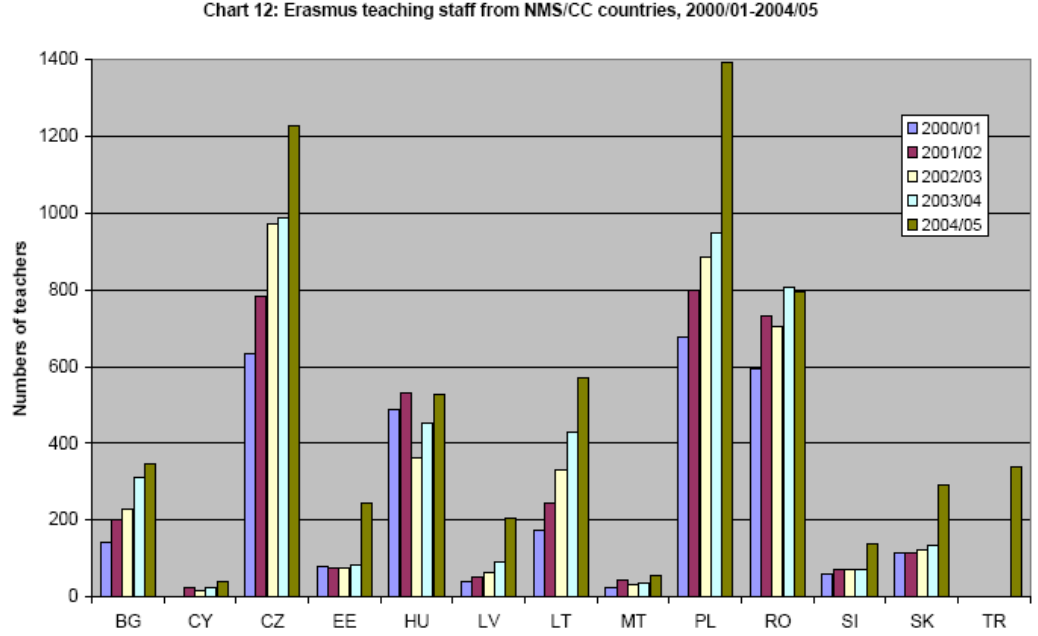
Şekil 3.1.11. EUR 18'den Erasmus Öğretim Elemanları 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil EUR18'den Erasmus Öğretim Elemanları hareketliliğini, 2000/01-2004/05 yıllarını kapsayacak şekilde toplam 5 yıllık olarak göstermektedir. Öğrenci değişiminde lider olan İspanya'nın aksine öğretim elemanı değişiminde Almanya lider konumdadır. 2.600 civarı öğretim elemanı hareketliliğini takiben, 2100 civarı hareketlilik sayısı ile İspanya ve Fransa ard arda gelmektedir. Şekil'de ilgi çeken bir veri de Birleşik Krallık'ın öğretim elemanı değişiminde gözle görülür oranda bir azalma olduğudur.

Şekil 3.1.12: NMS/CC'den Erasmus Öğretim Elemanları 2000/01-2004/05

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Yukarıdaki şekil NMS/CC'den Erasmus Öğretim Elemanları hareketliliğini, 2000/01-2004/05 yıllarını kapsayacak şekilde toplam 5 yıllık olarak göstermektedir. Öğrenci değişiminde de olduğu gibi Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan açık arayla öğretim elemanı değişimini destekleyen ve en çok faydalanan ülkelerdir. Bu üç ülkenin toplam değişimi 2004-2005 döneminde toplam 3.400'e ulaşmıştır. Bu geriye kalan 12 ülkenin toplam değişimine eşittir. Türkiye bahsedilen dönemde 350 üzerinde bir değişim sağlayarak birçok ülkenin önüne geçmiştir.

Şekil 3.1.13. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2004

Ülkeler	Öğrenci Değişimi	Öğretim Elemanı Değişimi	Değişim Organizasyonu	Erasmus Yoğun Dil Kursları
Belçika (België)	1.342.102	133.607	317.426	
Belçika (Belgique)	1.626.446	208.852	482.538	52.908
Danimarka	1.589.427	240.372	325.086	46.028
Almanya	14.856.905	1.899.431	2.785.349	0
Yunanistan	4.000.803	335.636	357.288	30.340
İspanya	15.204.200	1.476.475	2.776.340	0
Fransa	14.668.116	1.427.552	2.898.151	0
İrlanda	1.529.158	207.506	290.488	0
İtalya	13.461.332	1.007.104	2.190.002	172.670
Lüksemburg	208.703	59.363	10.146	0
Hollanda	3.849.247	505.943	728.038	75.560
Avusturya	2.202.985	319.606	554.091	0
Portekiz	3.692.502	377.631	505.118	55.916
Finlandiya	2.360.910	355.673	615.859	66.317
İsveç	2.796.185	426.813	470.904	77.510
Birleşik Krallık	13.793.135	989.822	1.446.729	0
EUI	10.190	4.732	1.821	0
Toplam 15	97.192.346	9.976.118	16.755.374	577.249
İzlanda	236.795	70.140	22.997	13.695
Lihteyştayn	22.418	5.676	10.180	
Norveç	1.582.041	251.688	203.467	34.469
Toplam 18	99.033.600	10.303.622	16.992.018	625.413
Kıbrıs	363.321	63.229	24.871	8.721
Çek Cumhuriyeti	2.312.378	307.667	505.645	23.975
Estonya	806.126	170.158	66.034	12.563
Macaristan	2.891.225	352.202	362.990	21.064
Litvanya	1.486.044	250.262	183.389	10.804
Letonya	1.170.490	166.820	67.185	8.756
Malta	219.297	60.842	19.284	10.149
Polonya	13.422.527	1.053.194	786.882	27.621
Slovenya	1.027.131	128.729	73.174	13.089
Slovakya	1.441.925	224.446	130.247	10.297
Toplam 28	124.174.064	13.081.171	19.211.719	772.452
Bulgaristan	1.737.729	187.795	283.862	9.941
Romanya	3.250.000	357.478	525.013	15.942
Türkiye	3.281.103	400.616	695.657	20.110
Toplam 3	8.268.832	945.889	1.504.532	45.993
Toplam	132.442.896	14.027.060	20.716.251	818.445

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Şekil 3.1.14. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2005

Ülkeler	Öğrenci Değişimi	Öğretim Elemanı Değişimi	Değişim Organizasyonu	Erasmus Yoğun Dil Kursları	Toplam
Belçika (België)	1.910.091	210.876	511.499	71.561	2.704.027
Belçika (Belgique)	1.588.885	128.644	343.564	0	2.061.093
Çek Cumhuriyeti	2.940.502	329.616	623.619	32.178	3.925.915
Danimarka	1.809.032	235.348	339.192	62.250	2.445.822
Almanya	18.109.939	2.109.610	3.166.500	0	23.386.049
Estonya	931.237	176.926	70.985	14.400	1.193.548
Yunanistan	5.041.056	332.309	399.830	37.235	5.810.430
İspanya	17.771.769	1.779.192	3.071.341	0	22.622.302
EUI	10.629	5.000	2.601	0	18.230
Fransa	17.383.352	1.535.860	3.240.046	0	22.159.258
İrlanda	1.812.058	228.367	306.622	0	2.347.047
İtalya	16.074.581	1.085.661	2.474.420	238.129	19.872.791
Kıbrıs	401.791	66.223	29.859	9.108	506.981
Letonya	1.411.328	164.289	77.730	9.400	1.662.747
Litvanya	1.848.072	285.921	231.275	12.816	2.378.084
Lüksemburg	232.642	60.540	6.803	0	299.985
Macaristan	3.590.730	378.836	378.817	26.187	4.374.320
Malta	228.591	61.836	22.613	11.306	324.346
Hollanda	4.598.298	543.347	774.763	92.840	6.009.248
Avusturya	2.242.055	316.962	621.668	0	3.180.685
Polonya	17.385.419	1.214.238	962.980	38.713	19.601.350
Portekiz	4.421.860	442.196	595.251	74.140	5.533.447
Slovenya	1.171.954	132.303	92.298	15.957	1.412.512
Slovakya	1.697.289	243.492	144.521	11.718	2.097.020
Finlandiya	2.741.097	357.860	685.007	87.132	3.871.096
İsveç	3.383.012	469.198	493.188	104.770	4.450.168
Birleşik Krallık	17.747.139	1.125.913	1.434.423		20.307.475
Toplam 25	148.484.408	14.020.313	21.101.415	949.840	184.555.976
İzlanda	271.588	72.800	37.370	16.288	398.046
Lihteyştayn	20.024	6.446	3.051	0	29.521
Norveç	1.816.831	245.293	222.270	46.422	2.330.816
Toplam 28	150.592.851	14.344.852	21.364.106	1.012.550	187.314.359
Bulgaristan	1.962.408	196.962	283.695	11.035	2.454.100
Romanya	3.628.821	345.666	541.904	20.428	4.536.819
Türkiye	5.066.758	627.430	936.275	26.304	6.656.767
Toplam 3	10.657.987	1.170.058	1.761.874	57.767	13.647.686
Toplam	161.250.838	15.514.910	23.125.980	1.070.317	200.962.045

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Şekil 3.1.15. Socrates/Erasmus Action 2.2 – Bütçe Paylaşımı 2006

Ülkeler	Öğrenci Değişimi	Öğretim Elemanı Değişimi	Değişim Organizasyonu	Erasmus Yoğun Dil Kursları
Belçika (België)	2.188.391	227.810	489.270	82.567
Belçika (Belgique)	1.791.949	141.711	347.518	0
Çek Cumhuriyeti	3.352.755	367.911	697.706	45.661
Danimarka	1.935.272	238.807	330.441	78.652
Almanya	21.174.591	2.094.385	3.328.775	0
Estonya	1.039.505	186.338	84.756	15.110
Yunanistan	5.924.700	392.474	414.950	47.789
İspanya	19.995.415	1.913.276	3.131.851	0
EUI	10.613	5.215	2.222	0
Fransa	20.456.752	1.687.239	3.278.683	0
İrlanda	2.122.658	249.910	289.935	0
İtalya	18.795.310	1.200.737	2.494.429	298.727
Kıbrıs	501.211	69.082	30.788	9.192
Letonya	1.610.364	170.285	101.909	10.828
Litvanya	2.259.736	295.453	269.266	15.630
Lüksemburg	234.067	60.835	20.946	0
Macaristan	4.321.294	394.765	390.981	35.757
Malta	257.117	57.066	22.243	14.693
Hollanda	5.266.963	515.507	766.745	120.033
Avusturya	2.555.729	340.510	638.715	0
Polonya	20.992.272	1.305.403	1.145.237	48.913
Portekiz	4.997.083	630.303	624.506	92.357
Slovenya	1.313.311	129.219	110.305	23.886
Slovakya	1.921.407	253.900	166.929	13.591
Finlandiya	3.150.203	391.307	701.008	105.943
İsveç	4.025.862	479.423	481.692	135.680
Birleşik Krallık	20.668.785	1.174.765	1.307.570	
Toplam 25	172.863.315	14.973.636	21.669.346	1.195.009
İzlanda	304.317	76.290	38.235	16.992
Lihteyştayn	21.089	6.485	3.514	0
Norveç	2.150.359	252.589	231.805	50.991
Toplam 28	175.339.080	15.309.000	21.942.900	1.262.992
Bulgaristan	2.163.629	188.908	285.019	12.609
Romanya	4.133.518	360.901	544.517	23.877
Türkiye	8.329.559	727.261	1.097.271	32.784
Toplam 3	14.626.706	1.277.070	1.926.807	69.270
Toplam	189.965.786	16.586.070	23.869.707	1.332.262

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Şekil 3.1.13, Şekil 3.1.14 ve Şekil 3.1.15'te Socrates/Erasmus Action 2.2 kapsamındaki bütçe paylaşımı sırasıyla 2004, 2005 ve 2006 yıllarında ülkelere ayrılan ödeneklerin dökümü halinde verilmektedir. Socrates Programının alt programı olan Erasmus değişim programı bünyesinde Eylem 2.2 başlığı altında; Öğrenci Değişimi, Öğretim Elemanı Değişimi, Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi Çalışmaları, Değişim Organizasyonu ve Erasmus Yoğun Dil Kursları çalışmaları hibelenmektedir (http://www.ua.gov.tr/portal/page?_pageid=218,3557&_dad=portal&_schema=PORTAL 09.08.2006).

3.2. Türkiye’de Erasmus Uygulamaları

Şekil 3.2.1. Mutabakat Zaptı Ödeme Planı

- Leonardo da Vinci II programına yapılacak katkinin yıllık miktarı (Euro cinsinden) su şekilde olacaktır:

2004 Yılı (2003 yılı katılım öncesi fonlarından)	2005 Yılı (2004 yılı katılım öncesi fonlarından)	2006 Yılı (2005 yılı katılım öncesi fonlarından)
4.726.508	8.418.059	8.318.218

- Socrates II programına yapılacak katkinin yıllık miktarı (Euro cinsinden) su şekilde olacaktır:

2004 Yılı (2003 yılı katılım öncesi fonlarından)	2005 Yılı (2004 yılı katılım öncesi fonlarından)	2006 Yılı (2005 yılı katılım öncesi fonlarından)
7.100.746	8.758.039	12.965.281

- Gençlik programına yapılacak katkinin yıllık miktarı (Euro cinsinden) su şekilde olacaktır:

2004 Yılı (2003 yılı katılım öncesi fonlarından)	2005 Yılı (2004 yılı katılım öncesi fonlarından)	2006 Yılı (2005 yılı katılım öncesi fonlarından)
2.572.746	2.823.902	3.716.501

Avrupa Topluluğu’nu temsilen Avrupa Toplulukları Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti 15 Nisan 2004 tarihinde imzaladıkları mutabakat zaptı doğrultusunda Türkiye’ye 2004 yılında ödenecek olan toplam miktarın %61.92’si Erasmus için ayrılmıştır. 2005 yılında ödenecek olan toplam miktarın %76.00’si Erasmus için tahsis edilmiştir. 2006 yılı için hedeflenen ödenek ise toplam miktarın %78.57’sini almıştır. Bütçenin bu şekilde paylaşılması Socrates Programı’nın 2. aşamasının son yılında Erasmus’un genel bütçe içerisinde geldiği önemli yeri, Socrates’in 3. aşamasında da devam ettireceğinin sinyallerini vermektedir.

Şekil 3.2.2: Erasmus Öğrenci Hareketliliği 2004/2005 – Ülkelere Göre Toplam Öğrenci Sayıları

TABLE 1: Erasmus student mobility 2004/2005 - Total number of students by country

		Host Country																															
Country of home institution		BE	DK	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI	SE	UK	IS	LI	NO	BG	CY	CZ	EE	HU	LV	LT	MT	PL	RO	SI	SK	TR	TOTAL
	BE	0	54	144	28	624	179	77	226	0	185	82	54	77	66	177	3	0	17	8	0	31	3	17	2	4	4	49	16	8	0	2	2105
DK	0	89	164	37	701	581	45	192	0	150	85	144	142	110	131	4	0	23	10	3	34	2	22	0	5	8	55	7	12	5	7	2728	
DE	0	123	308	85	1325	740	122	420	0	335	137	188	219	176	308	7	0	40	18	3	65	5	39	2	9	12	104	23	15	5	9	4833	
GR	0	56	326	16	296	285	34	96	0	117	96	12	16	29	326	11	0	30	0	3	22	1	14	1	4	4	25	0	1	5	8	1793	
ES	0	319	477	175	4710	4306	861	1796	0	926	429	345	1028	1762	3267	70	12	529	39	18	310	49	259	36	78	48	558	41	45	28	98	22427	
FR	0	151	43	360	413	427	24	245	0	110	79	93	114	88	114	5	0	24	3	3	92	5	26	0	5	0	26	14	8	0	4	2491	
IE	0	1151	599	2500	173	3352	545	4831	0	1198	331	1132	547	769	2844	19	0	231	27	10	222	14	87	5	19	17	248	76	31	25	1	20819	
IT	0	394	603	2863	211	5167	1071	1574	0	850	403	279	772	1179	4564	33	0	273	17	12	264	42	233	14	38	69	376	172	48	30	37	21561	
LU	0	35	27	259	16	271	482	57	0	81	49	15	84	60	52	0	1	9	8	1	28	0	3	0	0	0	19	8	1	0	0	1572	
NL	0	598	329	1772	162	6005	2651	255	0	519	301	795	324	377	1341	34	0	164	10	10	87	35	134	10	29	67	212	167	31	21	9	16440	
AT	0	2	0	28	0	12	28	2	7	4	14	1	2	1	10	1	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	118
PT	0	206	183	409	46	926	536	103	306	0	115	95	309	425	817	11	0	123	5	1	69	17	79	2	5	14	62	12	14	3	60	4743	
FI	0	73	101	231	46	646	510	140	443	0	205	87	220	344	374	17	0	93	3	4	68	15	38	8	17	14	52	6	34	16	4	3809	
SE	0	194	71	261	44	939	306	21	686	0	226	95	99	95	164	3	0	26	8	3	151	7	76	7	47	1	194	66	37	17	9	3645	
UK	0	125	30	813	77	908	422	99	194	0	376	231	79	96	502	17	0	13	10	10	166	44	148	4	27	19	75	8	23	14	8	3032	
IS	0	81	24	411	30	314	485	80	180	0	226	166	38	15	513	13	0	13	0	1	41	3	39	7	6	7	41	2	9	1	3	2698	
LI	0	115	137	968	34	1851	2144	31	686	0	351	130	93	213	251	3	0	80	7	12	133	9	29	2	5	19	58	7	5	12	1	7214	
EU	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
IS	0	3	42	31	4	26	16	2	10	0	8	12	0	6	12	16	0	0	0	0	1	0	0	5	1	0	1	0	0	0	0	0	199
LI	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	2	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28
NO	0	27	57	199	12	220	171	17	99	0	106	90	26	13	36	164	0	0	0	0	0	34	5	16	0	2	3	19	0	2	1	1279	
EUR16	0	3501	2851	11507	1111	23483	16851	34110	13405	10	9549	2549	3290	3965	5702	15501	244	13	1640	149	91	1734	251	1221	108	291	307	2085	595	304	179	249	116602
BG	0	72	9	216	47	48	135	4	40	0	26	43	32	26	9	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	13	0	3	2	0	779
CY	0	8	3	5	34	5	7	0	1	0	0	0	3	14	2	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	93
CZ	0	143	130	1000	69	354	563	66	166	0	226	244	194	269	181	387	2	0	42	8	0	1	11	2	15	0	49	2	15	21	12	4178	
EE	0	11	24	67	6	43	40	2	36	0	26	20	10	65	33	20	0	0	1	0	0	2	2	8	1	0	2	0	2	3	2	444	
HU	0	125	89	810	43	167	262	8	236	0	162	120	44	206	63	108	0	4	33	2	0	5	1	0	0	0	17	0	9	1	10	2516	
LV	0	40	23	167	6	21	39	9	21	0	27	29	14	63	46	22	1	0	12	0	3	2	4	0	0	0	14	0	1	4	0	607	
LT	0	79	156	294	21	81	102	18	65	0	35	46	54	190	131	32	4	0	31	2	0	24	3	8	22	0	42	1	5	4	3	1473	
MT	0	8	6	1	0	17	9	3	56	0	2	0	2	4	3	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	139
PL	0	438	480	2237	167	764	1088	98	626	1	426	229	298	376	336	475	2	0	73	15	0	84	14	35	11	42	3	0	2	28	41	21	8090
RO	0	163	43	421	75	316	1118	16	442	0	73	30	114	27	28	76	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	10	0	1	0	0	2962	
SI	0	34	27	142	6	94	65	4	60	0	40	89	38	33	31	33	0	0	2	0	13	0	1	2	1	0	17	0	0	0	2	742	
SK	0	62	20	202	29	96	130	6	71	5	34	73	41	57	28	37	0	0	9	0	0	0	1	3	1	4	0	31	2	1	0	979	
TR	0	50	31	326	44	32	104	5	63	0	135	67	32	17	33	27	0	0	0	1	35	0	15	0	4	0	72	0	9	30	0	1142	
NMS/CC	0	1.227	1.029	5.886	547	2.028	3.886	239	1.965	8	1.193	969	876	1.388	924	1.266	9	4	201	30	4	212	24	76	44	97	3	267	7	74	106	50	24.235
TOTAL	0	4.728	3.880	17.273	1.656	25.511	20.519	3.649	13.370	16	6.842	3.536	4.166	5.251	6.626	16.266	253	17	1.841	179	95	1.946	275	1.297	150	369	319	2.332	602	378	294	298	144.037

Kaynak: Avrupa komisyonu http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/erasmus/stat_en.html, 09.08.06

Şekil 3.2.2’de Erasmus Programının 2004-2005 yılları arasındaki öğrenci hareketliliğini rahatlıkla görebilmekteyiz. Şekil, toplam 31 ülkeden oluşan; Avrupa Birliği ülkeleri, aday ülke konumunda olan Bulgaristan, Romanya ve Türkiye ile Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkeleri olan Norveç, İzlanda ve Lihteyştayn’ın verilerini vermektedir. Şekil’de 144.037 öğrencinin, ev sahibi ülke ve ağırlayan ülke olarak iki şekil’de istatistiksel dağılımını rahatlıkla görebilmekteyiz.

Şekil 3.2.3. 2004-2005 Döneminde Türkiye’de Erasmus Giden İstatistikleri

2004-05 Döneminde Fiilen Erasmus Değişimi Gerçekleştiren Üniversite (48)	Toplam Değişim Sayısı	Giden öğrenci sayısı	Giden öğretim elemanı sayısı
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	7	0	7
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	57	40	17
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	101	68	33
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	25	21	4
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	7	5	2
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	24	21	3
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	1	0	1
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	3	3	0
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	4	4	0
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	25	25	0
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	49	43	6
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	3	2	1
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	16	11	5
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	13	9	4
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	91	71	20
DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	2	1	1
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	59	36	23
EGE ÜNİVERSİTESİ	142	98	44
FATİH ÜNİVERSİTESİ	20	15	5
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	56	49	7
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	44	33	11
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	24	20	4
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	48	34	14
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	17	16	1
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ	30	25	5
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	68	56	12
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	128	123	5
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	5	5	0
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	11	8	3
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	22	18	4
KOÇ ÜNİVERSİTESİ	9	9	0
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	31	29	2
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	45	37	8
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	15	13	2
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	16	11	5
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	7	5	2
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	13	8	5
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	38	24	14
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	3	1	2
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	15	7	8
SABANCI ÜNİVERSİTESİ	47	37	10
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	4	3	1
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	39	29	10
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	53	31	22
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	9	7	2
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	21	17	4
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	8	8	0
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6	6	0
Toplam	1481	1142	339

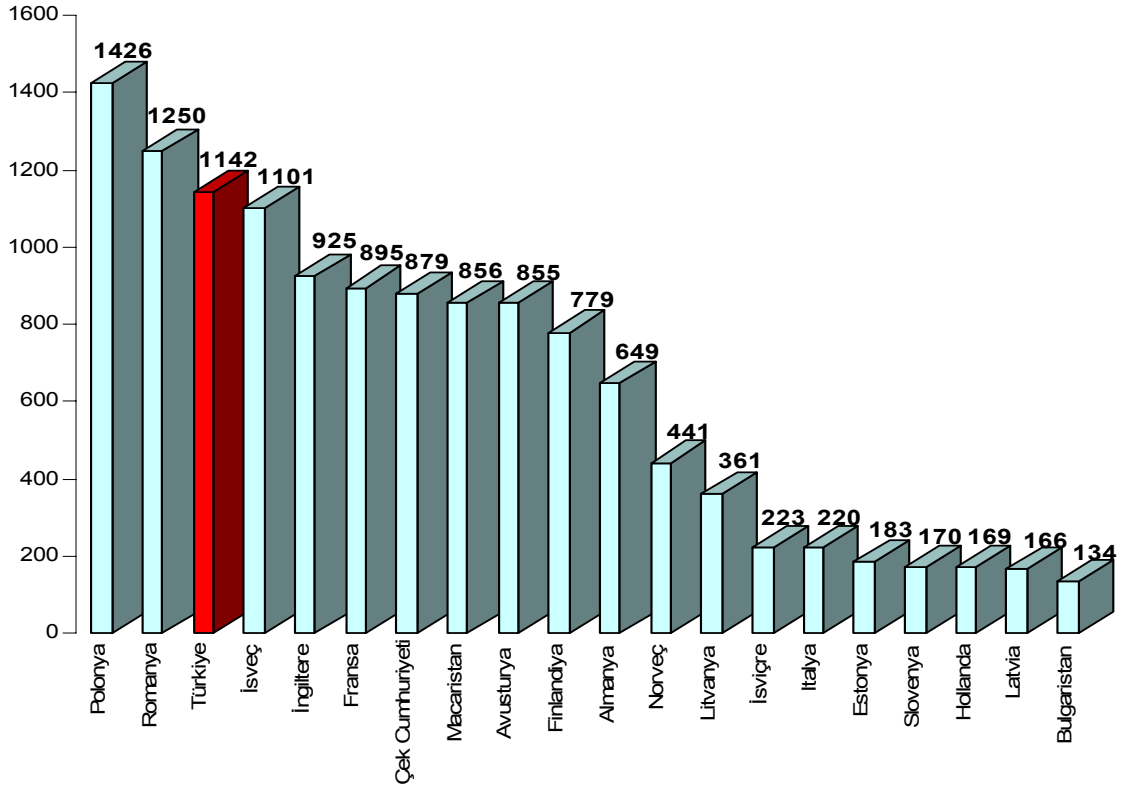
Şekil 3.2.3’de 2004-2005 döneminde Türkiye’den Erasmus kapsamında yurt dışına giden öğrenci ve öğretim elemanı istatistiklerini görmekteyiz. Toplam 1142 öğrenci öğrenim amaçlı yurt dışına çıkış yaparken, toplam 339 öğretim elemanı da yine yurt dışına bu program vesilesiyle gitmiştir. Toplamda 2004-2005 döneminde 1481 paydaşa ulaşılmıştır. Yine 2004-2005 dönemi için Türkiye’ye gelen yaklaşık 300 öğrenci ve yaklaşık 250 öğretim elemanı vardır. 2004-2005 yılında toplam 65 üniversite Erasmus Programının uygulanması için şart olan uluslar arası Erasmus Üniversite Beyannamesine sahiptir. Bu üniversitelerden toplam 46 tanesi öğrenci, toplam 41 tanesi de öğretim elemanı değişimi yapmıştır. Toplamda 48 üniversite öğrenci ve ya öğretim elemanı değişimi yaparak Erasmus programından faydalanmıştır. Şekil 3.2.2’de görülen üniversiteler Erasmus Üniversite Beyannamesine sahip olup değişim yapan üniversitelerdir. Birde bu imkana sahip olup Erasmus değişimi yapmayan kurumlarımız mevcuttur. Bunlar: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Deniz Harp Okulu, Dicle Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, Harran Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Polis Akademisi, Yaşar Üniversitesi ve Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’dir.

2004-2005 yılında Türkiye’de gerçekleşen Erasmus Giden Öğrenci ve Erasmus Giden Öğretim Elemanı Değişimi toplamı ile Avrupa çapında yapılan değişim karşılaştırıldığında; 1.189.276 genel toplam öğrenci sayısının, 1142 Türkiye toplamına oranı % 0.096 olmuştur. Aynı şekil’de 78.804 genel toplam öğretim elemanı sayısının, 339 Türkiye toplamına oranı % 0.43 olmuştur. Bu veriler dikkate alındığında Türkiye’nin ne kadar yolun başında olduğu açıkça gözler önüne serilebilmektedir.

2004-2005 yılında Türkiye’den Erasmus kapsamında yurt dışına giden öğrencilerin cinsiyet dağılımı % 47.0 Erkek ve % 53.0 Bayan şeklinde olurken, öğretim elemanı değişiminde % 58.0 Erkek ve % 42.0 Bayan şeklinde olmuştur. Yine aynı dönemde yurt dışına giden öğrencilerin öğrenim düzeyleri % 77.0 lisans, % 15.0 yüksek lisans ve % 8.0 doktora şeklinde olmuştur. Aynı dönem için hareketliliğe katılan öğretim

elemanlarının % 31.0'i Yrd. Doç, Arş. Gör, % 24.0'ü Doç. ve % 45.0'i Prof. akademik ünvanına sahiptir.

Şekil 3.2.4. Erasmus Programına Katılmış Ülkelerin Programın Uygulanışının İlk Yıllarında Giden Öğrenci İstatistikleri

Şekil’de Avrupa ülkelerinin Erasmus programı kapsamında ilk yıl gönderdikleri öğrenci sayıları verilmektedir. Kırmızı sütun ile gösterilen Türkiye, bu ülkeler arasında 3. konumda yer almaktadır. Daha önceki verilerde de görüldüğü gibi Polonya yine ilk sırada yer almaktadır. Bu veriler nüfus açısından incelendiğinde ise Türkiye’nin 3.lüğü biraz hayal kırıcı gözükmemektedir. Şekil’den çıkarılabilecek çarpıcı bir diğer sonuç ise İngiltere’nin bugün Erasmus Programı’nda aktif bir rol almamasına rağmen ilk yılda iyi bir çıkış yakalamış olmasıdır. Almanya’nın orta sıralarda başlayıp bugün aldığı ilk sıra ise yine değerlendirilmesi gereken bir diğer husustur.

Şekil 3.2.5. 2004-2005 Döneminde Türkiye’de Erasmus Giden Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Giden öğrenci sayısı
Almanya	326
Hollanda	135
Fransa	104
İtalya	83
Polonya	72
Avusturya	57
Belçika	50
Yunanistan	44
Çek Cumhuriyeti	35
İsveç	33
İspanya	32
Danimarka	31
Portekiz	31
Slovak Cumhuriyeti	30
İngiltere	27
Finlandiya	17
Macaristan	15
Slovenya	9
İrlanda	5
Litvanya	4
Kıbrıs	1
Kıbrıs R. K.	1
Estonya	0
Letonya	0
Lüksemburg	0
Malta	0
Toplam	1142

Şekil’den de anlaşılacağı gibi, öğrenci bazında tercih edilen ülkelerin başında Almanya % 28.5’lik bir tercih edilme oranı ile başı çekmektedir. O’nu % 11.8’lik tercih edilme oranı ile Hollanda takip etmektedir. İki ülke arasında ciddi oranda bir tercih farklılığı gözükmemektedir. Bu iki ülkenin ardından, Fransa % 9.1, İtalya % 7.3, Polonya % 6.3, Avusturya % 5.0, Belçika % 4.4, Yunanistan % 3.9, Çek Cumhuriyeti % 3.1 ve İsveç % 2.9 ile Türkiye’nin tercih ettiği ilk 10 ülke konumunda sıralanmaktadır. Almanya’nın tercih sıralamasında en önde olma sebeplerinin başında, teknolojik ve bilimsel açıdan Avrupa’da lider konumda oluşu, Almancanın hem geçerli bir bilimsel dil, hem de geçerli bir kullanım dili oluşu, Almanya’nın eğitim alanında sunduğu fırsatlar gelmektedir.

Şekil 3.2.6. 2004-2005 Döneminde Türkiye’de Erasmus Giden Öğretim Elemanlarının Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Giden öğretim elemanı sayısı
Almanya	99
Çek Cumhuriyeti	35
İtalya	25
Belçika	24
Yunanistan	21
Hollanda	20
Polonya	20
Avusturya	13
Fransa	13
İspanya	12
Slovak Cumhuriyeti	9
Portekiz	8
Slovenya	8
Danimarka	7
Litvanya	7
İngiltere	6
Finlandiya	4
Macaristan	4
İsveç	3
Estonya	1
İrlanda	0
Kıbrıs	0
Kıbrıs R. K.	0
Letonya	0
Lüksemburg	0
Malta	0
Toplam	339

Bir diğer şeklimizde ise öğretim elemanı bazında tercih edilen ülkeleri görüyoruz. Deminki istatistiksel şemamızda olduğu gibi, Almanya % 29.2 ile yine ilk sırada yer almaktadır. Öğrenci ve öğretim elemanı açısından bu istatistiksel tutarlılık, üniversitelerin yapmış oldukları anlaşmaların çoğunlukla Almanya ile gerçekleştiğini ve öğrenciye paralel olarak öğretim elemanlarının da bu ülkeyi tercih ettiklerini görmekteyiz. Almanya’yı, % 10.3 ile Çek Cumhuriyeti takip etmektedir. Öğrenci istatistiklerinden farklı olarak Çek Cumhuriyeti’nin ön plana çıkmasında, Almanya ve Çek Cumhuriyeti’nin ekonomik, ticari ve sanayi yönlerde yaptığı iş birliği ve buna bağlı olarak görülebilecek yükseköğretimdeki benzerlikler olduğu söylenebilir. Bu iki ülkenin ardından sırasıyla % 7.4 ile İtalya, % 7.1 ile Belçika, % 6.2 ile Yunanistan, % 5.9 ile

Hollanda, % 5.9 ile Polonya, % 3.8 ile Fransa, % 3.8 ile Avusturya ve son olarak % 3.5 ile İspanya Türkiye'nin tercih ettiği ilk 10 ülke konumunda sıralanmaktadır.

Şekil 3.2.7. 2004-2005 Döneminde Türkiye'de Erasmus Giden Öğrencilerin Akademik Alanlarına Göre Dağılımı

Öğrenci değişimi yapılan alanlar	Giden öğrenci sayısı
Tıp Bilimleri	223
İletişim ve Bilgi Bilimleri	181
Hukuk	179
Sanat ve Tasarım	76
İşletme ve Yönetim Bilimleri	73
Beşeri Bilimler	64
Zirai Bilimler	61
Sosyal Bilimler	58
Dil ve Filoloji Bilimleri	41
Matematik ve Bilişim	35
Mimarlık-Şehir ve Bölge Planlama	35
Mühendislik	33
Coğrafya-Jeoloji	26
Doğa Bilimleri	26
Eğitim	22
Diğer	9
Toplam	1142

Şeklimizde Türkiye'de 2004-2005 döneminde Erasmus Programı ile yurt dışına giden öğrencilerin, akademik alanlarına göre dağılımı verilmiştir. Bu şekil'de Tıp Bilimlerinin, İletişim ve Bilgi Bilimleri ile Hukuk'un ilk üç sırayı diğer alanlara göre çok önde paylaştığını görmekteyiz. Tıp Bilimleri % 19.5, İletişim ve Bilgi Bilimleri 15.8, Hukuk 15.7'lik dilimlerle toplam öğrenci değişiminin % 51.0'lik dilimini oluşturmaktadır. Ardından gelen bölümler % 6.7'den, % 0.8'e doğru uzanan bir şekilde istatistiklerde yerini almaktadır. Genel olarak bakıldığında tercih edilen alanların Sosyal Bölümler olması, Fen Bölümlerinin özellikle Mühendislik Bilimlerinin arka planda kalması; Türkiye'de Sosyal Bölümlerden mezun olan bireylerin, öğrencilik yıllarında var olan çok sayıdaki rakibinden sıyrılmaya, bir farklılık yakalama gerekliliği olarak yorumlanabilir. Türkiye'de mühendislik öğrencilerinin, sosyal bölümlerin aksine yoğun ve yorucu ders programlarının da bu şekilde etki ettiği söylenebilir.

Şekil 3.2.8. 2004-2005 Döneminde Türkiye’de Erasmus Giden Öğretim Elemanlarının Akademik Alanlarına Göre Dağılımı

Öğretim elemanı değişimi yapılan alanlar	Giden öğretim elemanı sayısı
Mühendislik	51
İşletme ve Yönetim Bilimleri	34
Doğa Bilimleri	33
Zirai Bilimler	32
Tıp Bilimleri	31
Sosyal bilimler	31
Eğitim	27
Dil ve Filoloji bilimleri	21
Sanat ve Tasarım	19
Beşeri Bilimler	15
Mimarlık-Şehir ve Bölge Planlama	11
Hukuk	10
Coğrafya-Jeoloji	9
Matematik ve Bilişim	7
Diğer	5
İletişim ve Bilgi Bilimleri	3
Toplam	339

Şeklimizde Türkiye’de 2004-2005 döneminde Erasmus Programı ile yurt dışına giden öğretim elemanlarının, akademik alanlarına göre dağılımı verilmiştir. Bu şekil’de öğrenci istatistiklerinin aksine Mühendislik Bilimleri’nin ilk sırada yer aldığını görüyoruz. % 15.0’lik bir oranla ilk sırada yer alan Mühendisliği, % 10.0 ile İşletme ve Yönetim Bilimleri, % 9.7 ile Doğa Bilimleri takip etmektedir. Bu ilk 3 sıranın ardından gelen bölümlerin yüzdeleri şeklimizde çok büyük farklılıklarla geriden gelmemektedir. Şekil’de en çok ilgi çeken değer, İletişim ve Bilgi Bilimleri’nin, öğrencinin aksine, öğretim elemanları tarafından tercih edilmemiş olmasıdır. Gidilen ülkede ders verme prensibine dayanan öğretim elemanı hareketliliği ve sonucunda ortaya çıkan bu şeklin, öğrenci hareketliliği ile ilgili şekil’den farklı olmasının sebepleri sadece bu temel prensibe dayanmamakla birlikte, üniversitelerin yaptıkları farklı ülke, farklı üniversite anlaşmaları bir diğer sebep olabilir.

Şekil 3.2.9. 2004-2005 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu

No	EÜB No:	ERASMUS KURUM KODU	YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU	ÖĞRENCİ DEĞİŞİMİ	ÖĞRETİM ELEMANI DEĞİŞİMİ	DEĞİŞİM ORGANİZASYONU (AKTS DAHİL)	ERASMUS YOĞUN DİL KURSU	TOPLAM HİBE
1	221362	TR BOLU01	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 5.400,00	€ 0,00	€ 5.400,00
2	221252	TR AYDIN01	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.250,00	€ 0,00	€ 2.250,00
3	220522	TR AFYON01	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 5.800,00	€ 4.091,00	€ 0,00	€ 9.891,00
4	220189	TR ANTALYA01	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	€ 95.045,00	€ 14.300,00	€ 16.928,00	€ 0,00	€ 126.273,00
5	220126	TR ESKİŞEHİR01	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	€ 181.350,00	€ 29.900,00	€ 30.473,00	€ 0,00	€ 241.723,00
6	222193	TR ANKARA01	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	€ 68.820,50	€ 3.600,00	€ 12.312,50	€ 0,00	€ 84.733,00
7	221051	TR ANKARA05	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	€ 11.635,10	€ 1.600,00	€ 6.441,90	€ 0,00	€ 19.677,00
8	221853	TR İSTANBU08	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	€ 51.310,00	€ 3.800,00	€ 12.312,00	€ 0,00	€ 67.422,00
9	222718	TR BALIKESİR01	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 2.000,00	€ 4.200,00	€ 0,00	€ 6.200,00
10	221037	TR ANKARA06	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	€ 6.510,00	€ 0,00	€ 6.789,00	€ 0,00	€ 13.299,00
11	221821	TR İSTANBU09	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	€ 9.300,00	€ 0,00	€ 5.202,00	€ 0,00	€ 14.502,00
12	220844	TR ANKARA07	BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	€ 56.110,00	€ 0,00	€ 11.575,00	€ 0,00	€ 67.685,00
13	221206	TR İSTANBU01	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	€ 103.110,90	€ 4.800,00	€ 18.239,10	€ 0,00	€ 126.150,00
14	220713	TR SIVAS01	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	€ 4.184,00	€ 2.000,00	€ 6.789,00	€ 0,00	€ 12.973,00
15	220030	TR ÇANAKKALE01	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	€ 19.850,00	€ 4.550,00	€ 10.207,65	€ 0,00	€ 34.607,65
16	220724	TR ANKARA08	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	€ 17.205,00	€ 3.200,00	€ 6.896,00	€ 0,00	€ 27.301,00
17	221382	TR ADANA01	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	€ 200.755,00	€ 20.900,00	€ 27.151,00	€ 1.500,00	€ 250.306,00
18	221053	TR İSTANBU23	DENİZ HARP OKULU	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.750,00	€ 0,00	€ 1.750,00
19	221767	TR DIYARBA01	DICLE ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.750,00	€ 0,00	€ 1.750,00
20	220681	TR İSTANBU12	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	€ 2.170,50	€ 1.600,00	€ 4.000,50	€ 0,00	€ 7.771,00
21	220715	TR İZMİR01	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	€ 82.370,00	€ 20.600,00	€ 20.600,00	€ 0,00	€ 123.570,00
22	221398	TR İZMİR02	EGE ÜNİVERSİTESİ	€ 315.170,00	€ 35.600,00	€ 42.040,80	€ 4.500,00	€ 397.310,80
23	221354	TR KAYSERİ01	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.250,00	€ 0,00	€ 2.250,00
24	221925	TR İSTANBU13	FATİH ÜNİVERSİTESİ	€ 34.254,00	€ 4.600,00	€ 10.660,00	€ 4.050,00	€ 53.564,00
25	220518	TR ELAZIĞ01	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.500,00	€ 0,00	€ 1.500,00
26	221789	TR İSTANBU02	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	€ 111.310,00	€ 6.400,00	€ 16.230,00	€ 0,00	€ 133.940,00
27	221208	TR ANKARA02	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	€ 72.175,00	€ 10.800,00	€ 17.059,00	€ 0,00	€ 100.034,00
28	221468	TR GAZİANTP01	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	€ 46.035,00	€ 4.000,00	€ 14.137,82	€ 0,00	€ 64.172,82
29	220801	TR KOCAELİ01	GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTUSU	€ 0,00	€ 0,00	€ 3.250,00	€ 0,00	€ 3.250,00
30	221495	TR ANKARA03	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	€ 73.670,00	€ 12.100,00	€ 18.003,00	€ 0,00	€ 103.773,00
31	222694	TR İSTANBU15	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 3.700,00	€ 0,00	€ 3.700,00
32	221484	TR SANLIURF01	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 4.375,50	€ 0,00	€ 4.375,50
33	220466	TR MALATYA01	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.250,00	€ 0,00	€ 2.250,00
34	222195	TR İSTANBU11	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	€ 49.755,00	€ 800,00	€ 10.471,00	€ 0,00	€ 61.026,00
35	220038	TR İSTANBU19	İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ	€ 83.630,00	€ 4.000,00	€ 10.006,00	€ 0,00	€ 97.636,00
36	220510	TR İSTANBU04	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	€ 455.985,00	€ 4.600,00	€ 37.310,80	€ 0,00	€ 497.895,80
37	221793	TR İSTANBU03	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	€ 177.325,00	€ 12.300,00	€ 22.723,00	€ 0,00	€ 212.348,00
38	220981	TR İZMİR04	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.250,00	€ 0,00	€ 2.250,00
39	220729	TR İZMİR03	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTUSU	€ 0,00	€ 0,00	€ 5.000,00	€ 0,00	€ 5.000,00
40	220824	TR İSTANBU16	KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ	€ 11.626,00	€ 0,00	€ 3.565,00	€ 0,00	€ 15.191,00
41	221773	TR KAHRAMA01	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	€ 17.205,00	€ 3.000,00	€ 5.243,00	€ 0,00	€ 25.448,00
42	221082	TR TRABZON01	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	€ 118.325,00	€ 1.600,00	€ 11.466,00	€ 0,00	€ 131.391,00
43	221636	TR KIRIKKA01	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.800,00	€ 0,00	€ 2.800,00
44	219929	TR KOCAELİ02	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	€ 48.950,00	€ 5.000,00	€ 11.786,00	€ 0,00	€ 65.736,00
45	222696	TR İSTANBU17	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	€ 18.600,00	€ 0,00	€ 4.117,00	€ 0,00	€ 22.717,00
46	220066	TR İSTANBU18	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 3.025,00	€ 0,00	€ 3.025,00
47	221719	TR İSTANBU05	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	€ 126.790,00	€ 7.000,00	€ 17.295,00	€ 0,00	€ 151.085,00
48	220970	TR MERSİN01	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	€ 24.180,00	€ 3.000,00	€ 9.944,00	€ 0,00	€ 37.124,00
49	221859	TR İSTANBU06	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	€ 27.590,00	€ 4.000,00	€ 6.559,00	€ 0,00	€ 38.149,00
50	219953	TR MUĞLA01	MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	€ 9.300,00	€ 2.000,00	€ 7.841,00	€ 0,00	€ 19.141,00
51	222219	TR HATAY01	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	€ 27.785,00	€ 5.450,00	€ 5.769,00	€ 0,00	€ 39.004,00
52	220260	TR SAMSUN01	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	€ 2.325,00	€ 2.000,00	€ 6.789,00	€ 0,00	€ 11.114,00
53	220496	TR ANKARA04	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	€ 76.030,00	€ 11.900,00	€ 14.643,00	€ 0,00	€ 102.573,00
54	221519	TR DENİZLİ01	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	€ 14.109,00	€ 8.800,00	€ 8.945,00	€ 0,00	€ 31.854,00
55	222728	TR ANKARA13	POLİS AKADEMİSİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.750,00	€ 0,00	€ 1.750,00
56	220939	TR İSTANBU20	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	€ 87.574,00	€ 9.200,00	€ 13.781,00	€ 0,00	€ 110.555,00
57	219962	TR SAKARYA01	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	€ 8.370,00	€ 800,00	€ 3.302,00	€ 0,00	€ 12.472,00
58	220554	TR KONYA01	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	€ 72.540,10	€ 29.350,00	€ 19.183,90	€ 0,00	€ 121.074,00
59	220540	TR İSPARTA01	SULEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	€ 69.750,00	€ 10.800,00	€ 12.904,00	€ 0,00	€ 93.454,00
60	220634	TR EDİRNE01	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	€ 11.625,00	€ 1.800,00	€ 8.637,00	€ 0,00	€ 22.062,00
61	220820	TR BURSA01	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	€ 40.155,00	€ 3.200,00	€ 8.997,00	€ 0,00	€ 52.352,00
62	220363	TR İZMİR05	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 3.925,00	€ 0,00	€ 3.925,00
63	220854	TR İSTANBU21	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	€ 16.740,00	€ 0,00	€ 4.104,00	€ 0,00	€ 20.844,00
64	222221	TR İSTANBU07	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	€ 14.415,00	€ 0,00	€ 4.827,00	€ 0,00	€ 19.242,00
65	220856	TR ZONGULDU01	ZONGULDAK KARAELEMAN ÜNİVERSİTESİ	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.750,00	€ 0,00	€ 1.750,00
TOPLAM KULLANILAN HİBE MİKTARI				€ 3.173.019,10	€ 322.750,00	€ 641.522,47	€ 10.050,00	€ 4.147.341,57

Şekil 3.2.9’da, Türkiye’de 2004-2005 döneminde Erasmus Programı kapsamında hibe almaya hak kazanan 65 üniversitenin almış olduğu hibeler detaylı şekilde verilmektedir. Erasmus Programı kapsamında; öğrenci değişimi, öğretim elemanı değişimi, değişim organizasyonu ve Erasmus yoğun dil kursu olmak üzere yükseköğretim kurumlarına verilen toplam 4 çeşit hibe türü bulunmaktadır. Öğrenci ve öğretim elemanı değişimi, her ülkede Ulusal Ajans tarafından belirlenen seçim koşulları ile yapılmaktadır. Şimdiye kadar Türkiye Ulusal Ajansı, 2003-2004, 2004-2005 ve 2006-2007 dönemlerinde olmak üzere 3 defa “Socrates-Erasmus Uygulama El Kitabı” yayımlamıştır. Ayrıca Ulusal Ajansın denetiminde düzenlenmesi amacıyla yine aynı el kitabında detaylandırılan, yurt dışından gelen öğrencilere yönelik yerel dilde verilen dil kursu yani “Erasmus Yoğun Dil Kursu” bu hibeler kapsamında organize edilmektedir. Değişim Organizasyonu dediğimiz 4. kalem hibe türü ise; öğrencilerin, öğretim elemanlarının hazırlanması, gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi, dil hazırlığı, seçim, oryantasyon ve değişime katılan bireylere diğer destekler, Diploma Eki ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi ile ilgili çalışma giderlerini kapsamaktadır.

Sakarya Üniversitesi, 2004-2005 döneminde; öğrenci değişimi için 8.370 €, öğretim elemanı değişimi için 800 €, Değişim organizasyonu için 3.302 € olmak üzere toplam 12.472 € hibe almış ve 65 yükseköğretim kurumu içinde 45. sırada yer almıştır. 2005-2006 döneminde; öğrenci değişimi için 101.520 €, öğretim elemanı değişimi için 8.920 €, Değişim organizasyonu için 7.780 € olmak üzere toplam 119.220 € hibe alan Sakarya Üniversitesi genel sıralamada 22. sıraya yükselmiş, 2006-2007 döneminde ise; öğrenci değişimi için 489.371 €, öğretim elemanı değişimi için 113.850 €, Değişim organizasyonu için 17.897 € olmak üzere toplam 621.118 € hibe alarak 8. sıraya yükselmiştir. Bunu Şekil 3.2.10 ve Şekil 3.2.11’de rahatlıkla görebilmekteyiz.

Şekil 3.2.10. 2005-2006 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu

	Üniversite Adı	Öğrenci Değişimi Hibesi	Öğretim Elemanı Değişimi Hibesi	Değişim Organizasyonu Hibesi	AKTS Başlangıç Hibesi	Toplam Sözleşme Tutarı
	TOPLAM	0	0	0	0	0
1	İstanbul Teknik Üniversitesi	632,400	28,800	40,130	0	701,330
2	Ege Üniversitesi	578,880	40,420	44,420	0	663,720
3	Anadolu Üniversitesi	496,440	29,700	41,450	5,500	573,090
4	İstanbul Üniversitesi	424,560	29,580	36,995	0	491,135
5	Yıldız Teknik Üniversitesi	416,000	12,600	22,970	1,000	452,570
6	Hacettepe Üniversitesi	358,560	37,000	36,995	5,500	438,055
7	Çukurova Üniversitesi	360,360	14,720	25,445	0	400,525
8	Akdeniz Üniversitesi	265,320	19,360	23,465	0	308,145
9	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	252,960	13,910	20,990	0	287,860
10	Ankara Üniversitesi	232,400	13,800	19,624	0	265,824
11	Karadeniz Teknik Üniversitesi	217,800	6,880	12,480	0	237,160
12	Marmara Üniversitesi	195,360	21,120	18,120	0	234,600
13	Süleyman Demirel Üniversitesi	162,500	25,520	17,556	1,000	206,576
14	Dokuz Eylül Üniversitesi	150,960	20,700	19,436	0	191,096
15	Bilkent Üniversitesi	167,040	5,740	16,052	0	188,832
16	Boğaziçi Üniversitesi	154,000	7,920	16,052	3,475	181,447
17	Selçuk Üniversitesi	133,480	26,400	14,548	5,500	179,928
18	Galatasaray Üniversitesi	154,000	6,400	15,864	0	176,264
19	İstanbul Kültür Üniversitesi	120,400	7,600	9,472	3,025	140,497
20	Sabancı Üniversitesi	111,360	8,640	11,916	0	131,916
21	Pamukkale Üniversitesi	99,360	8,960	7,780	5,500	121,600
22	Sakarya Üniversitesi	101,520	8,920	7,780	1,000	119,220

Şekil 3.2.11. 2006-2007 Dönemi Erasmus Programı Türkiye'deki Üniversitelerin Hibe Tablosu

1	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.039.762
2	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	962.772
3	EGE ÜNİVERSİTESİ	814.750
4	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	765.706
5	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	738.193
6	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	735.549
7	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	651.280
8	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	621.118
9	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	620.472
10	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	582.043

3.3. Sakarya Üniversitesi'nde Erasmus Uygulamaları

Sakarya Üniversitesi'nin Erasmus Uygulamaları 2006-2007 dönemi ile birlikte 3. yılına girmiş bulunmaktadır. Bu bölümden önceki şekillerin bazılarında yine Sakarya Üniversitesi'nin Erasmus Programı içerisindeki durumu hakkında fikir sahibi olunabilecek değerlendirmelerde bulunduk. Bu bölümde daha spesifik bilgiler ışığında değerlendirmelerimize devam edeceğiz.

Şekil 3.3.1. 2004-2005 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler ve Öğretim Elemanları

2004-2005 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Gittiği Üniversite	Bölümü	Ülke	Öğrenim Düzeyi
1	Umut	ERGÜN		Fachhochschule Kaiserslautern	Makine Mühendisliği	Almanya	Lisans
2	Ferit	DÜDEN		Fachhochschule Kaiserslautern	Makine Mühendisliği	Almanya	Lisans
3	Gökhan	PAMUK		Fachhochschule Kaiserslautern	Makine Mühendisliği	Almanya	Lisans

2004-2005 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Gittiği Üniversite	Bölümü	Ülke	Akademik Ünvan
1	Hakan Serhat	SOYHAN		Universität Karlsruhe	Makine Mühendisliği	Almanya	Yrd. Doç. Dr.

Sakarya Üniversitesi 2004-2005 döneminde başladığı Erasmus değişiminde 3 öğrencisini Almanya'nın Fachhochschule Kaiserslautern Üniversitesi'ne göndermiştir. Makine Mühendisliği Bölümü öğrencilerinden oluşan Sakarya Üniversitesi'nin bu ilk Erasmus kuşağına yine Makine Mühendisliği Bölümü Öğretim Elemanlarından bir kişi katılmıştır.

Şekil 3.3.2. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler

2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Gittiği Üniversite	Bölüm	Ülke	Öğrenim Düzeyi
1	Rahmi İlter	YAKIT	10.07.1984	Katholieke Hogeschool Limburg	İşletme	Belçika	Lisans
2	Samet	GÜNER	11.02.1985	Katholieke Hogeschool Limburg	İşletme	Belçika	Lisans
3	Uğur	TÜRK	14.02.1983	Katholieke Hogeschool Limburg	İşletme	Belçika	Yüksek Lisans
4	Fevzi Kaan	ÖNCÜ	24.10.1979	Katholieke Hogeschool Limburg	İktisat	Belçika	Lisans
5	Şule	AYDIN	11.10.1982	Uviwersytet Jagiellonski	İşletme	Polonya	Yüksek Lisans
6	Pınar	MEMİŞ	25.08.1982	Uviwersytet Jagiellonski	İşletme	Polonya	Yüksek Lisans
7	Mahmut	AKKOR	12.02.1976	University of Miskolc	Tarih	Macaristan	Yüksek Lisans
8	Zülal	KARAGÖZ	20.02.1981	Universität Karlsruhe	Makine Müh.	Almanya	Yüksek Lisans
9	Nergis	ŞENTÜRK	07.08.1984	University of Miskolc	Sosyoloji	Macaristan	Lisans
10	Asya	ORHAN	28.08.1984	University of Miskolc	Sosyoloji	Macaristan	Lisans
11	Tuğba	UÇAR	15.06.1983	University of Bremen	Sosyoloji	Almanya	Lisans
12	Asuman	ALAGÖZ	04.11.1980	University of Bremen	Sosyoloji	Almanya	Lisans
13	Elif	YAZGAN	27.06.1983	University of Bremen	Sosyoloji	Almanya	Lisans
14	Mehmet Zafer	DEMİR	18.03.1978	University of Aalborg	Tarih	Danimarka	Yüksek Lisans
15	Mehmet Okan	OKUCU	27.03.1984	Hochschule Mittweida	Makine Müh.	Almanya	Lisans
16	Furkan	ÖZKAN	28.06.1980	Universität Karlsruhe	Makine Müh.	Almanya	Yüksek Lisans
17	Serdar	ÖZDEMİR	11.07.1983	Fachhochschule Kaiserslautern	Makine Müh.	Almanya	Lisans
18	Sinem	ŞENGÜLER	09.10.1984	Universität Karlsruhe	Makine Müh.	Almanya	Lisans
19	Burcu	MÜHÜRÇÜOĞLU	13.03.1983	Universität Karlsruhe	Makine Müh.	Almanya	Yüksek Lisans
20	Engin	DÜCAN	06.04.1978	Katholieke Hogeschool Limburg	İktisat	Belçika	Yüksek Lisans
21	Melike	ÜNVER	06.06.1986	Universidade do Minho	Makine Müh.	Portekiz	Lisans
22	Burhan	SAYILI	25.03.1986	University of Maribor	Uluslararası İlişkiler	Slovenya	Lisans
23	Ahmet Arda	GÜNEY		Fachhochschule Mittweida	Makine Müh.	Almanya	Lisans
24	Mehmet Alper	EBİÇOĞLU	06.04.1982	Panepistimio Thessalias	Bilgisayar Müh.	Yunanistan	Lisans
25	Halil İbrahim	KALKAN	16.11.1983	Panepistimio Thessalias	Bilgisayar Müh.	Yunanistan	Lisans
26	İsmail	ÇAĞDAŞ	09.08.1985	Panepistimio Thessalias	Bilgisayar Müh.	Yunanistan	Lisans
27	Nezaket	PARLAK	18.11.1978	Fachhochschule Regensburg	Makine Müh.	Almanya	Doktora
28	Zekeriya	PARLAK	12.02.1976	Fachhochschule Regensburg	Makine Müh.	Almanya	Doktora
29	Gürkan	YEREBASMAZ	06.01.1985	Universidade do Minho	Makine Müh.	Portekiz	Lisans
30	Özge	ŞİMŞEK	27.07.1984	Fachhochschule Kaiserslautern	Makine Müh.	Almanya	Lisans

Sakarya Üniversitesi 2005-2006 döneminde ise bir önceki döneme göre 10 katlık bir artışla toplam 30 öğrenci değişimi sağlamıştır. Öğrencilerin bölümlerine bakıldığında Makine Mühendisliği ilk sırada yer alırken, sosyoloji ve işletme ardından en çok öğrenci gönderen bölümler olarak sıralamadaki yerini almaktadır. Yine şekil üzerinden gidilen ülkelere bakıldığında Almanya ilk sırada yer almaktadır. Ardından Belçika ve Macaristan sıralamada ikinci ve üçüncü yeri almaktadır. Ayrıca öğrenim düzeyi açısından en çok lisans öğrencilerinin hareketliliğe dahil olduğu görülmektedir.

Şekil 3.3.3. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi'nden Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları

2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Gittiği Üniversite	Bölüm	Ülke	Akademik Ünvan
1	Aydoğan	DURMUŞ		Fachhochschule Des Bfi Wien	Ekonometri	Avusturya	Yrd. Doç. Dr.
2	H. Musa	TAŞDELEN	23.03.1959	University of Miskolc	Sosyoloji	Macaristan	Prof. Dr.
3	Mustafa Kemal	ŞAN	05.11.1969	University of Miskolc	Sosyoloji	Macaristan	Yrd. Doç. Dr.
4	Yücel	ÖZTÜRK		University of Miskolc	Tarih	Macaristan	Doç. Dr.
5	Murteza	BEDİR	01.05.1968	University of Bielefeld	İlahiyat	Almanya	Yrd. Doç. Dr.
6	Ali Rıza	ABAY	01.01.1952	University Of Bremen	Sosyoloji	Almanya	Prof. Dr.
7	İlyas	ÖZTÜRK	01.01.1952	Ostravska Univerzita v Ostrave	Alman Dili ve Edb	Çek Cumhuriyeti	Prof. Dr.
8	Fethi	GÜNGÖR	01.01.1964	University Of Bremen	Sosyoloji	Almanya	Yrd. Doç. Dr.
9	Ahmet Vecdi	CAN		Hamburg University	İktisat	Almanya	Yrd. Doç. Dr.
10	Selahattin	KARABINAR		Hamburg University	İktisat	Almanya	Yrd. Doç. Dr.

Sakarya Üniversitesi 2005-2006 döneminde ise bir önceki döneme göre 10 katlık bir artışla toplam 10 öğretim elemanı değişimi sağlamıştır. Öğretim elemanlarının tercih ettikleri bölümlere bakıldığında Sosyoloji ilk sırada yer almaktadır. Yine şekil üzerinden gidilen ülkelere bakıldığında Almanya ilk sırada yer almaktadır. Ardından Macaristan gelirken, Avusturya ve Çek Cumhuriyeti'ne de birer giden öğretim elemanı bulunmaktadır. Akademik unvan açısından Erasmus Programı'na katılanlar büyük bir çoğunlukla Yardımcı Doçent statüsündeki akademisyenlerden oluşmaktadır.

Şekil 3.3.4. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler

2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğrenciler							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Geldiği Üniversite	Bölüm	Ülke	Öğrenim Düzeyi
1	Serdar	EREN	10.07.1984	Universite De Mons-Hainaut	İşletme	Belçika	Lisans

Sakarya Üniversitesi 2005-2006 döneminde bir önceki Erasmus Programı döneminde gerçekleştirmediği gelen öğrenci hareketliliğini sağlamıştır. Bu kapsamda 1 öğrenci Belçika'nın Mons-Hainaut Üniversitesi'nden Sakarya Üniversitesi İşletme bölümüne 2 yarıyıl öğrenim görmek için gelmiştir. Öğrenci Belçika vatandaşı olduğu gibi aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır. Şüphesiz, öğrencinin Türkçe bilmesi, Sakarya Üniversitesi'ni tercih etmesinde başlıca sebep olmuştur.

Şekil 3.3.5. 2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları

2005-2006 Dönemi Sakarya Üniversitesi Erasmus Programı'na Katılan Öğretim Elemanları							
	İsim	Soyad	D. Tarihi	Geldiği Üniversite	Bölüm	Ülke	Akademik Ünvan
1	Wim	HAEGEMAN		Katholieke Hogeschool Brugge - Oostende		Belçika	
2	Johan	VANDERHOEVEN		Katholieke Hogeschool Brugge - Oostende	Eğitim Bilimleri	Belçika	
3	Ingride	ROELS		Katholieke Hogeschool Brugge - Oostende	Ebelik	Belçika	
4	Petra	GILLIS		Katholieke Hogeschool Brugge - Oostende	Muhasebe	Belçika	
5	Mihaly	DOBROVITS		University of Miskolc	Tarih	Macaristan	Prof. Dr.
6	Carsten	GENNERICH		University of Bielefeld	Dini Bilimler	Almanya	Doç. Dr

Sakarya Üniversitesi 2005-2006 döneminde bir önceki Erasmus Programı döneminde gerçekleştirmediği gelen öğretim elemanı hareketliliğini sağlamıştır. Bu kapsamda toplam 6 öğretim elemanı gelmiş, bunlardan 4 tanesi, gelen öğrencide olduğu gibi Belçika'dan, Katholieke Hogeschool Brugge Üniversitesi'nden Sakarya Üniversitesi'ne gelmişlerdir. Bir öğretim elemanı ise, Tarih bölümüne ders vermek için Macaristan'dan

Miskolc Üniversitesi'nden gelmiştir. Bir diğer öğretim elemanında, İlahiyat Fakültesi bünyesinde ders vermek için Almanya'nın Bielefeld Üniversitesi'nden gelmiştir.

Avrupa'da ve Türkiye'de Erasmus Programını veriler yoluyla değerlendirdikten sonra, Sakarya Üniversitesi'nin Erasmus Programı ile ilgili 3 yıllık geçmişine de bakma fırsatı bulduk. Sakarya Üniversitesi, sıfırdan başladığı bu programda, giderek artan öğrenci değişimi, öğretim elemanı değişimini hem giden hem de gelen yönünde başarı ile gerçekleştirmektedir. Dönemlere göre aldığı hibe oranı büyük bir artış sağlamış, Türkiye içindeki diğer üniversiteler arasında ilk 10 sıraya kadar yükselmiştir. Eylül 2006 ayı itibarıyla Sakarya Üniversitesi'nin, toplam 13 farklı ülkeden, 44 üniversite ile ikili anlaşma doğrultusunda, 79 bölüm üzerinden hareketlilik imkanı bulunmaktadır. Bu rakam ne yazık ki üniversitenin farklı fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu veya konservatuvar gibi birimlerine yansımamış, Fen-Edebiyat ve Mühendislik Fakültesi gibi iki büyük birim kapsamında şekillenmiştir. İkili anlaşmaların yeterince fazla bölümü kapsamamasının başlıca sebebi öğretim elemanlarının yoğun bir şekilde yaşadığı dil problemidir. Bir diğer neden ise ne yazık ki ülkemizde proje oluşturma, proje yönetme ve sonlandırma gibi bir kültürün çok etkin şekilde kullanılamamasıdır. Bu iki temel sorun bir araya geldiğinde öğretim elemanlarımız izleyeceği yolu bilmemekle beraber, bu yol hakkında bilgi sahibi olsa bile, o yoldan gitmekten çekinmektedir. Erasmus uygulama sahasının kısıtlı kalmasına rağmen, yaşanan bu olumlu gelişmelerin, diğer Avrupa Birliği programlarına olumlu bir katkısı vardır. Eramusta kat edilen yol, diğer programlar için hazır partner, daha çok ülke ve kültürün bilinmesi, daha çok uluslararası tecrübe ve daha kolay anlaşılabilir proje yazma kültürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlaşma sayılarının artırılması ve tüm üniversite birimlerine yayılması durumunda, Sakarya Üniversitesi'nin Türkiye'deki Erasmus uygulaması tablosu'ndaki yeri şüphesiz daha sağlam bir yer olacaktır.

Sakarya Üniversitesi'nde tüm diğer Avrupa Birliği Programları'nda olduğu gibi öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğini kolaylaştıran bir idari birim bulunmaktadır. Bu birim 2005 yılında resmen faaliyete geçmiş ve şu an 4 personeli ile hizmet vermektedir. 2003-2004 döneminin ardından tüm Erasmus uygulamasını yürüten konumuna geçen idari birim, 2004-2005 ve 2005-2006 tablosu'nda önemli bir paya sahiptir. Bu birimin,

hareketliliğin organizasyonunda kullandığı materyallerden bazıları bizim çalışmamız açısından son derece önemlidir. Yukarıda şekillerde de gördüğümüz değişime katılmış öğrenci ve öğretim elemanlarının, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından standardize edilmiş değerlendirme formları bize bazı ipuçları vermektedir. Bu ipuçlarından ilki, öğrencinin yaşadığı memnuniyetsizliklerdir. Öğrenci yurt dışında başta dil problemi yaşamaktadır. Ardından ekonomik problemler gelmektedir. Kendi kurumundan aldığı aylık hibe çoğu zaman öğrenciye yetmemektedir. Bu hibe dağıtımını 2005-2006 akademik yılında her bir öğrenci için aylık 400 €, her bir öğretim elemanı için ise haftalık 800 € şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bunu takiben ECTS sürecinde yaşanan derslerin denkliği ve geçerlilik problemi gelmektedir. Bu soruna bir de Avrupa'daki ülkelerin yükseköğretim sistemlerinin farklı not sistemlerine sahip olması eklenmekte, iş daha da içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. Erasmus öğrencilerinin yurt dışına çıkma aşamasında kendi kurumu ve karşı kurum arasında yapılan yazışmalarda kaybedilen zamanı, vize başvurusu sırasında kaybedilen zamanı ve işlemlere yaptığı masrafları kemikleşmiş diğer sorunlardır. Aynı sorunlar giden öğrenci olduğu kadar gelen öğrenci içinde geçerlidir. Yani bu sorunlar Erasmus'un genel sorunlarıdır.

Tüm bu yukarıda saydığımız öğrencinin yaşadığı problemler için Avrupa Birliği ve Erasmus yürüten kurumlar çözüm üretmekle meşguldür. Dil problemi ile ilgili olarak İngilizce, Almanca ve Fransızca dışındaki diller için Türkiye'den giden öğrenciler, gittikleri ülkede Erasmus Yoğun Dil Kursu'na katılabilmektedir. Bu kursların dışında her kurumun kendi öz kaynakları doğrultusunda giden ve gelen öğrencilerine dil kursu düzenlemesi en etkili çözüm yolu olabilecektir. Ekonomik problemlere gelindiğinde Avrupa Birliği yeni bir çözüm yolunu bu sene getirmiş ve hibe verilen ülkeleri 3 gruba ayırmıştır. Buna göre: Letonya, Litvanya, Slovakya, Polonya, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Macaristan, Estonya, Malta, Portekiz ve Yunanistan 330 €, Lüksemburg, İtalya, İspanya, Belçika, Fransa, Almanya ve Avusturya 440 €, Finlandiya, İsveç, Danimarka, İrlanda, Birleşik Krallık ve Hollanda 550€ hibe alacaklardır. Bu dağılım yaparken ülkelerdeki yaşam standartları göz önünde bulundurulmuş, Erasmus tecrübeleri de yönlendirici olmuştur. Ayrıca yine her kurum kendi öz kaynakları doğrultusunda Erasmus öğrencilerine burs yada hibe vererek öğrencilerin ekonomik sorunlarını giderebilir. Farklı not sistemleri ve ECTS'de yaşanan

denklik problemi ile ilgili yine Avrupa Birliği Erasmus kapsamında bir ödenek ayırarak, her türlü çalışmaya, her türlü kolaylaştırıcı cevaba destek sağlamaktadır. Diploma Eki ile uluslararası tanınırlığa imkan verirken 5'li ECTS sistemi ile tüm ülkelerin not sistemlerinde ortak bir değerler tablosu oluşturmayı hedeflemektedir. Öğrencilerin, kendi kurumları ve diğer kurum arasında yaşanan yazışmalarda ve vize sürecinde yaşadığı zaman kaybını engellemek için, kurumlar, Erasmus Programını yürüten birimlerinin her türlü ekipman ve personel ihtiyacını karşılamalıdır. Erasmus kapsamında her geçen gün artan iş yükü, sadece hibe dağıtımı değil, öğrencilerin vize kolaylaştırıcı yazılarında, pasaport ve harç muafiyeti gibi yazılarında da baş göstermektedir. Zamanla rayına oturacak öğrenci danışmanlık saatleri, daha önce gitmiş olan ve yeni gidecek öğrencinin birbiri ile irtibatının sağlanması, kurumun ikili işbirliği yaptığı kurumlarla olan diyaloğunun geliştirilmesi ve karşılıklı güvenin sağlanması bu sorunları ortadan kaldıracaktır.

BÖLÜM 4. TÜRKİYE’DE AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK POLİTİKASI UYGULAMALARI

Türkiye Ulusal programını Mart 2001 döneminde hazırlamış ve Başbakanlığa bağlı olarak Avrupa Birliği Genel Sekreterliği kurularak, işlerlik kazandırılmıştır. Ağustos 2002 yılına gelindiğinde Türkiye II. Ulusal programını hazırlarken, Avrupa Birliği’ne uyum yasaları ile ilgili bir takım maddeleri yasalaştırmıştır. O dönem Avrupa Birliği’nin 31 maddelik politikalarını, kendi yasal düzenlemeleri ile uyumlaştırmaya çalışan Türkiye 2003 yılında eğitim alanı ile ilgili uyum konusunu ele almıştır.

Bu çerçevede; 10 Temmuz 2001 tarihinde 24458 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4702 sayılı yükseköğretim kanunu, çıraklık ve meslek eğitimi kanunu, ilköğretim ve eğitim kanunu, milli eğitim kanunu, Milli Eğitim Bakanlığı’nın teşkilat ve görevleri hakkında kanun çok önemli bir temel görevi görmektedirler. 3308 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanunu ve 2547 sayılı yükseköğretim kanunu kapsamında yapılan değişiklikler ortak bir mesleki eğitim politikası uygulanması için genel ilkeleri belirleyen 2 Nisan 1963 tarih ve 63/266/ECC sayılı Konsey kararı uyumlu hale getirilmesi Türkiye’nin Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları yolunda izlediği kararlı tutumu sergilemektedir.

4702 sayılı kanun ile daha fazla öğrencinin mesleki eğitime yöneltilmesinin sağlanması hedeflenmiş, mesleki eğitim almış öğrencilerin üniversite sınavına girmeden, eğitim aldıkları alanda 2 yıllık meslek yüksekokullarına devam etmeleri sağlanmıştır. 2547 sayılı yükseköğretim kurumu kanununda yapılan değişiklikle de liseden mesleki eğitim almış kişilere mesleği ile ilgili yüksekokullara girişlerine kolaylıklar getirilmiştir. 3308 sayılı mesleki eğitim kanununda yapılan değişiklikler çerçevesinde hazırlanan mesleki ve teknik eğitim yönetmeliği yayınlanmış bununla çıraklık eğitiminde ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi, işverenin bu eğitime katkısının artırılmasını sağlamak, işletmelerle işbirliği halinde mesleki eğitimin geliştirilmesi ve teorik okul eğitimi ve uygulamalı işletme eğitiminin birlikte yapılması amaçlanmıştır (Öztürk, 2005: 103).

2002/4615 sayılı Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu arasında imzalanan, Türkiye Cumhuriyeti’nin topluluk programlarına katılmasının genel ilkeleri hakkında

çerçeve anlaşmasının onaylanması hakkında karar 1 Eylül 2002 tarih 24863 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kararlar birlikte artık Türkiye Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth programından yararlanma hakkını yasal olarak elde etmiş olmaktadır. Bunun ardından “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı” diğer adıyla “Ulusal Ajans” 29 Ocak 2002 tarihinde bakanlar kurulunun 2002/3547 sayılı kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde kurulmuştur.

Türkiye’de Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth programının uygulanması ve Avrupa Komisyonu ile ilgili konularla iletişim Ulusal Ajans tarafından 2002 yılından itibaren yapılmaktadır. Ulusal Ajans, kamu kuruluşları, özel kurumlar, eğitimle ilgili her kurum veya kuruluşla, sivil toplum kuruluşlarıyla, yerel yönetimlerle, meslek kuruluşları ile bu programların yürütülmesi için çalışmaktadır. Ulusal Ajansın, ülke genelinde eğitim ve gençlik programlarının tanıtımının yapılması, çeşitli eğitimler düzenlenmesi, diğer ülke Ulusal Ajanslarla işbirliği yapılması, verilen hibe ve bütçelerin dağıtılması, projelerin bu merkezde toplanıp dağıtılması gibi birçok faaliyet alanı söz konusudur. Bu konular arasında belki de ülkemizde en göze çarpanı Socrates programı altındaki Erasmus’tur.

Avrupa’da halen yılda 124.000 dolayında öğrenci Erasmus değişiminden yararlanmaktadır. Avrupa’da yükseköğretim nüfusu (toplamda 18.000.000 öğrenci) itibariyle 7. sırada (1.500.000) öğrenci ile yer alan Türkiye bu programlar çerçevesinde 2006 yılında yılda 3.000 öğrenci gönderebilecektir. Avrupa Komisyonu’nun 2010 yılı hedefi yıllık olarak 375.000 öğrenci sayısını yakalamaktır. Bu sayı, Türkiye’nin yıllık yaklaşık 42.000 öğrenci göndermesi anlamına gelmektedir. Erasmus programı yükseköğretim kurumlarımızın eğitim kalitesinin artmasına, daha kaliteli mezunlar vermesine, işgücü kalitesinin artması ve dolayısıyla Türkiye’nin rekabet gücünün artmasına katkı sağlayabilecektir (Eğitimde Diyalog 2 – Socrates Bülteni, 2004: 7).

Erasmus programında pilot uygulama 2003-2004 yılında 15 üniversitemizden 3’er bölüm seçilerek yapılmış ve 125 öğrencimiz öğretimlerinin bir bölümünü Avrupa’da gerçekleştirmek üzere yurt dışına giderken, farklı ülkelerden 17 öğrenci yine aynı

amaçla ülkemize gelmiştir. Bu süreç içerisinde bütçe kullanım oranı %73 olmuştur. 2004-2005 akademik yılında ise 1142 öğrencimiz Erasmus öğrenci değişiminde yararlanmıştır. Bu değişim, programa bu yıldan itibaren katılan 65 üniversitemizin 46'sından 21 değişik Avrupa Birliği ülkesine gerçekleştirilmiştir. Gidilen Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında %28.6 ile Almanya 1.sırada, %12 ile Belçika ve %9 ile Fransa yer almaktadır. Aynı akademik yıl içerisinde ülkemize gelinen öğrenci sayısı ise 289'dır. Buna mukabil, 41 yükseköğretim kurumumuz ilk yılda 20 ülkeye öğretim elemanı değişimi gerçekleştirmiş olup toplamda 339 giden, 250 civarında gelen öğretim elemanı sayısına ulaşılmıştır. Yurt dışına giden öğretim elemanlarımızın %29'u Almanya, %10'u Çek Cumhuriyeti, %7'si İtalya üniversitelerini tercih etmişlerdir. Bu değişimler kapsamında, 2004-2005'te Erasmus için tahsis edilen 4.397.486 € bütçenin tamamına yakını (%94.5) kullanılmıştır (Eğitimde Diyalog 8 – Socrates Bülteni, 2005: 13).

Öte yandan programa katılım için Avrupa Komisyonu'ndan Erasmus Üniversite Beyannamesine onay alan yükseköğretim kurumumuz toplam 83'e ulaşmıştır. Böylece başvuruda bulunan bütün yükseköğretim kurumlarımız beyanname alma başarısını elde etmişlerdir. Bu sayede beyanname alan yükseköğretim kurumlarının oranı %99 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 2005 itibarıyla Avrupa genelinde %87'dir. 2005-2006 Akademik yılında gönderilecek öğrenci sayısının yaklaşık olarak 3300, öğretim elemanı sayısının ise 750 civarında olacağı tahmine dilmektedir. Bu sayılar göz önüne alındığında giden öğrencilerin sayısında yaklaşık olarak %300, giden öğretim elemanlarının sayısında ise yaklaşık olarak %220 artış olduğu gözlemlenmektedir. Benzer artışlar gelen öğrenci sayısı içinde geçerlidir. 2005-2006 akademik yılında 985 öğrenciyi (%340'lık artış) ve 450 öğretim elemanının (%180'lik artış) Erasmus değişimi kapsamında ülkemize gelmesi beklenmektedir (Eğitimde Diyalog 8 – Socrates Bülteni, 2005: 15).

Ulusal Ajans kapsamında yapılan bir diğer çalışma alanı da son yıllarda etkin bir konuma ulaşan Bologna sürecidir. Bu konuda Ulusal Ajans 2004 yılında, Avrupa Komisyonu'nun almış olduğu bir kararı uygular. Bu karar gereği, Socrates programı vasıtasıyla Bologna reformlarının yaygınlaştırılması için birer yıllık yenilenebilir

dönemler için seçilecek Bologna Rehberleri Ulusal Takımları oluşturulması çalışmasıdır. Bu doğrultuda Socrates programından hibe alınmak üzere Ulusal Ajans tarafından bir proje hazırlanmış ve Bologna Rehberleri seçilmiştir. Bu projenin amaçları:

“Türkiye’nin Bologna süreci ile ilgili fotoğrafının çıkarılması: Sürecin neresinde olduğu ve nereye ulaşması gerektiğinin ortaya konması. Yüksek öğretim kurumları ile iş dünyası arasında daha yakın işbirliği tesis edilmesi. Yüksek öğretim kurumlarının en az %50’sinde ECTS uygulamasına geçilmesi ve orta öğretim yetkililerine ECTS’nin tanıtılması. Değişimin artırılması ve Avrupa üniversiteleriyle daha fazla işbirliği, yüksek öğretime hatta orta öğretime Avrupa boyutunun katılması, Bologna sürecinde deneyimli kurumlardan deneyimsiz olanlara bilgi akışının sağlanması. Yüksek öğretim kurumlarımızın kalitesinin en yüksek düzeyde dengelenmesi. Bologna web sayfası oluşturulması. Türkiye’deki bütün eğitim kurumlarına Bologna sürecinin tanıtımı” (Türkiye – Bologna Süreci, 200?: 3).

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım sürecine ilişkin yaptığı çalışmalar, gerek Ulusal Ajans tarafından iç değerlendirmeler kapsamında, gerekse Ulusal Ajansın işbirliği içinde olduğu kurumlar kapsamında dış değerlendirmelerle karşı karşıya kalmaktadır. Bunlardan en önemlisi ve belki de en ciddi olarak sayılabilecek olanı Avrupa Komisyonu’nun hazırladığı yıllık ilerleme raporu ve tavsiye metinleridir. 2004 yılı için hazırlanan rapor ve metnin özü şöyledir:

Eğitim ve Mesleki Eğitim: Eğitim, mesleki eğitim ve gençlik, öncelikle üye devletlerin sorumluluğundadır. AT Antlaşması, Topluluğun eğitimin kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmasını ve üye devletlerin faaliyetlerini destekleyici ve tamamlayıcı mahiyette bir mesleki eğitim politikası uygulamasını temin eder. Topluluk müktesebatı, göçmen işçi çocuklarının eğitimine ilişkin bir direktiften ve eylem programları ile tavsiye kararlarından oluşmaktadır. Üye devletlerin bu bölümle ilgili Topluluk Programlarına (Leonardo Da Vinci, Socrates ve Youth) etkili biçimde katılımına ilişkin gerekli uygulama kapasitesine sahip olmaları gerekir.

Son İlerleme Raporundan Bu Yana Kaydedilen Gelişme: Son İlerleme Raporundan bu yana eğitim ve mesleki eğitim alanında bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Socrates, Leonardo Da Vinci ve Youth isimli Topluluk Programlarına katılımı ilgili olarak,

merkezi kurumlar ve Ulusal Ajans önemli ilerleme kaydetmiştir. Türkiye, gerekli hazırlık önlemlerini tamamlamıştır ve Nisan 2004'den bu yana programlara tam katılım sağlamaktadır. Ulusal Ajans personel ve altyapıya ilişkin uygulama kapasitesini geliştirmiştir. Programların uygulanmasına yönelik ilk deneyimler oldukça tatmin edici seviyededir. Göçmen işçi çocuklarının eğitime ilişkin kanun uygulanmaktadır. Eğitim ve mesleki eğitim reformuna ilişkin olarak, UNICEF ve AB tarafından desteklenen eğitim programlarının da katkısıyla, özellikle Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde kız çocuklarının okullaşma oranında etkileyici bir artış yaşanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, AB fonlarından finanse edilen mesleki eğitim (VET) programlarının desteğiyle Eğitimde Uluslararası Standart Sınıflandırmayı esas alan standart müfredatı kabul etmiştir. Söz konusu müfredat, temel eğitimi ve yaşam boyu eğitimi (örgün ve yaygın eğitim) kapsamaktadır. Yüksek Öğretim Kurulunun yapısına ilişkin Anayasa değişikliği Mayıs 2004'de gerçekleşmiştir. Bunun sonucu olarak, Genelkurmay Başkanlığının Kurula temsilci gönderme yetkisi kalmamıştır.

Genel Değerlendirme: Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılmaya başlaması ve Ulusal Ajansının performansı genel olarak tatmin edici seviyededir. Bununla birlikte, ilk dönem elde edilen başarının pekiştirilmesine ve Topluluk Programlarının en yüksek standartlarda koordine edilmesinin ve yönetilmesinin sağlanmasına yönelik çabalar sürdürülmelidir. Eğitim yatırımlarının GSYİH içindeki payı hâlâ AB ortalamasının altındadır (Bkz. ayrıca, Bölüm B.2.-Ekonomik Kriterler). Erken yaşta okuldan ayrılma oranları yüksek düzeyde seyretmeye devam etmektedir. Kaydedilen etkileyici ilerlemeye rağmen, eğitimdeki cinsiyet farklılığı Türkiye'de ve özellikle Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde hâlâ önemli boyuttadır. Halihazırda, Türk hükümeti, genel ve mesleki eğitim bakımından da geçerli olan bir güçlü merkezi yönetim yapısına sahiptir. Valiler tarafından yönetilen 81 il karar vermede sınırlı yetki sahibi olup daha ziyade idari bir rol üstlenmektedir. Bununla birlikte, hükümet, genel eğitim ve mesleki eğitimi de içeren bazı alanlarda ademi merkezileşmeyi amaçlayan “Yerel Yönetimler Reform Paketi”ni kabul etmiştir. Söz konusu paket, eğitim ve mesleki eğitimle ilgili bazı sorumlulukları bölgesel düzeye yakınlaştırmayı amaçlamaktadır. Bu süreci bölgesel hizmetlerin güçlendirilmesi ve sosyal tarafların katılımı izlemelidir. Bu süreç ayrıca, kamu yöneticilerinin yönetim kültürünün değişmesini ve çalışma yöntemlerinin

modernizasyonunu da içerecektir. 1997 tarihli bir yasa, engelli çocuklar için zorunlu okul öncesi eğitimi öngörmektedir. Ancak, bu tür çocukların okul öncesi eğitim alma oranı oldukça düşük kalmaya devam etmektedir.

Türkiye, imkânlar sağlamaya ve engelli çocukların okula gönderilmesi için ailelerini ikna etmeye yönelik olarak büyük çaba göstermelidir. Milli Eğitim Bakanlığı, yoksul ailelerin çocuklarını okula göndermelerini kolaylaştırmak amacıyla, 2003/2004 öğretim yılında temel eğitim seviyesinde ders kitaplarını ücretsiz olarak dağıtmıştır. Bu, okula katılım oranlarının artmasına katkıda bulunmuştur. Eğitime katkıda bulunmak amacıyla bağış yapan kişilere vergi indirimi öngören mevcut mevzuatın sonucu olarak, özel katkılar ile 277 yeni okul yapılmış, 200 okulda da yenileme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yüksek öğretim alanında, Yüksek Öğretim Kurulu eğitim programlarının Yüksek Öğrenim Kanunundaki temel ilkelere uyumunun kontrol edilmesinden sorumludur ve rektörler ile fakülteler bakımından geniş disiplin yetkileri bulunmaktadır. Söz konusu fazla merkezi yapı, üniversitelerin akademik, idari ve mali açıdan gerekli özerkliği sağlamalarına ve iş piyasası odaklı olmalarına engel olmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim okullarından mezun olanların yüksek öğrenime girmesine ilişkin mevcut kısıtlamalar, mesleki ve teknik eğitim okullarına kayıtları azaltmış ve genel eğitime yönelimi tersine çevirmemiştir. Sosyal tarafların, mesleki eğitim politikalarının geliştirilmesine katılımı sınırlı kalmaya devam etmektedir. Yaşam boyu öğrenme sürecine katılım çok düşüktür. Bu nedenle, üniversite eğitimi de dahil olmak üzere yaşam boyu öğrenimi zorlaştıran tüm engeller kaldırılmalıdır.

Sonuç: Türkiye üç Topluluk Programına katılmaya devam etmelidir. Topluluk Programlarından tümüyle yararlanabilmek için daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Türkiye eğitim ve mesleki eğitim alanındaki reform çabalarını devam ettirmelidir. Üniversiteleri daha fazla iş piyasası odaklı yapabilmek için, Yüksek Öğretim Kurulunun koordinasyon rolü yeniden değerlendirilmelidir. Türkiye, ayrıca, iş piyasası ile eğitim arasındaki bağları geliştirmelidir (Devlet Planlama Teşkilatı, E-kütüphane, 30.05.2006).

Türkiye görüldüğü üzere 2004 yılı için Avrupa Komisyonu'ndan geçer notunda üzerinde başarılı bir not almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecine ilişkin 2005 Yılı ilerleme raporu ve tavsiye metnine Eğitim ve Kültür başlığına göre ise:

Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın yaptığı çalışmalardan bahsedilmektedir. Eğitim, öğretim ve kültür alanları Üye devletlerin yeterli olduğu önceliklerdir. Eğitim ve öğretim politikaları ile ilgili bir işbirliği çevresi, açık bir koordinasyon metodu yoluyla, ulusal politikalar ile ortak hedeflere erişimi tek bir noktada birleştirmeyi amaçlayarak, eğitim ve öğretim alanında Avrupa Birliği düzeyindeki tüm eylemleri bir araya getiren 2010 Eğitim ve Öğretim Programının oluşumunu doğurmuştur. Kültürel çeşitlilik açısından, üye devletler, Avrupa Topluluğu Anlaşmasınının 151. maddesinde ifade bulan prensipleri destekleme ve uluslar arası taahhütlerinin kültürel çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesini sağlama ihtiyacı hissetmektedir. Üye devletlerin, şimdiki adlarıyla Leonardo da Vinci, Socrates ve Gençlik olmak üzere, Avrupa Topluluğunun eğitim, öğretim ve gençlik programlarının mali yönetimini doğru yapabilmeleri için gerekli hukuki, idari ve mali kapasiteye sahip olmaları gerekmektedir. Bu alanda bir takım gelişmeler yaşanmıştır.

Eğitim ve öğretim alanında; Türkiye, Avrupa Topluluğu programları olan Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik programlarına Nisan 2004 tarihinden beri başarılı bir katılım gerçekleştirmektedir. Türk Ulusal Ajansı tarafından düzenlenen sürekli bilgilendirme faaliyetlerinin desteğiyle bu programlar öğrenciler ve genç meslek sahipleri arasında büyük ilgi yarattı. 2004 yılında önemli düzeyde artış kaydedilen başvuru sayılarında 2005 yılında da hatırı sayılır bir artış yaşanmıştır. Türk Ulusal Ajansı, proje seçimi, yararlanıcılarla yapılan sözleşme ve gerçekleştirilen ödemeler, proje izleme ve komisyona sunulan raporlar da dahil olmak üzere, 2004 yılında programın ülke merkezli tüm faaliyetlerinin yönetimi ile ilgili bütün ödevlerini tatminkar bir biçimde yerine getirmiştir. Ulusal Ajans; 9.000 Türk katılımcınının Avrupa Birliği ortaklarıyla dahil olduğu projelerde yer almasını ve bu faaliyetlere ayrılan fonların %90'lık kısmınının dağıtımını sağlamıştır. Ulusal Ajans, artan başvurularla baş

edebilmek için yönetim kapasitesini güçlendirmeye yönelik çabalarını sürdürmek zorundadır.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye İş Kurumu temsilcilerinden oluşan bir Yönlendirme ve İzleme Komitesi (YİK) Avrupa Topluluğu eğitim programlarının uygulanmasına yönelik genel politikaları belirlemek ve Ulusal Ajansın çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek amacıyla düzenli olarak toplanmaktadır. Sektör kuruluşlarının Yönlendirme ve İzleme Komitesine aktif katılımı, programların bu alanlardaki ulusal politikalara da yarara sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda, ilgili tüm bakanlıklar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye, Lizbon stratejisinin bir parçası olan 2010 eğitim ve öğretim çalışma programına katılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı 2010 çalışma programının uygulanmasıyla 2006 Ortak Rapora katkı amacıyla, Türkiye'deki eğitim ve öğretim sistemlerinin modernizasyonu üzerine ulusal bir rapor sunmuştur.

Eğitime erişim noktasında da ilerleme kaydedilmiştir. Son 4 yıl içinde, düşük olsa da, okul öncesi eğitimdeki çocukların sayısında %68'lik bir artış görülmüştür (bu yaş grubundaki çocukların yalnızca %16'sı). 2003 yılında kız çocuklarının eğitime katılmasını desteklemek için başlatılan bu kampanya, 2005 yılında fazladan 20 bölgeye daha yayılmıştır ve bu alandaki çabaların sürmesi gerekmektedir.

Özel eğitim ihtiyaçlarına sahip çocukların eğitimi için daha fazla mali kaynak ayrılmış olsa da bu alanda yapılması gereken daha çok iş bulunmaktadır. 2004-2005 döneminde, 2005-2006 öğretim yılında tüm yurt çapında yapılacak uygulama göz önüne alınarak 9 ildeki 120 ilköğretim okulunda, temel eğitimin ilk beş sınıfı için düzenlenen yeni müfredatın pilot uygulaması başlatıldı. 6 ve 8. sınıfların yeni müfredatı benimsendi.

Mesleki ve teknik eğitim güçlendirilmesi için eğitim kurulu, gerek genel gerekse meslek liselerinin öğretim süresini 3 yıldan 4 yıla çıkarılması uygulamasına başladı. Bu reform

ortaöğretim düzeyindeki genel ve mesleki eğitim kurumları arasındaki yatay geçişlere imkan tanımaktadır. Benzer şekilde, meslek lisesi mezunlarının üniversite giriş sınavları ile ilgili kat sayıları düşürülmüştür. İşletmeler ve meslek kuruluşlarında verilen beceri eğitiminin gelişimine öncelik verilmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim ve öğretim (MEÖ) için eğitimci yetiştiren Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanarak Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nin uygulanmasına imkan tanınması gerekmektedir. Bu ise, Yüksek Öğretim Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığı arasındaki işbirliği yoluyla ve devam eden MEÖ modernizasyonu programı kullanılarak tüm yükseköğretim sisteminin yeniden yapılanmasının ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Yükseköğrenim alanında, Bologna sürecinin Türkiye'de uygulanması açısından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Akademik değerlendirme ve kalite kontrolüne yönelik düzenlemeler Avrupa Kalite Güvenliği Ağı tarafından geliştirilen standart ve rehberlerin uygulanması için gözden geçirildi. Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından ortak olarak geliştirilen modele dayalı bir ulusal diploma eki oluşturularak Türk üniversitelerine yaygınlaştırıldı. Bu uygulama 2005 yılından itibaren Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumlarında zorunlu hale getirilecektir.

Üniversitelerin, Lizbon stratejisine paralel biçimde, bilgi toplumuna tam katkı sağlamaları için Türkiye kendi mevzuat çerçevesinin üniversitelerin köklü değişimler yapabilmesi ve stratejik öncelikleri takip etmesine imkan tanınmasını sağlaması gereklidir. Eğitim sisteminin yerel ihtiyaçlara cevap verebilmesi için yerel uygulamalara yönelik çabaların artması esastır. Bu, halen oldukça merkezi nitelik gösteren sistem açısından önemli bir sorundur. Eğitim ve öğretim alanındaki çeşitli sektörlerde gelişmelere yönelik belirtiler olsa da, gelişime ve yaşam boyu öğrenime katılımın boyutuna yönelik genel bir görünüm elde etmek güçtür. Bu tür katılımı hedefleyen kuruluşlar, öğrenci merkezli bir yaklaşımın esneklik ve uyarlanabilirlik unsurlarını birleştirerek farklı ortamlardaki öğrenim faaliyetlerine sürekli katılımı ateşleyen tutarlı ve kapsamlı bir yaşam boyu öğrenim stratejisinin geliştirilmesi ile yaygınlaştırılmalıdır.

Kültür alanında, Türkiye, temmuz ayında Kültür2000 programına katılıma yönelik isteğini onaylayarak 2006 katılımı için gerekli mali katkıyı yapacak hazırlığının bulunduğunu gösterdi. Türkiye'nin artık katılımı sağlayacak bir Mutabakat Zaptının gerçekleştirilmesi için gerekli iç hazırlıkları tamamlayarak uygun idari ve mali önlemleri alması gereklidir.

Eğitim ve kültür alanında bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Türkiye söz konusu 3topluluk programına (Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik) başarılı bir katılım gerçekleştirmiştir. Eğitim ve öğretim alanında uygulanan reformlar ise genel olarak ortak Avrupa hedef ve öncelikler ile paralel niteliktedir. Türk yetkililer artık tutarlı ve kapsamlı bir “yaşam boyu öğrenim” stratejisi oluşturmalıdır. Bu nedenle Türkiye'nin 2010 eğitim ve öğretim çalışma programına etkin katılım sağlayarak 2010 yılına kadar ulaşılabilecek gerçekçi olduğu kadar zorlu hedefler belirlemesi gereklidir. Genel olarak, eğitim sisteminin daha yerel düzeyde uygulanması gerekmektedir.

Kültür alanındaki Müktesebata tam uyumun gerçekleşmesi için Türkiye kültürel çeşitliliğin korunmasına yönelik Avrupa Birliği politikalarını, Birleşmiş Milletler çerçevesi ile birlikte tam anlamıyla benimsemelidir (Eğitimde Diyalog 6 – Socrates Bülteni, 2005: 21).

Türkiye uygulama alanı konusunda, programların yürütülmesi kapsamında bir geçer not daha almıştır. 2006 yılının; Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth programlarının II. aşamalarının bittiği yıl olarak kabul edilirse, bu yıl verilecek olan rapor, Avrupa Birliği eğitim politikasının bir döneminin son değerlendirmesi olacaktır. Son olarak, Ulusal Ajansın bugüne kadar yaptığı çalışmalarını web sitesinden kamuoyu ile paylaştığı özetin, tek başına değerlendirilmesiyle bile Türkiye'deki uygulamalar hakkında bir fikir sahibi olunabilir.

“Bilindiği gibi ULUSAL AJANS olarak da bilinen Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı 1 Nisan 2004 tarihinde SOCRATES, LEONARDO DA VINCI ve GENÇLİK PROGRAMLARINA tam katılım hakkını elde etmişti. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, 2005 yılında SOKRATES ve LEONARDO DA VINCI ülke merkezli faaliyetler için ayrılan toplam yaklaşık 19 milyon Avro'nun tamamını tahsis etmiş bulunmaktadır.

AB Eğitim ve Gençlik Programlarının ülke merkezli faaliyetleri kapsamında yer alan bütün bu programlarda bir önceki yıla göre gerek başvuruda ve gerek kabulde büyük artışlar gözlenmiştir. İlk yıl yalnızca 9 başvuru alan ve özellikle Sivil Toplum Kuruluşlarını ilgilendiren Grundtvig programında ikinci yıl başvurular 19 kat artarak 175'e yükselmiştir. Aynı durum 2004'te 124, 2005'te ise 765 başvuru alan Comenius programı için de geçerlidir. Leonardo da Vinci hareketlilik projelerinde 2004 de yapılan 293 başvuruya karşı 2005 yılında 2571 başvuru alınmıştır. Bu başvurular sonucunda 2005 yılı ülke merkezli faaliyetler için ayrılan ödeneğin tamamının yararlanıcılara tahsis edilebileceği belirtilmiştir.

Genel Eğitim (Socrates) Programı

a. Okul Eğitimi (Comenius) programı

Comenius okul ortaklıkları projeleri için 1 Şubat 2005'te yapılan toplam 765 başvuru değerlendirildikten sonra ayrılan 2,31 milyon Avro'luk ödenek karşılığında 83'ü geçen yıldan devam eden projeler olmak üzere toplam 347 proje Yönlendirme ve İzleme Komitesi'nin onayından geçerek desteklenmeye değer bulunmuştur. 2005 yılında kabul edilen 264 proje ile Comenius programından yaklaşık 1.050 öğretmen ve 760 öğrencimiz yararlanabilecektir.

b. Yüksek Öğretim (Erasmus) programı

2005-2006 öğrenim döneminde ayrılan 5,07 milyon Avro'luk ödeneye mukabil 1.800 öğrencinin gönderilmesi planlanmış idi. Ancak ERASMUS programına da 2004'e oranla iki mislinden fazla bir talep oluşmuştur. Bu nedenle ULUSAL AJANS bütçesinden 2,75 milyon Avro'luk ek kaynak tahsis edilerek, gönderilecek öğrenci sayısının 2.900'ün üzerine çıkarılması sağlanmıştır. Bu şekilde 2005-2006 yılları için ERASMUS programı için toplam yaklaşık 9,38 milyon Avro'luk ödeneğin tamamı kullanılmış olacak, 2900 öğrenciye ilave olarak 650 öğretim görevlisi de Avrupa üniversitelerinde ders verme imkanına kavuşacaktır.

c. Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) programı

Grundtvig programına 1 Mart 2005 tarihinde yapılan toplam 175 müracaattan 46 Grundtvig projesine Yönlendirme ve İzleme Komitesince destek verilmesi kararlaştırılmıştır. 2005 yılında Grundtvig programı için ayrılan 603.144 Avro'luk ödeneğin tamamının kullanılması ve bu projelerden 330 kişinin yararlanması beklenmektedir.

d. Eğitim Yöneticilerinin Eğitimi (Arion) Programı

2005 yılında Arion programı için 125.499 Avro olarak belirlenen ödenekle eğitim sektöründe çalışan 110 yöneticinin çalışma ziyaretlerine katılması ve ödeneğin tamamının kullanılması beklenmektedir.

Mesleki Eğitim (Leonardo da Vinci) Programı

Hareketlilik (Mobility)

Hareketlilik Programına 11 Şubat 2005 tarihinde yapılan 2571 proje başvurusundan 347'si desteklenmeye layık bulunmuştur. Hareketlilik projeleri için ayrılan 7,05 milyon Avro'luk ödeneğin tamamı bu projelere tahsis edilmiştir. 2005 yılında Hareketlilik projelerinden yararlanacak kişi sayısının ise yaklaşık 3.300 olması öngörülmektedir.

Gençlik (Youth) Programı

Gençlik Programında diğer iki programdan ayrı olarak ülke merkezli projelerde yılda beş başvuru dönemi bulunmaktadır. 2005 yılı için bu başvuru süreçlerinden üçü sonuçlandırılmış ve yapılan 657 proje başvurusundan 204 tanesi desteklenmeye değer görülerek bugüne kadar toplam 1,46 milyon Avro'luk hibe Yönlendirme ve İzleme Komitesinin kararı üzerine yararlanıcılara ödenmiştir. Kalan 1,65 milyon Avro'luk hibenin diğer iki başvuru dönemi ile birlikte başvuru sahiplerine tahsisinin yapılması ve bu şekilde 3,11 milyon Avro'luk Gençlik bütçesinin tamamı yararlanıcılara kullanılmış olacaktır.

Böylece Gençlik Programı ile birlikte Ulusal Ajans tarafından yürütülen üç programa 23 milyon Avro dolayında hibe tahsis edilmiş olacak ve yaklaşık 14.700 kişi söz konusu programlardan yararlanmış olacaktır” (Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, 30.05.2006).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Avrupa Birliği yaşadığı yıkıcı savaşlardan büyük dersler almıştır. Artık barışın, huzurun ve refahın kıtası olmak arzulanmaktadır. Bunun için Almanya ve Fransa öncülüğünde başlatılan Avrupa Birliği Projesi çok büyük adımlar kat etmiştir. Nüfusu gittikçe artan dünyada; insanın, etkinliklerinin küreselleşmesi, evrensel boyutlu iletişim, küresel bağımlılığın etkileri, değişen dünya, yerel ve küresel çatışması, dünyayı ve diğerlerini anlama ihtiyacından dolayı Avrupa Birliği bu işbirliğine daha da fazla önem vermiştir. Bunun başında ekonomik anlamda birleşme gelmektedir. Bugün itibariyle 25 ülke, 25 toplum, 12 yıldızlı mavi bayrağın altında bir takım politikalar ve düzenlemelerle birlikte yaşamaktadır. Bu birlikteliğe Türkiye'nin de arasında bulunduğu 4 ülke daha katılmak istemektedir.

Ekonomi alanında rahatlıkla işleyen bir serbest pazar, ortak para, kalkınma programları gibi önemli adımları geride bırakan ve 32 başlık altında toplanan politikaları ile kendisine büyük hedefler koyan Avrupa Birliği içerisinde eğitimin, gençliğin, bilimin ve teknolojinin bambaşka bir önceliği vardır. Eğitim alanında konulan hedefler, son derece insancıl ve bir toplumun var olabilmesi için gerekli ve gerçekeğidir. Bu özellikler Avrupa Birliğinin hatta kıta Avrupası'nın geçmişinden gelen değerlerdir. Avrupa Birliği için kültürel çeşitlilik ve zenginlik, sahiplenilmesi gereken bir değerdir. Hümanizma ve çoğulculuk Avrupa Birliği'nin vazgeçemeyeceği iki ana köküdür. Eğitimde var olan evrensel-bireysel çatışması, geleneksel-modern çatışması, uzun süreli-kısa süreli problemi, rekabet-fırsat eşitliği problemi, bilginin artması-insanın bilgiyi alma kapasitesi problemi, manevi ve maddi problemler, Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programlarının uygulanması ve başarılı sonuçlar doğurması için ciddi nedenlerdir.

Eğitim ve gençlik programları olarak adlandırılan Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth'un kendi içinde alt dallara ayrıldığı ve her bir alt dalın özel olarak bir konuyu desteklediği görölmektedir. Genel eğitim altında okul eğitimi, yüksek öğretim, yetişkin eğitimi, dil öğrenimi, açık ve uzaktan öğrenim gibi birçok türde eğitim alanının destekleniyor olması, "Yaşam Boyu Öğrenim" felsefesinin açıkça destekleniyor oluşu çok önemli konulardır. Kültürümüzde "Beşitken Mezara Kadar Eğitim" olarak ifade

bulmuş bir düşüncenin Avrupa Birliği için eğitim alanındaki politikanın temelini oluşturması son derece düşündürücü bir olgudur.

Kadın ve erkek arasındaki eşitliğin teşvik edilmesi, engelli kişilerin ihtiyaçlarına yönelmek, ırkçılık ve yabancı korkusuna karşı mücadeleye yardımcı olmak, sosyo-ekonomik dezavantajların etkilerinin giderilmesine yardımcı olmak, bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin kullanımı gibi özel konular belirlenerek Avrupa Birliği'nin sosyal yönde toplumun mimarlığını üstlendiği rahatlıkla gözlemlenebilmektedir. Sosyal dışlanmanın en aza indirilmesi hatta ortadan kaldırılması gayretiyle yürütülen bu anahtar hedefler programların başarıyla sonuçlanmasında önemli rol oynamaktadır.

Programların işlemesi ve politikanın başarı ile yürütülmesi Avrupa genelinde hareketlilik olgusuna dayanır. Bu hareketlilik başta öğrenci ve öğretim elemanı değişimi olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinden gençlere, farklı eğitim seviyelerinden mezun ya da herhangi sebeple ayrılan gençlere de açıktır. Yukarıda belirtilen anahtar hedefler ve hareketlilik olgusunun birleşmesi Avrupa için ülkeler arası entegrasyonu, potansiyel Avrupa Birliği üye ülkelerinin yani aday ülkelerin Avrupa'yı daha iyi tanımasını sağlayacaktır. Meslek odalarından, sivil toplum kuruluşlarına; özel ve kamu kuruluşlarından, gençlik organizasyonlarına hareketliliği çok geniş bir alana yaymak isteyen Avrupa'nın hedeflerinden biri de kültürler arası etkileşim ve öğrenme süreçleri olmuştur. Zihinlerdeki önyarguların yıkılması, tabu olmuş yanlışların değiştirilmesi, kulaktan dolma bilgilerle değil, Avrupa Vatandaşlarının, Avrupa içerisinde bizzat dolaşarak "kendini tanı" masına, "diyalog" kurmasına ve birçok alanda uzmanlaşmasına vesile olacaktır.

Avrupa Vatandaşlığı denilen ve Avrupa'da yaşayan her bireyin yetiştirilmesi, yetkinleştirilmesi, uzmanlaştırılması ve ömrü boyunca eğitim yoluyla işlenmesi fikri, geleceğin Avrupa'sını bugünden oluşturmak ve planlamak anlamına gelmektedir. Bu Avrupalılık Bilincinin kazandırılması, 2010 yılına dek Bilgi Toplumu olma hedefini açıkça beyan etmiş Avrupa Birliği için, bilgi'nin güç olduğu ve giderek artan bir önemle dünyanın en önemli kavramı haline geleceği gerçeğinin çok önceden kavrandığının bir göstergesidir. Bu uğurda Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya ile bilimsel,

teknolojik bir yarışa girmiştir. Değişen dünyaya uyum, birlikte üretme ve yaşam becerileri edinme, iş sahibi olma, kişisel gelişimini sürekli yenileme, eğitimin yaşa boyu bir hal alması ve eğitimin okullarla sınırlı olamayacağı fikirleri çağın en büyük gereksinimleri arasındadır.

Yükseköğretimi kendine hedef kitle seçen Avrupa Birliği için Bilgi Toplumu olabilmenin yolu, ancak bilim yuvasından, bilginin özgürce üretildiği bu genç beyinlerin birlikteliğinden geçmektedir. Yükseköğretimde kalite başta olmak üzere, hareketliliğin sağlanması, yükseköğretimde Avrupa genelinde kolayca anlaşılabilir ve tanınır bir derecelendirme sistemi, toplum-üniversite işbirliği gibi konular Bologna Süreci içerisinde değerlendirilen, ileride Bilgi Toplumu'nun tarihi olarak anılacak bu sürecin içerisindedir.

Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları için Avrupa Komisyonu'nun onayı ile her yıl belli oranlarda fonlar oluşturmaktadır. Bugüne değin I. ve II. Aşamalardan oluşan programların, II. Aşamasının 2006 sonunda biteceği hepimizce bilinmektedir. Komisyon tarafından içeriğinde yapılacak şekilsel değişiklikler, öze dokunmadan hayata geçirilmeden önce yeni aşama için tahmini fonlar belirlenecektir. Bu programların devamlılığını arzulayan Avrupa Birliği, fonların bütçelerini hatırı sayılır oranda arttıracaktır. Türkiye'nin de mutabakat zaptı gereği programlardan faydalanabilmek için ödeyeceği belli katkı payları vardır.

İşte bu program ve fonlardan faydalanmak her Türk gencinin yapması gereken görevlerden biridir. Maddi yönden düşündüğümüzde Türkiye'nin katkı payı ödemesine rağmen, bu programlara yeterince katılamaması ve proje üretememesi, bu fonların başka program ülkelere kaydırılmasına sebep olmaktadır. Eğer Türkiye genç nüfus yoğunluğu ile Avrupa'da en ön sıralardaysa, bu liderliği bu programlara aktif katılım ile pekiştirecek ve her şeyden önemlisi gençlerimiz Avrupa'nın geleceğinde söz sahibi olabileceklerdir. Programlara katılan bir genç, bir öğrenci ya da gençlik lideri kazanacağı kişisel gelişim ile kendine yepyeni ufuklar açarken aynı zamanda vizyonunu geliştirecektir. Kültürlerarası diyalogun sağlanması gibi ulvi bir amacı olan programlara katılacak ülkemiz gençlerinin, iyi bir seçim sürecinden ve iyi bir bilgilendirme

sürecinden sonra Türkiye'yi temsil etmesi görevini üstlenmeleri Avrupa'nın hedeflediği entegrasyon sürecini çok daha hızlı bir şekilde başarıya ulaştıracaktır.

Bu tip hareketliliğin desteklenmesi, programlara projeler yoluyla katılımın sağlanması için başta Ulusal Ajansımıza daha sonra da ülkemiz geneline yayılmış olan yükseköğrenim kurumlarımıza büyük görevler düşmektedir. Burada kolayca 3'e ayırdığımız eğitim ve gençlik programlarının, bir soy ağacı gibi aşağıya doğru dallanıp budaklandığı düşünmemiz daha gerçekçi olacaktır. Proje yazımında teknik detaylara dikkat, Avrupa Birliği'nin kuralcı çalışma prensibi, kültürlerarası farklılıkların gençlerimize ve proje teklifinde bulunacak kişilere özenle ve sabırla aktarılması gerekmektedir. Türkiye ve Ulusal Ajansımız 2 yıldır ilerleme raporları ile son derece olumlu bir performansa sahip olduğunu bizlere kanıtlamaktadır. Ancak, hızla büyüyen bir Avrupa Birliği, büyüyen bir gençlik kitlesi ve büyüyen bir eğitim sektörü vardır. Bu okyanusta, Türkiye'yi bir deniz sayarsak, önce kendi sularımızı iyi bilmeli daha sonra okyanusta teorilerimizi pratiğe dökme şansı yakalamamız gerekmektedir. Bu yönde önümüzdeki ilerleme raporunun da olumlu sonuçlanması için Avrupa Birliği eğitim politikası çok iyi bir şekilde masaya yatırılmalı ve gerek Ulusal yetkililer olan Ulusal Ajans tarafından gerekse yereldeki uzmanlar ve yetkililerin kaynağı olan yükseköğrenim kurumlarımızca görev dağılımı ve iş bilinci sağlanmalıdır. Büyüyen Avrupa'da söz sahibi olmak, geleceğin Avrupa'sının ve toplumlarının inşasında aktif rol almak bu toplumsal bilinç ve birlik ile çok daha kolay bir şekilde gerçekleştirilecektir.

Son bir öneri olarak; Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının halen uygulanmakta olması, proje sonuçlarının günden güne değişmesi, 2006 sonunda programlarda III. aşamalara geçilecek oluşu ve hızla yol kat edilen 2010 Bilgi Toplumu sürecinin iyice değerlendirilmesi için bu tip çalışmaların tamamının akademik anlamda desteklenmesi ve yapılmış olan bu çalışmamıza benzer çalışmaların farklı bakış açıları ve farklı yorumlarla yapılması gerekliliğidir. Böylelikle durağan olmayan Bilgi'nin oluşumu ve değişimi süreci içerisinde katkı sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Türkiye – Bologna Süreci, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
*Eğitimin Açık ve Uzaktan Öğrenim Aracılığıyla ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri
Kullanılarak Desteklenmesi – Minerva*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Merkezi Projeler – Erasmus, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Yetişkin Eğitimi ve Yaşam Boyu Eğitim – Grundtvig-1, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Yetişkin Eğitimi ve Yaşam Boyu Eğitim – Grundtvig-4, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Dil Öğrenimi ve Öğretimi Programı – Lingua, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Socrates – Gözlem ve Yenilik Faaliyetleri – Gözlem ve Yenilik, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2006), *Kullanıcı Kılavuzu - Gençlik*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
AB Gençlik Programı, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2005), *AB Mesleki Eğitim Programı – Leonardo da Vinci*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *AB Mesleki Eğitim Programı – Leonardo da Vinci*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2005), *Bologna Sreци Temel Bilgileri*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2006), *2006 Projeler Ortaklık Rehberi-Leonardo da Vinci Programı*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Başvuru Rehberi – Socrates, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2003), *Gençlik Programı Eylem 5 ve Destek Faaliyetleri Etkinlikler 7-9 –
Başvuru Formu*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *Avrupa Genel Teklif ağrısı – Socrates*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *Okullar İçin El Kitabı Comenius 1*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Düşünceden Projeye – Leonardo da Vinci, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *AB Genel Eğitim Programı 2. aşama: 2000-2006 -Socrates*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2005), *AB Genel Eğitim Programı 2. aşama: 2000-2006 - Socrates*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,

(2005), *Eğitimde Diyalog 6 – Socrates Bülteni*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *Eğitimde Diyalog 2 – Socrates Bülteni*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2005), *Eğitimde Diyalog 8 – Socrates Bülteni*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans,
(2004), *Okul Eğitimi, Socrates – Comenius*, Ankara.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Ulusal Ajans, (200?),
Comenius 2.1 & Comenius 3, Ankara.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, (200?), *Öğretim ve Eğitim – İşsizlikle Mücadele*, Ankara.

AYTAÇ, Kemal, (1972), *Avrupa Eğitim Tarihi*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

BYRNE, Kieran, Cremin, Peadar, Griffin, Rosarii, *Ireland, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

CONVEY, Françoise, Vigouroux-Frey, Nicole, *France, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

European Commission, (2001), *A New Beginning – Leonardo da Vinci*

European Commission, (200?), *Community Action Programme 2000-06 – Youth, Office for Official Publications of the European Communities – Luxembourg.*

ESTURLA, Antonia, Ruiz, *Spain, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

GÜLCAN, Murat Gürkan, (2005) *AB ve Eğitim Süreci, AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri ve Politikaları, Yapısal Uyum Modeli*, Ankara.

GÜNLÜ, Ramazan (2003), *Avrupa Birliği 'nde İstihdam, Eğitim ve Meslek Eğitimi*, yayın No:6, *Türkiye – AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu*, Ankara

İKV (İktisadi Kalkınma Vakfı), 2004, *Avrupa Birliğinin Bilim, Araştırma ve Eğitim Politikaları ve Türkiye 'nin Uyumunu*, İstanbul.

KARLUK, S, Rıdvan, (1998), *Avrupa Birliği ve Türkiye*, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş, 5.Baskı, İstanbul. (365-366)

KASSOTAKIS, Michael, *Greece, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

LEIDENFROST, Josef, (1999), *Austria, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

MONASTA, Attilio, *Italy, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

ÖZTÜRK Günay, (2005), *Avrupa Birliği 'nin Eğitim ve Eğitim Yönetimi Çalışmaları ile Türkiye'deki Uyum Çalışmalarının İncelenmesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

RAIVOLA, Reijo, *Finland, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

ROELANDS, Josien, Druine, Nathalie, *Belgium, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

SALIN, Sven, Waterman, Chris, *Sweden, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

The Centre for EU Education and Youth Programmes, (200?), *Studying in Turkey*, Ankara.

TOPSAKAL, Cem, (2003), *Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Bu Politikalara Türk Eğitim Sistemi'nin Uyumunu*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

W.KRON, Friedrich, *Germany, Education in a Single Europe*, Second Edition, 2000, London.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans)
http://www.ua.gov.tr/portal/page?_pageid=240,42294&_dad=portal&_schema=PORTAL, (30.05.2006)

Avrupa Birliği Çerçeve Programları Müdürlüğü (AB-ÇPM)
http://traccess.tubitak.gov.tr/fp6_yeni/Abcpb.aspx, (30.05.2006)

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu,
<http://www.deltur.cec.eu.int/default.asp?lang=0&pId=3&fId=1&prnId=1&hnd=0&ord=0&docId=268&fop=1>, (23.04.2006)

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu,
http://www.deltur.cec.eu.int/ab_KARAR_alma.html, (23.04.2006)

Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
<http://www.abgs.gov.tr/indextr.html>, (23.04.2006)

Bologna Süreci, Türkiye (Bologna Rehberleri)

<http://www.bologna.gov.tr/documents/files/TemelBelgeler/PragBildirisi.doc>,

(30.05.2006)

Devlet Planlama Teşkilatı, E-kütüphane, Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Sürecine
İlişkin 2004 Yılı İlerleme Raporu ve Tavsiye Metni

<http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/uyelik/ilerle04.pdf>, (30.05.2006)

EUROPA-Gateway to the European Union,

http://www.europa.eu.int/index_en.htm, (23.04.2006)

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet Erhan TANYERİ; 07.06.1980 tarihinde Sakarya'da dünyaya gelmiştir. İlköğretimine Adapazarı Ahmet Akkoç İlköğretim Okulu'nda başlamış Adapazarı Sabiha Hanım İlköğretim Okulu'nda tamamlamıştır. Ortaokul ve liseyi Sakarya Anadolu Lisesi'sinde tamamlamıştır. 1999 yılında, Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde lisans eğitimine başlamış ve 2003 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Halen devam eden yüksek lisans öğrenimi süre içerisinde, part-time olarak Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü'nde (2003-2004) ve Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nda (2004-2006) dış uzman olarak görev yapmıştır. 2005 yılı itibariyle tam zamanlı olarak Sakarya Üniversitesi Dış İlişkiler Şube Müdürlüğü'nde uzman olarak görev yapmaya başlamıştır. Kendisi, öğrencilik yılları boyunca birçok Sivil Toplum Kuruluşu'nda aktif görev almış ve halen sivil topluma katkılar sağlamaktadır.